

IDRÆT, FRITID OG KULTUR I ROSKILDE KOMMUNE - AKTIVITETER OG FACILITETER

Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og
Christina Meisner Jørgensen

2018:6

Idræt, fritid og kultur i Roskilde Kommune

Aktiviteter og faciliteter

Jens Høyer-Kruse

Christian Røj Voldby

Bjarne Ibsen

Christina Meisner Jørgensen

Idræt, fritid og kultur i Roskilde Kommune - aktiviteter og faciliteter

Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Christina Meisner Jørgensen
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Udgivet 2018

ISBN 978-87-93669-39-0 (trykt version)

ISBN 978-87-93669-40-6 (pdf)

Serie: Movements, 2018:6

Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Getty Images

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

Indledning.....	5
Del I - Børn og unges deltagelse i idræts-, kultur- og fritidsaktiviteter.....	7
Indledning.....	8
Metode.....	8
Hvor mange dyrker idræt, sport eller motion?.....	13
Hvilke idrætsaktiviteter dyrker børn og unge i Roskilde Kommune?	17
Hvilke organisationsformer dyrker børn og unge idræt i?	22
Brug af faciliteter.....	27
Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter	29
Brug af kultur- og fritidstilbud.....	32
Transport til idræts- og fritidsaktiviteter.....	35
Fritidsklub og fritidsjob.....	37
Muligheder og ønsker til idræts- og kulturområdet.....	40
Del II - Voksnes deltagelse i idræts-, kultur- og fritidsaktiviteter.....	45
Indledning.....	46
Metode.....	46
Hvem dyrker idræt, sport og motion i Roskilde Kommune?	51
Hvilke former for idræt, sport eller motion dyrker de voksne?	54
Hvor ofte dyrker borgerne i Roskilde Kommune idræt?.....	60
Organiseringen af idrætten.....	63
Transport til og fra sport og motion	67
Brug af idrætsfaciliteter.....	69
De voksnes brug af specifikke idrætsfaciliteter i Roskilde Kommune	71
Holdninger til idræts- og fritidsfaciliteterne i Roskilde Kommune.....	72
De voksnes ønsker og forslag	74
Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter (ikke idræt)	80
Hvor ofte benytter voksne sig af kultur- og fritidstilbud?.....	82
Hvilke kultur- og fritidsfaciliteter bruger de voksne?	84
Hvad har betydning for, hvor borgerne går til fritids- og kulturaktiviteter?	85
Del III - Voksne borgeres deltagelse i frivilligt arbejde.....	89
Deltagelse i frivilligt arbejde.....	90
Frivillighed og tilhørsforhold	98
Del IV - Voksne borgeres vurdering af Roskilde Kommune.....	101
Vurdering af kommunen.....	102

Del V - Supplerende undersøgelser	107
Indledning.....	108
Facilitetsdækning.....	108
Bliver faciliteterne benyttet?	112
Renoveringsbehov	122
Brugeres vurdering og tilfredshed med faciliteter	123
Grøn Blå Strategi.....	126
Boliger, demografi og foreninger	127
DEL VI - Sammenfatning og forslag	129
Indledning.....	130
Sammenfatning.....	131
Tendenser og pejlemærker for udviklingen.....	137
Forslag og anbefalinger	140
Forslag og anbefalinger – kort fortalt	146
Litteratur	147

Indledning

Roskilde Kommune har ønsket en undersøgelse af såvel børns som voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter samt benyttelsen af faciliteter dertil.

Roskilde Kommune ønsker med undersøgelsen at få viden om børns og voksnes deltagelse i kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter i kommunen og deres benyttelse af faciliteter og steder til disse aktiviteter. Dette skal danne grundlag for at kvalificere kriterierne for Puljen til kultur-, fritids- og idrætsdeltagelse og fremtidige prioriteringer af midler til anlægsprojekter på idrætsområdet.

Det er formålet med undersøgelsen at give et faktuel og kvalificeret grundlag for såvel Roskilde Kommunes fremtidige initiativer og politik på området **såvel** som foreningers og virksomheders initiativer og tilbud på området i de kommende år.

Undersøgelsen er gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) på Syddansk Universitet i samarbejde med Roskilde Kommune.

Resultaterne af er af flere grunde relevant og formålstjenlig. For det første kan den vise, hvilke idræts-, fritids- og kulturinteresser borgerne i kommunen har. Hvor mange er aktive på de forskellige områder, hvilke interesser er store, og hvilke fylder ikke så meget? Undersøgelsen kan således give et faktuel billede af deltagelsen i fritids- og kulturlivet i kommunen.

For det andet kan undersøgelsen vise, hvordan deltagelsen i idræts-, fritids- og kulturlivet ser ud i Roskilde Kommune i sammenligning med andre kommuner og landstal. Afviger billeder på områder, som giver grundlag for særlige initiativer?

Sammenligning med landstal skal tages med en smule forbehold, idet indsamlingsmetode og datagrundlag er ikke helt identiske, og det kan være årsag til mindre forskelle i den målte deltagelse i forskellige aktiviteter. Metoden er dog fuldstændig den samme som i andre nylige kommuneundersøgelser. I de fleste tilfælde er forskellene på tværs af kommunerne forholdsvis små. Mange af de variationer, der observeres, kan sandsynligvis forklares ud fra den generelle befolkningssammensætning i kommunerne. Det gælder f.eks. parametre som andelen af befolkningen med høj videregående uddannelse, beskæftigelsesniveau, etnicitet samt alders- og kønssammensætning.

Sammenligning med landstal og andre kommuner er interessant og kan afsløre særegne træk i en kommune og dens idræts-, fritids- og kulturvaner. Men i et planlægningsperspektiv er det i højere grad den interne variation i kommunen, eks. mellem lokalområder eller aldersgrupper, der bør være i fokus og som kan bidrage til at angive fremtidige opmærksomhedspunkter.

Undersøgelsen består af seks dele. Den første del er en analyse af skoleelevers svar på en række spørgsmål om deres deltagelse i idrætsaktiviteter, andre fritidsaktiviteter samt forskellige kulturformer, som blev besvaret digitalt i skolen (del I).

Den anden del omfatter en tilsvarende analyse af voksne borgeres idræts- og motionsdeltagelse samt deres deltagelse i forskellige former for kultur- og fritidsaktivitet baseret på svarene på en række spørgsmål, som en udvalgt gruppe af borgere i Roskilde Kommune har besvaret digitalt (del II).

I indledningen til del I og del II redegøres for, hvordan undersøgelsen og analyserne er grebet an. Spørgeskemaet til de voksne omfattede også spørgsmål om deltagelse i frivilligt arbejde (del III), samt hvor tilfredse borgerne er med Roskilde Kommune (del IV).

Del V redegør kort resultaterne fra en række mindre undersøgelser, som Roskilde Kommune selv har stået for, og som skal supplere undersøgelsens øvrige dele i forbindelse med rapportens forslag og anbefalinger.

Rapporten afsluttes med en sammenfatning og perspektivering af resultaterne med tendenser og pejlemærker for udviklingen (del VI). Dertil kommer en række forslag og anbefalinger baseret på hele rapportens datamateriale.

Hvis man ønsker det fulde overblik og alle nuancer af undersøgelsen, skal rapporten læses fra start til slut. I den afsluttende del VI gives dog en kort men grundig opsummering af rapportens hovedresultater. Det er også i denne del, at forslag og anbefalinger gives på baggrund af rapportens resultater og opmærksomhedspunkter. Således anbefales det, at man som minimum læser hele del VI.

Tak til alle børn og unge, som har besvaret spørgeskemaerne; tak til skoler og lærere som har godkendt og efterfølgende hjulpet med at eleverne kunne besvare spørgeskemaet i skolen. Tak til alle voksne respondenter der har besvaret det omfattende spørgeskema; og tak for samarbejdet med Roskilde Kommune om undersøgelsens gennemførelse.

Jens Høyer-Kruse

Odense, november 2018

DEL I

Børn og unges deltagelse i
idræts-, kultur- og
fritidsaktiviteter

Indledning

Denne første del af rapporten belyser børn og unges deltagelse i både idræt og motion samt andre kultur- og fritidsaktiviteter i Roskilde Kommune. Tallene er baseret på en elektronisk spørgeskemaundersøgelse blandt skolebørn i folkeskoler i Roskilde Kommune, som eleverne har haft mulighed for at besvare som en del af undervisningen. Det elektroniske spørgeskema blev sendt til samtlige skoler og henvendt til alle eleverne på 4.-10. klassetrin¹. Alle skolebørn i i folkeskoler i Roskilde Kommune har derfor i princippet været inviteret til at deltage. Undervejs sammenlignes resultaterne – hvor det er muligt - med resultaterne fra lignende undersøgelser foretaget i andre kommuner på Sjælland.

Metode

Undersøgelsen blev gennemført i efteråret 2018. I samarbejde med skoleforvaltningen og skolerne blev spørgeskemaet formidlet til alle elever fra 4. - 10. klassetrin på kommunens skoler.

Eleverne skulle besvare spørgeskemaet i løbet af en undervisningstime under vejledning af en lærer. Til hver skole blev der sendt en udførlig vejledning til klasselærerne om, hvad undersøgelsen gik ud på, og de blev opfordret til at hjælpe de yngste elever, der måtte have brug for det. I vejledningen var der et internetlink til undersøgelsen, som eleverne skulle gå ind på via en computer. Hver gang en elev åbnede linket og gennemførte spørgeskemaet, blev der oprettet en respondent i undersøgelsen.

Spørgeskemaet var konstrueret med en række indbyggede 'spring', således at ikke alle børn blev stillet over for de samme spørgsmål, men kun blev bedt om at svare på spørgsmål, der var relevante for deres situation vurderet ud fra svarene på de foregående spørgsmål.

Af samme grund, og fordi nogle børn har glemt/fravalgt at svare på enkelte spørgsmål, varierer antallet af svar på de enkelte spørgsmål² i forhold til det samlede antal svar, som kan ses herunder. Flere respondenter har benyttet sig af muligheden for at springe spørgsmål over – særligt ved spørgsmål om forældres arbejde og idrætsdeltagelse. I den følgende tabel 1.1 ses antallet af respondenter og svarprocenten fordelt på klassetrin og skoler.

1 Modtageklasser har ikke været en del af undersøgelsen.

2 Noteret som 'n = xxx' i tabeller/figurer og i tekstforklaringen.

Tabel 1.1: Svarprocenter fordelt på klassetrin og skoler.

		Antal svar	Antal elever	Svarprocent	
TOTAL		4.589	5.941	77	
KLASSETRIN	4. klasse	746	921	81	
	5. klasse	894	981	91	
	6. klasse	726	1.019	71	
	7. klasse	773	982	79	
	8. klasse	721	953	76	
	9. klasse	600	901	67	
	10. klasse	129	184	70	
	SKOLE	Absalons Skole	373	430	87
		Baunehøjskolen	338	394	86
		Dåstrup Skole	255	258	99
Gadstrup Skole		213	285	75	
Hedegårdenes Skole		204	212	96	
Himmelev Skole		422	484	87	
Jyllinge Skole		345	445	78	
Klostermarksskolen		341	394	87	
Lindebjergskolen		161	217	74	
Lynghøjskolen		287	339	85	
Margretheskolen		229	233	98	
Peder Syv Skolen		123	137	90	
Roskilde private Realskole		136	265	51	
Sct. Jørgens Skole		209	360	58	
Tjørnegårdskolen		141	267	53	
Trekronerskolen		291	535	54	
Vindinge Skole		101	136	74	
Vor Frue Skole		38	40	95	
Østervangsskolen		265	339	78	
TCR (10. klassecenter)		115	171	67	

Tabellen viser antallet af respondenter samt svarprocenter fordelt på hhv. klassetrin og skoler. Antallet af elever er i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten oplyst af Roskilde Kommune.

Som det fremgår af tabel 1.1, har i alt 4.573 børn besvaret spørgeskemaet³, hvilket giver en samlet svarprocent på 77. Svarprocenten er dog noget lavere blandt eleverne i 9. klasse end på de yngre klassetrin. Derfor er der en lille overvægt af de yngre børn i den samlede respondentgruppe (se tabel 1.2). Samlet set er der tale om en meget høj svarprocent, der sikrer en stærk repræsentativitet i undersøgelsen.

3 I alt 48 respondenter svarede ikke på alle spørgsmålene i undersøgelsen. Ud af disse er 14 besvarelser inkluderet, idet respondenterne havde svaret på to af de mest centrale spørgsmål knyttet til idrætsdeltagelse ('Dyrker du normalt motion, sport og idræt?' samt 'Hvilken slags idræt, sport eller motion har du gået til fast eller dyrket meget i det seneste år?'). To respondenter har ikke angivet, hvilken skole de går på – og fremgår derfor ikke i opgørelsen af respondenter fordelt på skolerne.

Børnenes alder og køn

Der er en helt lige fordeling mellem drenge og piger i respondentgruppen (tabel 1.2). For at bibeholde muligheden for sammenligning med landstallene, har vi valgt at opdele børnene i tre aldersgrupper. Blandt de 10-12 årige figurerer derfor de respondenter, der er henholdsvis 8 år (n=2) og 9 år (n=120). På samme måde er der blandt de 16 årige inkluderet de respondenter, der er enten 17 år (n=28) eller 18 år (n=7). Samlet set giver det en lidt større repræsentation af den yngste aldersgruppe, der udgør 54 pct. af den samlede respondentgruppe. De 13-15 årige fylder 43 pct. af den samlede respondentgruppe, mens de 16-årige udgør 4 pct (se tabel 1.2).

Tabel 1.2: Respondenternes køn og alder (pct.).

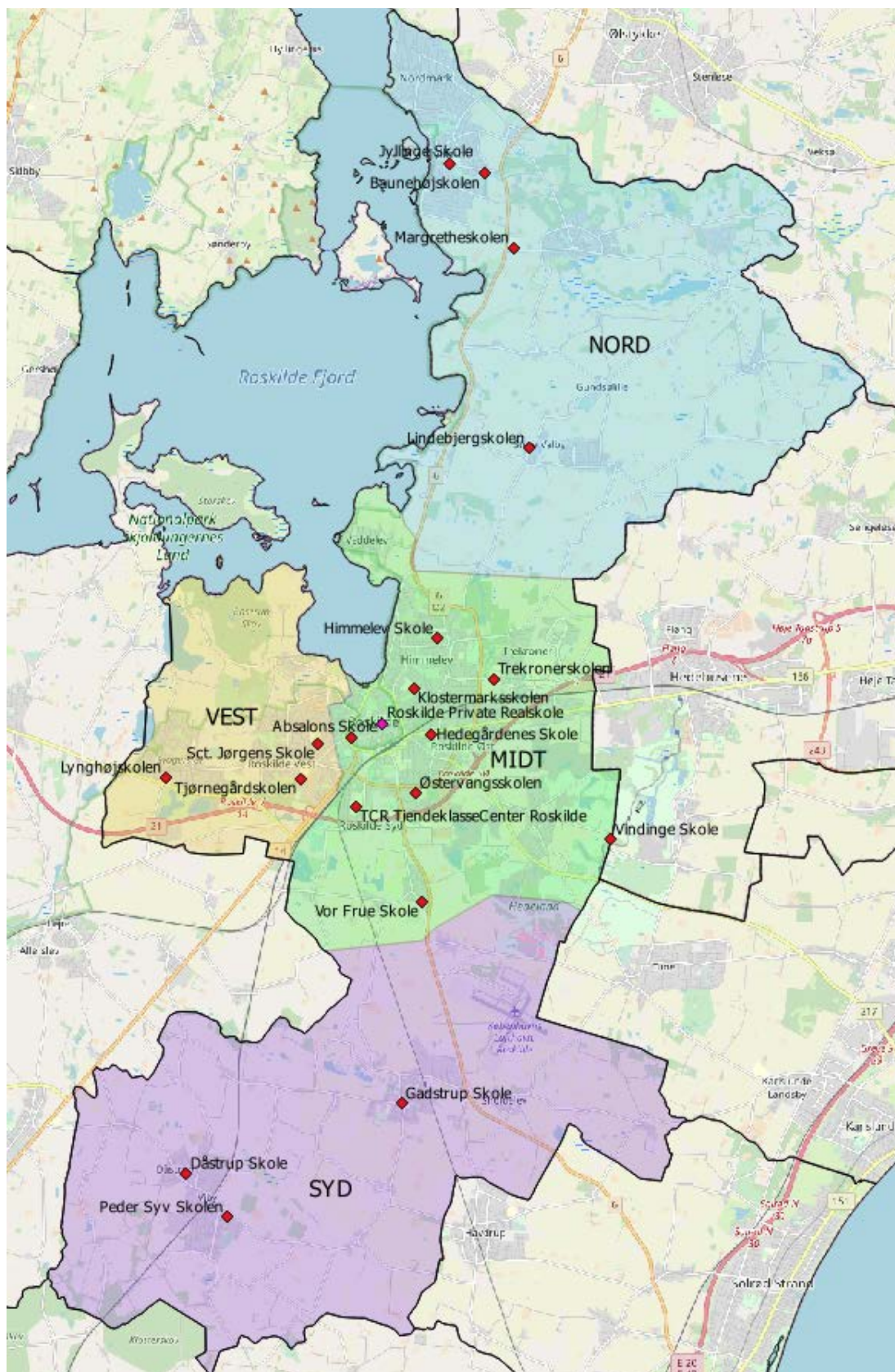
	Alder	Antal respondenter	Andel af samlede respondentgruppe
KØN	Pige	2.282	50
	Dreng	2.307	50
ALDER	10-12 år	2.466	54
	13-15 år	1.953	43
	16 år	170	4

Lokalområder

I analyserne af forskelle og ligheder mellem lokalområder er kommunen opdelt i fire lokalområder: Nord, Vest, Midt og Syd. I de kommende analyser af børns og unges idræts-, kultur- og fritidsvaner ser vi blandt andet nærmere på forskelle og ligheder mellem disse fire lokalområder. Opdelingen af Roskilde kommune i disse lokalområder vil være gennemgående for resten af rapporten.

Da undersøgelsen ikke indhenter børnenes adresse-oplysninger, er det børnenes skole, der har været bestemmende for, hvilket af de fire lokalområder, de er blevet kategoriseret i (se figur 1.1 og tabel 1.2). På grund af det frie skolevalg kan man ikke udelukke, at nogle børn bor i et andet distrikt, og man skal derfor holde sig for øje, at analyserne er udarbejdet ud fra skoletilhørsforhold og ikke elevernes bopæl.

Figur 1.1. Inndeling af børn og unge i lokalområder i Roskilde Kommune.

I tabel 1.3 ses svarfordelingen i de fire lokalområder. Der er en markant højere svarprocent blandt de børn, der bor i Syd. Den laveste svarprocent findes blandt børnene i Vest. I alle fire lokalområder er der dog tale om en meget høj svarprocent.

Tabel 1.3. Opdelingen af børn og unge i lokalområder og svarprocenter

	Skoler	Antal svar	Antal elever	Svarprocent
MIDT	Absalons Skole Hedegårdenes Skole Himmelev Skole Klostermarksskolen Trekronerskolen Vindinge Skole Vor Frue Skole Østervangsskolen	2.035	2.570	79
VEST	Lynghøjskolen Sct. Jørgens Skole Tjørnegårdsskolen	637	966	66
NORD	Bauehøjskolen Jyllinge Skole Lindebjergskolen Margretheskolen	1.324	1.725	77
SYD	Dåstrup Skole Gadstrup Skole Peder Syv Skolen	591	680	87

Undersøgelsen giver mulighed for sammenligninger med resultaterne fra andre kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført de seneste år. Vi har her valgt at sammenholde resultaterne fra denne undersøgelse i Roskilde Kommune med resultaterne fra undersøgelser i Næstved Kommune (2018), Faxe Kommune (2018), Lejre Kommune (2015), Gladsaxe Kommune (2015), Ballerup Kommune (2015) og Halsnæs Kommune (2015) (tabel 1.4).

Endelig indeholder spørgeskemaet en række af spørgsmål, som også er brugt i landsdækkende undersøgelser. Først og fremmest en landsdækkende undersøgelse af børns og voksnes motions- og sportsvaner fra 2016 (Pilgaard og Rask, 2016) men også en landsdækkende undersøgelse af danskernes kulturvaner fra 2012 (Bak et al., 2012). Idrætsvaneundersøgelsen blev gennemført på den måde, at et repræsentativt udsnit af børn og unge mellem 7 og 15 år fik tilsendt et brev med en invitation til at besvare spørgeskemaet elektronisk. Undersøgelsen opnåede en svarprocent på 50, dvs. noget lavere end i undersøgelsen i Roskilde Kommune. I sammenligninger i denne rapport sammenholdes idrætsdeltagelsen for børn mellem 10 og 15 år (4. til 9. klassetrin). Sådanne forskelle i undersøgelsesmetode og svarprocent kan være en mindre del af forklaringen på forskelle i resultaterne mellem de to undersøgelser, og derfor bør mindre forskelle ikke tillægges for stor betydning. Hvor det er muligt og relevant, sammenholdes resultaterne fra denne undersøgelse med resultaterne fra de landsdækkende undersøgelser.

Tabel 1.4: Årstal, metode, antal respondenter samt svarprocent for undersøgelser af børn og unges idræts- og kulturvaner i sjællandske kommuner og hele landet.

	Roskilde	Næstved ¹	Faxe ²	Lejre ³	Ballerup ⁴	Gladsaxe ⁵	Halsnæs ⁶	Hele landet ⁷
Årstal	2018	2018	2018	2015	2015	2015	2015	2016
Metode	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Elektronisk besvarelse på skole 4. til 9. klasse	Brev, elektronisk besvarelse 7 til 15 år
Antal svar	4.573	2.287	1.528	1.381	2.517	3.072	1.307	3.221
Svarprocent	77	45	61	73	73	69	67	54

¹ Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune. *Movements* 2018:3.

² Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune. *Movements* 2018:4.

³ Høyer-Kruse, J., Forsberg, P., Nielsen, C.G. og Nielsen, C.D. (2016). Undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune. *Movements* 2016:1, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

⁴ Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Idrættens Analyseinstitut

⁵ Pilgaard, M., Forsberg, P., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Analyse af idræts- og bevægelsesfaciliteter i Gladsaxe Kommune. Idrættens Analyseinstitut.

⁶ Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Halsnæs Kommune. Idrættens Analyseinstitut

⁷ Pilgaard, M. og Rask, S. (2016). Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.

Hvor mange dyrker idræt, sport eller motion?

Det centrale spørgsmål, som børnene og de unge har svaret på om deres idrætsdeltagelse, lyder således: 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Forud for dette spørgsmål præciserer spørgeskemaet, at spørgsmålene handler om idræt, sport og motion i fritiden (altså uden for skoletiden).

I Roskilde Kommune svarede 78 pct. af alle børn og unge i 4.-10. klasse, at de normalt dyrker idræt, sport eller motion (se tabel 1.4). 12 pct. svarede imidlertid 'Ja, men ikke for tiden', hvilket kan tages som udtryk for, at de ind i mellem dyrker idræt eller motion, men ikke på det tidspunkt, hvor spørgsmålet blev besvaret. Samlet dyrker 88 pct. af børn og unge i Roskilde Kommune altså idræt, sport eller motion, men deraf er der 15 pct., som ikke gjorde det på tidspunktet for spørgeskemaets besvarelse.

Som det fremgår af tabel 1.5, er der i Roskilde Kommune ikke væsentlig forskel mellem drenge og piger på andelen, der er idrætsaktive. Der ses et mindre fald i andelen af idrætsaktive, når man sammenligner de yngre børn (10-12 år) med de lidt ældre (13-15 år). Faldet er meget markant, når man ser på de 16-årige, hvor blot 48 pct. angiver, at de normalt dyrker idræt, sport eller motion. En stor forskel, som dog skal tolkes med en vis forsigtighed, i og med at de 16-årige udgør en relativ lille del af respondentgruppen. Det skal ligeledes bemærkes, at undersøgelsen ikke følger de samme børn og unge over tid. Derfor er 'frafaldet' et udtryk for, at ældre børn og unge er mindre idrætsaktive end yngre børn på undersøgelsestidspunktet.

Tabel 1.5: Overordnet deltagelse i idræt, sport eller motion i Roskilde Kommune (pct.)

n = 4.589	TOTAL	KØN		ALDER		
		Piger	Drenge	10-12 år	13-15 år	16 år
Ja	78	77	78	81	76	48
Ja, men ikke for tiden	12	13	12	11	13	31
Nej	10	10	10	8	11	21

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' opdelt på køn og alder i henholdsvis Roskilde Kommune og på landsplan (n=4.589).

Sammenligning med andre kommuner og hele landet

Tilsvarende undersøgelser af børn og unges idræts-, kultur- og fritidsvaner er inden for de seneste år gennemført i andre kommuner, som det derfor er muligt at sammenligne med. Endvidere kan der sammenlignes med tallene fra en landsdækkende undersøgelse af børn og unges idræts- og motionsdeltagelse, som blev gennemført i 2016.

Spørgsmålene i kommuneundersøgelserne og den landsdækkende undersøgelse er næsten identiske, men svarene i den landsdækkende undersøgelse er imidlertid indhentet med en anden fremgangsmåde (uddybet i fodnote til tabellen nedenfor). Det kan være noget af forklaringen på forskellene mellem landstallene og de fleste af kommune-tallene.

En sammenligning af tallene for børn og unges idrætsdeltagelse i Roskilde Kommune med tallene fra de tilsvarende undersøgelser i Næstved Kommune (2018), Faxe Kommune (2018), Lejre Kommune (2015), Gladsaxe Kommune (2015), Ballerup Kommune (2015) og Halsnæs Kommune (2015) viser forholdsvis små forskelle (tabel 1.6). Deltagelsesniveauet i Roskilde Kommune er dog en smule højere end de øvrige kommuner. I sammenligning med tallene fra den seneste landsundersøgelse er andelen af børn og unge, som dyrker idræt i alle de her refererede kommuner, imidlertid lavere end i landet i gennemsnit. Noget af denne forskel kan dog skyldes de metodiske forskelle mellem kommuneundersøgelsen og landsundersøgelsen (se fodnote i tabellen).

Tabel 1.6: Andelen af børn og unge i Roskilde Kommune, som normalt dyrker sport/motion, sammenlignet med udvalgte sjællandske kommuner og landsplan (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næstved (2018)	Lejre (2015)	Greve (2014)	Glad-saxe (2015)	Balle-rup (2015)	Hals-næs (2015)	Lands-plan (2016) ¹
Ja	78	75	73	79	75	74	71	72	83
Ja, men ikke for tiden	12	14	15	13	14	15	15	15	9
Nej	10	11	12	9	11	11	15	12	8

¹ Mens de kommunale undersøgelser er gennemført ved, at børn fra 4. til 9. klassetrin besvarede det elektroniske spørgeskema online på skolen, blev den landsdækkende undersøgelse gennemført ved, at et repræsentativt udsnit af borgere bosiddende i Danmark blev inviteret til at besvare et online spørgeskema. 6.500 børn blev inviteret til at besvare spørgeskemaet, hvoraf halvdelen svarede. Svarprocenten er således noget lavere end i de fleste af kommuneundersøgelserne, og det kan have som konsekvens, at de mest idrætsinteresserede i højere grad har besvaret spørgeskemaet, end de mindre interesserede

Sociale forskelle

Børn og unges idrætsdeltagelse hænger i høj grad sammen med deres sociale baggrund. Adskillige studier viser, at børns idrætsdeltagelse er påvirket af forældrenes socioøkonomiske status og egen interesse for sport eller motion⁴. Desuden viser en række studier af kulturelle forskelle, at etnicitet dels påvirker tilbøjeligheden til at dyrke sport og motion og dels påvirker de organisationsformer, som børnene dyrker idræt i (Ibsen & Fehsenfeld, 2013).

Markant flere af de børn i Roskilde Kommune, hvor begge forældre er i arbejde, dyrker normalt idræt, sport eller motion (80 pct.) end de børn, hvor begge forældre står uden for arbejdsmarkedet (49 pct.). Det er meget store forskelle, der ligeledes findes i andelen af de, der ikke normalt dyrker idræt, sport eller motion: Her er det kun 8 pct. af de børn, hvis forældre begge er i arbejde, der er ikke dyrker idræt, sport eller motion – mens det er 34 pct. af de børn, hvor begge forældre ikke er i arbejde.

Børnenes familief forhold spiller ligeledes en rolle for idrætsdeltagelsen, idet børn, der bor sammen med begge forældre, er mere idrætsaktive (80 pct.) end børn, der bor sammen med den ene forælder alene (71 pct.).

I tidligere lignende undersøgelser finder man, at forældrenes oprindelsesland ligeledes har stor indflydelse på barnets idrætsdeltagelse. Det samme gør sig i høj grad gældende i Roskilde Kommune. Som det ses i tabel 1.7, er der store forskelle mellem børnenes idrætsdeltagelse afhængig af forældrenes baggrund. Andelen af børn, hvis forældre begge har vestlig baggrund, der dyrker idræt eller motion, er markant større (80 pct.) end blandt børn, hvor enten den ene forælder (65 pct.) eller begge forældre (53 pct.) har en ikke-vestlig baggrund. Til trods for det forholdsvist lave antal respondenter i to af grupperne, er forskellene stadigvæk statistisk signifikante. Det stemmer overens med resultaterne i tidligere undersøgelser, der peger på, at idrætsdeltagelse generelt er lavere blandt børn med ikke-europæisk baggrund end børn af etnisk danske forældre og at forskellene er særligt fremtrædende blandt pigerne (Ibsen et al. 2015).

Tabel 1.7: Børns idrætsdeltagelse i forhold til forældres oprindelsesland.

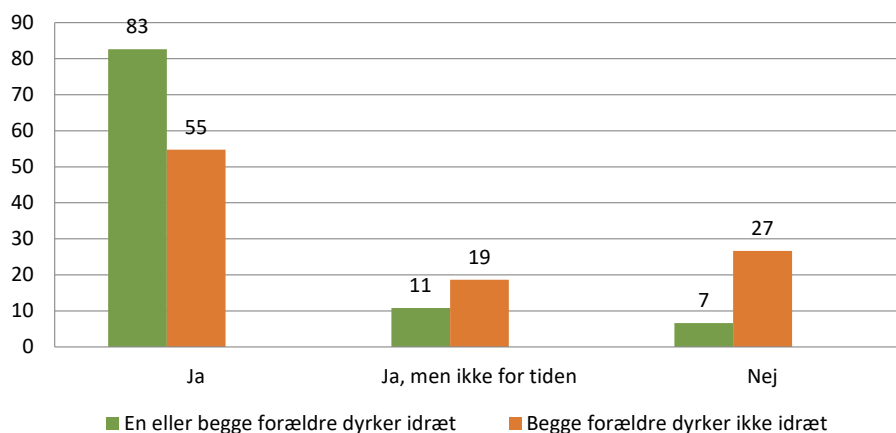
	Begge forældre med vestlig baggrund n=3.551	En forælder med ikke-vestlig baggrund n=240	Begge forældre med ikke-vestlig baggrund n=173	Ved ikke n=53
Ja	80	65	53	64
Ja, men ikke for tiden	12	20	24	19
Nej	8	15	24	17

Tabellen viser svarfordeling på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion' fordelt på baggrund af forældrenes etniske baggrund (n=250-3.551).

Forældrenes idrætsvaner spiller også en afgørende rolle for, om børnene dyrker idræt eller ej. Figur 1.2 viser, at der er en stærk sammenhæng mellem børn og unges egen idrætsdeltagelse og deres øvrige families idrætsdeltagelse. Man kan ikke entydigt sige, at inspirationen kun går fra forældre til børn, men der er ingen tvivl om, at forældre med en idrætsaktiv hverdag også i højere grad har børn med en idrætsaktiv hverdag.

4 En lang række forskningstitler om emnet er samlet i Ibsen et al., 2015.

Figur 1.2: Sammenhæng mellem forældre og børns idrætsaktivitet (pct.)

Figuren viser andelen af børn og unge i Roskilde Kommune, der er henholdsvis idrætsaktive og ikke-idrætsaktive afhængig af, om forældrene er idrætsaktive (n=2.998).

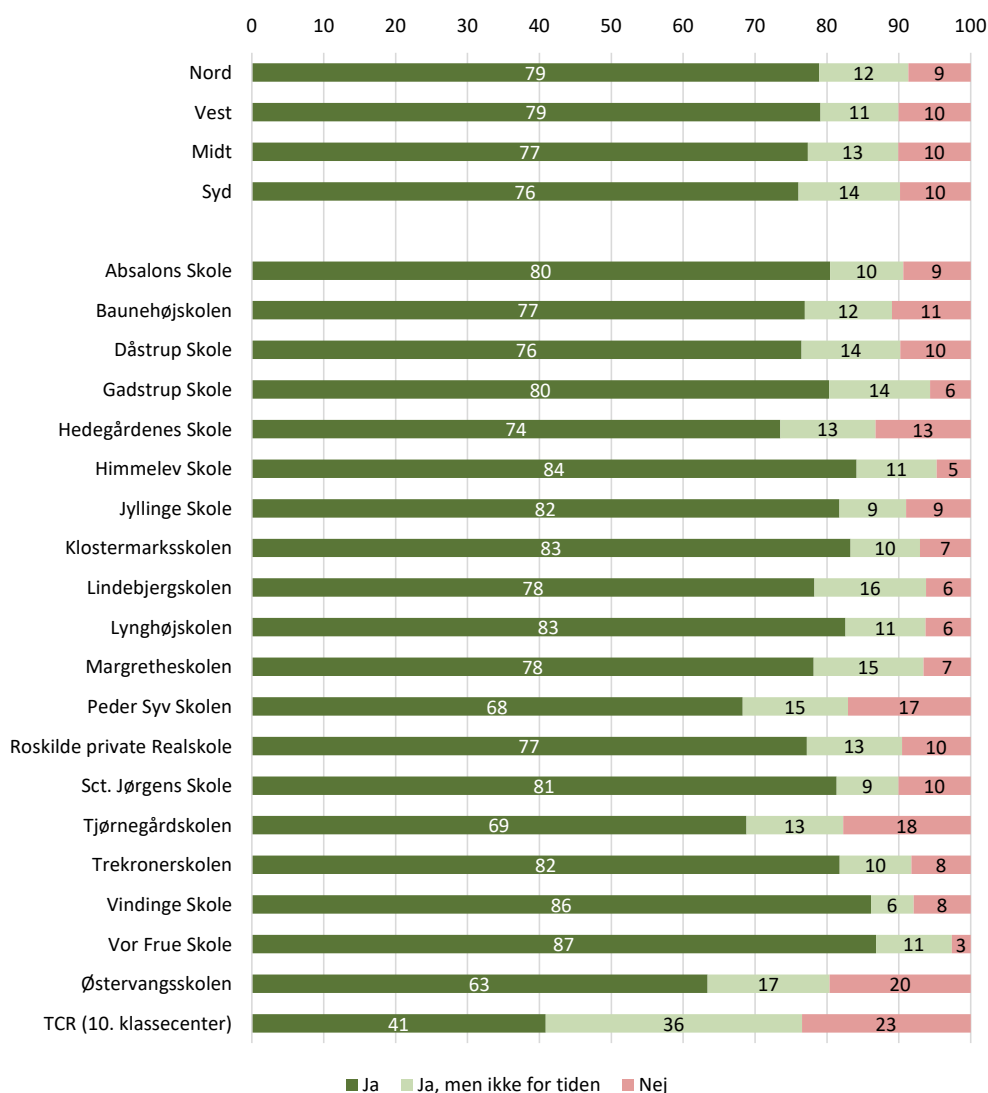
Lokale forskelle

Der er ikke de store forskelle på tværs af de fire lokalområder. Således er det mellem 76 pct. og 79 pct. af børnene, der normalt dyrker idræt eller motion. Den mindste andel findes i Syd (76 pct.).

Sammenligner man derimod skolerne i kommunen, fremtræder en række større forskelle. Således er der en noget højere idrætsdeltagelse (henholdsvis 86 pct. og 87 pct.) blandt eleverne på Vindinge skole og Vor Frue Skole. Begge skoler har dog ikke (eller kun få) udskolings-elever, hvilket kan påvirke idrætsdeltagelsen i positiv retning.

Omvendt er der en noget lavere andel af idrætsaktive blandt eleverne på Østervangskolen (63 pct.), Peder Syv Skolen (68 pct.) og Tjørnegårdsskolen (69 pct.). TCR (10. klassecenter) har en markant lavere idrætsdeltagelse (41 pct.) end de øvrige, hvilket givetvis skyldes, at der her udelukkende er tale om ældre børn. For som beskrevet tidligere, er idrætsdeltagelsen markant lavere blandt de 16 årige end blandt de øvrige børn. For de fleste skoler gælder dog, at langt størstedelen af børnene svarer 'ja' til, at de normalt dyrker sport, idræt eller motion.

Figur 1.3: Forskelle i idrætsdeltagelse på tværs af lokalområder og skoler (pct.)

Figuren viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' fordelt på de fire lokalområder og 20 skoler / skoleafdelinger i Roskilde Kommune (n=38-2.290).

Hvilke idrætsaktiviteter dyrker børn og unge i Roskilde Kommune?

I undersøgelsen er børnene blevet bedt om at angive, hvilke aktiviteter de har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år. Her har de haft mulighed for at angive flere forskellige aktiviteter og ikke blot aktiviteter, som de dyrkede på det tidspunkt, hvor spørgeskemaet blev besvaret. På den baggrund viser sig samlet set en større andel idrætsaktive børn og unge, idet hele 92 pct. har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Det er en

noget større andel end de 78 pct., som svarer 'Ja' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'. Grunden hertil er det bredere tidsperspektiv i formuleringen '...inden for det seneste år', som også inkluderer mange af de børn og unge, der svarer 'Ja, men ikke for tiden' på spørgsmålet, 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'

De følgende opgørelser over aktiviteter er beregnet som andele af hele respondentgruppen og giver derved et indblik i, hvor mange børn og unge ud af samtlige børn og unge i 4.-10. klasser i Roskilde Kommune, der dyrker de forskellige aktiviteter (tabel 1.8).

Fodbold er den mest populære idrætsaktivitet blandt børn og unge i Roskilde Kommune (28 pct.). Det gælder imidlertid kun for drengene, idet en væsentlig højere andel af drengene (42 pct.) end pigerne (15 pct.) angiver, at de spiller eller har spillet fodbold regelmæssigt inden for det seneste år.

De næstmest populære idrætsaktiviteter i det samlede billede er gymnastik (16 pct.) og svømning (15 pct.). For gymnastik er kønsmønstret omvendt i forhold til fodbold, idet markant flere piger (25 pct.) har dyrket gymnastik inden for det seneste år sammenlignet med drengene (6 pct.). Det betyder, at gymnastik – sammen med dans – er de mest populære aktiviteter blandt pigerne.

Efter de traditionelle aktiviteter som fodbold, gymnastik og svømning følger to aktiviteter, som i højere grad kan dyrkes individuelt: løb og jogging (13 pct.) samt styrketræning (11 pct.). Dans er ligeledes højt på listen, om end det stort set kun er piger, der er aktive. Derefter følger håndbold, badminton, og ridning (8-9 pct.). Foruden de nævnte aktiviteter deltager en mindre andel (<6 pct.) af børnene i en lang række aktiviteter. Ingen aktiviteter er altså i nærheden af fodbolds popularitet (28 pct.) blandt børn og unge i Roskilde Kommune, om end også deltagelsen i svømning, gymnastik, løb, dans og styrketræning fylder meget i det samlede billede. Deltagelsen i enkelte af de mindre udbredte aktiviteter er - som i fodbold, gymnastik, dans og ridning - domineret af ét af kønnene. I aktiviteter som bordtennis, parkour og basket ser man markant flere drenge end piger. Omvendt ser man i aktiviteter som yoga samt aerobic, zumba og lignende markant flere piger end drenge.

Aldersmæssigt ser man også væsentlige forskelle, som til en vis grad kan tages som udtryk for, at børn skifter prioriteter og interesserer, når de kommer i teenagealderen. Det kan også skyldes, at de ældre børn i højere grad selv bestemmer, hvilke aktiviteter de vil dyrke. Fodbold bibeholder sin store popularitet, mens gymnastik og svømning har væsentligt færre aktive blandt de 13-15-årige og 16-årige end blandt de 10-12 årige. Omvendt stiger tilslutningen til idrætter som løb og styrketræning markant hos de ældre børn. Badminton, håndbold, ridning og dans ser, ligesom fodbold, ud til at kunne fastholde børnene i aktiviteten. Det samme gør sig gældende for flere af de mindre populære aktiviteter. Mange af de mindre populære aktiviteter vinder frem blandt de 16-årige, og det tyder dermed på, at de ældre børn i højere grad dyrker et mangfoldigt udvalg af idrætsaktiviteter. Særligt kampsport og aerobic vinder frem blandt de 16 årige.

Tabel 1.8: Børn og unges deltagelse i forskellige idræts-, sports- eller motionsaktiviteter i Roskilde Kommune (pct.)

n=4.589	TOTAL	KØN		ALDER		
		Piger	Drenge	10-12 år	13-15 år	16 år
Fodbold	28	15	42	29	27	29
Svømning	16	17	14	21	10	9
Gymnastik	16	25	6	20	10	11
Løb, jogging, motionsløb	13	16	11	7	21	19
Dans	12	24	1	13	12	9
Styrketræning	11	11	11	4	19	26
Håndbold	9	11	8	10	8	8
Badminton	9	7	11	8	10	7
Ridning	8	16	1	9	8	9
Kampsport (boksning, karate, aikido, taekwondo, judo, brydning mv.)	5	4	7	4	6	10
Trampolin	5	7	4	6	4	3
Tennis	3	3	3	3	4	5
Vandreture	3	4	2	2	5	5
Basketball	3	1	5	3	3	2
Rulleskøjtølb, skateboard, wave-board, løbehjul	3	3	3	2	3	6
Yoga, meditation, afspænding	3	5	1	2	4	6
Mountainbike	3	2	4	2	4	5
Bordtennis	2	1	4	3	2	4
Parkour, street movement eller lign.	2	0	4	2	2	4
Atletik	2	2	2	2	2	2
Friluftaktiviteter	2	2	1	1	2	2
Landevejscykling	1	1	1	1	2	4
Skydning	1	1	2	1	1	5
Aerobic, step, pump, Zumba eller lign.	1	2	0	1	1	3
Golf	1	1	2	1	1	4
Volleyball, beachvolley, kids volley	1	1	1	1	1	5
Spinning, kondicykel	1	1	1	1	1	4
Kano, kajak, roning	1	0	1	1	1	4
Fiskeri	1	0	1	0	1	5
Sejlsport, surfing	1	1	1	0	1	2
Handicapidræt	0	0	0	0	0	2
Andet individuelt boldspil	0	0	1	0	0	2
Andet boldspil for hold	1	1	2	1	1	5
Anden idrætsgren	9	9	10	8	11	8
Jeg dyrker ingen idræt, sport eller motion	8	8	8	7	8	14

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet: 'Hvilken slags idræt, sport eller motion har du gået til fast eller dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?' opdelt på køn og alder (n=4.589).

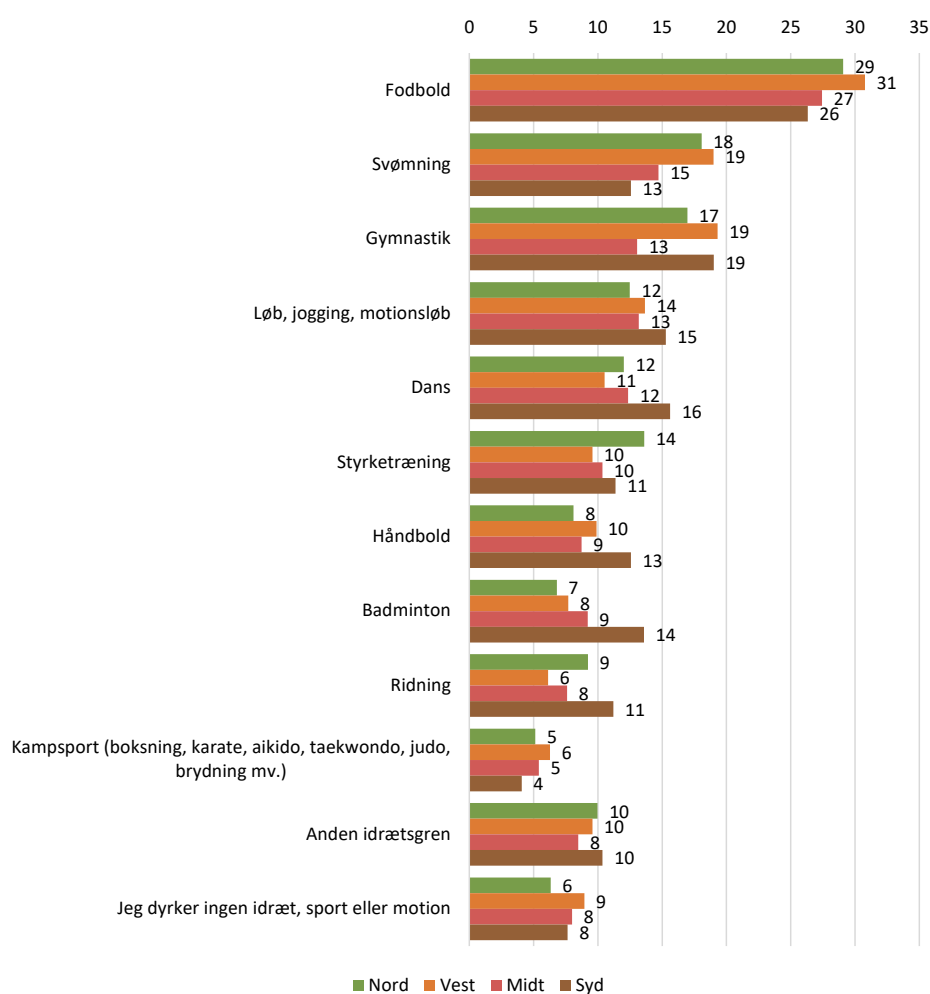
Forskelle i aktivitetsvalg mellem lokalområder

Lokalt ses ikke de store forskelle i andelen af børn og unge, der har dyrket aktiviteterne inden for det seneste år. I figur 1.4 afbildes andelen af børn, der har dyrket de 10 mest populære idrætsaktiviteter fordelt på fire lokalområder i Roskilde Kommune.

Syd er det eneste lokalområde, der adskiller sig fra de andre områder på flere aktiviteter. Således er en række aktiviteter relativt mere populære i Syd end i de øvrige lokalområder. Det gør sig gældende for gymnastik, dans, håndbold, badminton og ridning. I Nord er en lidt større andel af børnene aktive i styrketræning. I Nord er der en lidt mindre andel af børn, der ikke har været aktive inden for de seneste 12 måneder (6 procentpoint.) sammenlignet med de øvrige lokalområder (8 og 9 procentpoint). Det er også værd at bemærke, at den manglende tilstedeværelse af svømmehal i Syd, ikke ser ud til at have en større negativ indvirkning på, hvor mange børn der går til svømning i denne del af kommunen.

Foruden disse mindre forskelle er der ikke tale om væsentlige forskelle mellem lokalom-

Figur 1.4: Idrætsaktivitetsvalg på tværs af lokalområder (pct.)

Figuren viser svarfordelinger på spørgsmålet: 'Hvilken slags idræt, sport eller motion har du gået til fast eller dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?' opdelt på lokalområder i Roskilde Kommune (n = 4.589). Kun de 10 mest populære aktiviteter er vist.

råderne. Det kan betyde, at mulighederne i de nære lokalområder ikke spiller en væsentlig rolle for børnenes valg af aktiviteter. Men det kan også skyldes, at lokalområderne geografisk rummer en stor varians, og dermed ikke er sensitive over for særlige lokale tendenser.

Sammenligning med andre kommuner

Andelen af børn og unge, som deltager i forskellige idrætsaktiviteter, er næsten identisk med både resultaterne fra undersøgelserne i de andre kommuner, som sammenlignes med i tabel 1.9, og med tallene fra den seneste landsdækkende undersøgelse.

I alle kommunerne og på landsplan er fodbold suverænt den mest populære idrætsaktivitet blandt børn og unge. Dernæst kommer svømning og gymnastik, men det varierer en del mellem kommunerne, hvor mange børn og unge, der dyrker disse aktiviteter. Men selvom der er mange børn og unge, som går til fodbold i Roskilde Kommune, så er der forholdsvis færre end i de fleste af de kommuner, som her er sammenlignet med. På de øvrige af de mest populære idrætsaktiviteter er der små forskelle på udbredelsen mellem kommunerne. Tallene for andelen af børn og unge, som går til de forskellige idrætsgrene, er generelt højere i landsundersøgelsen for de mest populære idrætsgrene. Noget af forskellen kan som tidligere nævnt skyldes, at landsundersøgelsen er gennemført på en anden måde, end kommuneundersøgelserne er.

Svarene fra børn og unge i Roskilde Kommune er udtryk for en generel tendens, som også viser sig i tallene på landsplan og tallene fra de andre kommuner, som her sammenlignes med. Der er en generel tendens til, at der allerede i 13-15-års-alderen sker store forandringer i børn og unges idrætsvaner, og at typiske foreningsidrætter i høj grad udskiftes med mere fleksible aktiviteter som styrketræning og løb, der kan dyrkes individuelt. Denne udvikling hænger i høj grad sammen med udviklingen fra barn til ung med tilhørende store forandringer i fysik, individualitet, venskaber og hverdag. En større mængde forskningslitteratur beskæftiger sig mere indgående med idræt i denne omskiftelige fase i livet (Pilgaard, 2012; Ibsen et al., 2015).

Tabel 1.9: Andel af børn og unge i Roskilde Kommune, som dyrker de mest populære idrætsaktiviteter, sammenlignet med udvalgte sjællandske kommuner og landsplan (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næstved (2018)	Lejre (2015)	Greve (2014)	Gladsaxe (2015)	Ballerup (2015)	Landsplan
Fodbold	28	28	28	34	35	34	37	37
Svømning	16	20	15	14	13	15	16	35
Gymnastik	16	16	16	18	13	11	8	24
Løb	13	14	11	11	10	10	6	18
Håndbold	9	11	8	10	8	8	8	13
Badminton	9	10	9	13	11	9	10	9
Styrketræning	11	10	12	13	13	11	9	12
Ridning	8	9	9	13	8	6	10	8
Trampolin	5	7	5	-	-	-	-	17
Dans	12	7	9	12	8	11	12	12
Kampsport	5	5	4	5	6	6	5	7

Hvilke organisationsformer dyrker børn og unge idræt i?

Foreningsidrætten er den mest benyttede organiseringsform blandt børnene i Roskilde Kommune. I alt 65 pct. af de idrætsaktive børn i Roskilde Kommune fra 4.-10. klassetrin har inden for det seneste år dyrket en eller flere aktiviteter som medlem af en idrætsforening. Lidt over en tredjedel (38 pct.) har været aktive 'på egen hånd' (dvs. selvorganiseret idræt for sig selv eller sammen med andre). Lidt mere end hvert sjette barn (17 pct.) har dyrket idræt i privat regi, det vil sige i et privat eller kommercielt center (for eksempel fitnesscentre eller private danseskoler). Næsten hver tiende barn har dyrket aktiviteter i SFO, fritidsklub eller ungdomsskole (9 pct.).

Som det fremgår af tabel 1.8 herunder, er flere drenge end piger aktive i idrætsforeningerne, mens en noget større andel af pigerne er aktive i private centre. Det hænger givetvis sammen med forskellene i de aktiviteter, drengene og pigerne dyrker (se figur 1.5, senere i rapporten). Selvom drengene er mere aktive i foreningsregi, er det væsentligt at påpege, at langt over halvdelen af både piger og drenge har deltaget i aktiviteter i foreningsregi. De fleste børn dyrker altså deres aktiviteter i foreningsregi.

Ligesom for resten af landet falder andelen af foreningsaktive med alderen. Tallene i tabellen herunder viser også, at idræt på egen hånd og idræt i privat regi stiger i popularitet i takt med stigende alder. Det peger samlet set i retning af en tendens til en bevægelse fra foreningsorganiseret idræt til mere fleksible og uforpligtende aktivitets- og organiseringsformer i ungdomsårene. Det tyder ligeledes på, at denne tendens starter tidligere hos pigerne end drengene.

Tabel 1.10: Organisering af børn og unges idræt, sport og motion i Roskilde Kommune (pct.)

n=4.224	TOTAL	KØN		ALDER		
		Pige	Dreng	10-12 år	13-15 år	16+ år
Forening	65	62	67	66	64	49
Privat / kommercielt center	17	22	13	13	22	27
SFO / fritidsklub / ungdomsskole	9	10	9	11	8	7
På egen hånd	38	39	38	30	48	50
I anden sammenhæng	16	18	14	19	13	15

Tabellen viser, i hvilken organiseringsmæssig sammenhæng de idrætsaktive (de, der dyrker mindst én aktivitet) børn og unge dyrker idræt, sport eller motion, opdelt på køn og alder (n=4.224).

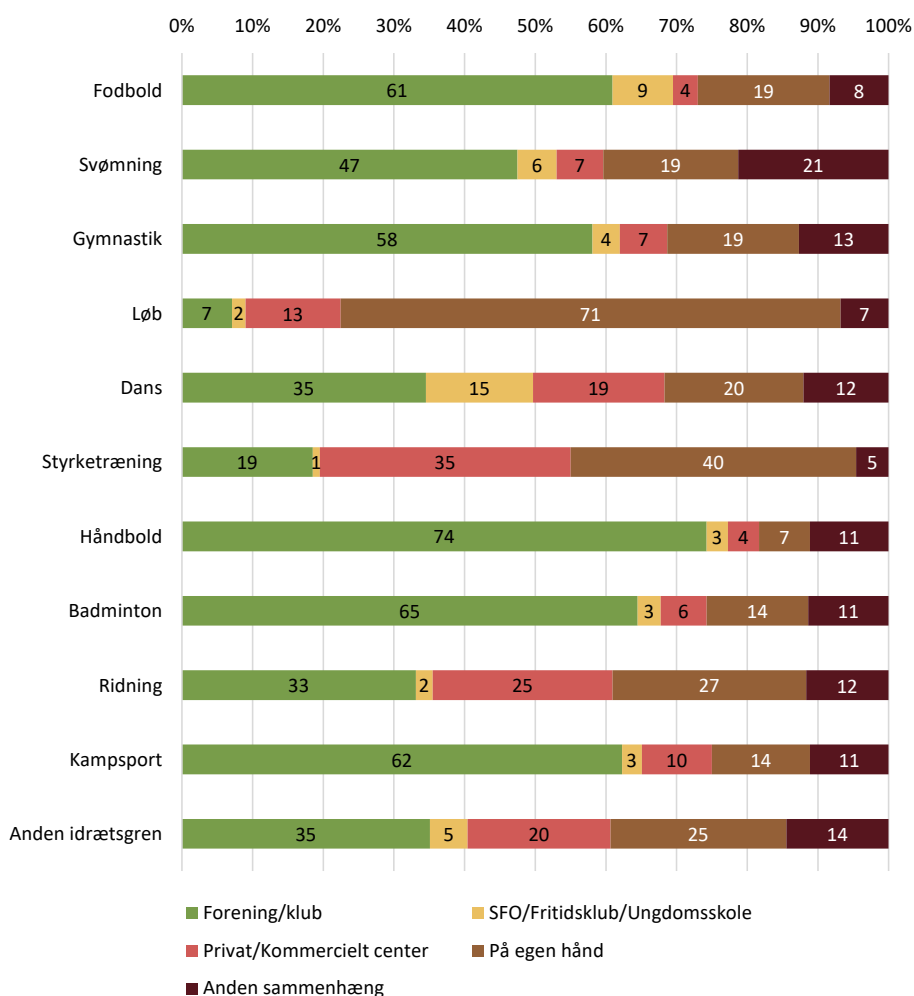
Idrætsaktiviteter og organiseringsform

Figur 1.5 viser, at der er store forskelle mellem idrætsaktiviteterne på, i hvilken organisatorisk sammenhæng børn og unge i Roskilde Kommune fortrinsvis dyrker den pågældende aktivitet. Figuren viser organiseringsformerne for de 10 mest populære aktiviteter.

Fælles for de tre mest populære aktiviteter (fodbold, gymnastik og svømning) er, at klart størstedelen (mellem 47 og 61 pct.) af deltagelsen i disse aktiviteter foregår i foreningsregi.

Disse aktiviteter kan da også klassificeres som traditionelle foreningsidrætter. Det samme gælder for badminton, håndbold og kampsport, der også primært dyrkes i foreningsregi. I modsætning hertil ser man, at styrketræning og løb i høj grad udføres på egen hånd. Særligt løb dyrkes altovervejende på egen hånd (71 pct.). Fælles for styrketræning, ridning og dans er, at de i højere grad end de øvrige aktiviteter foregår i private/kommercielle sammenhænge.

Figur 1.5: Organiseringsformer i de mest populære aktiviteter (pct.)

Figuren viser i hvilken sammenhæng de børn og unge, der dyrker en specifik idrætsaktivitet, dyrker deres aktivitet. Tallet indikerer andelen (pct.) der dyrker aktiviteten i de forskellige regi. De ti største aktiviteter er inkluderet (n=243-1.291).

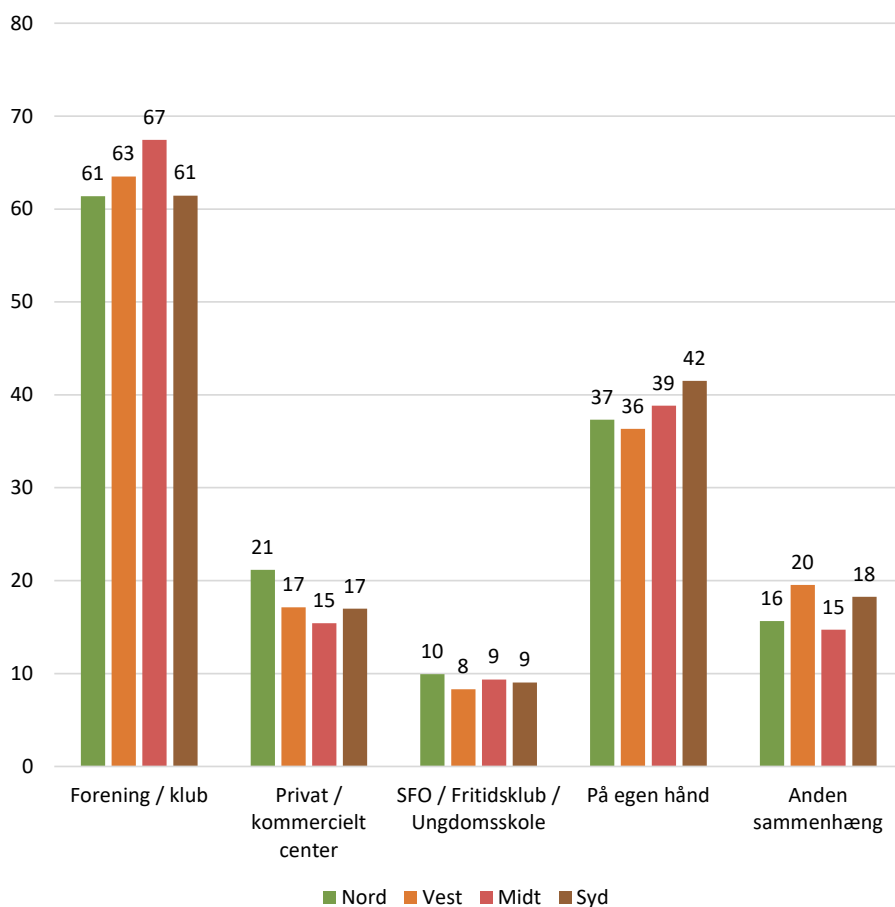
Lokale forskelle i organisering

Der er ikke store forskelle mellem lokalområderne på, hvor børnene fortrinsvis dyrker idræt og motion (figur 1.6). Forskelle mellem organiseringsformerne i lokalområderne skyldes ofte forskelle i de aktiviteter, børnene i lokalområdet dyrker. Derfor er det ikke overraskende, at der i Roskilde Kommune ikke ses store forskelle i organiseringsformerne, idet der heller ikke (som beskrevet tidligere i rapporten) er store forskelle mellem aktivitetsformerne.

Der er imidlertid enkelte mindre forskelle, der er værd at påpege. Foreningsidrætten er særligt udbredt i Midt (67 pct.) sammenlignet med de øvrige lokalområder, der alle ligger på nogenlunde samme niveau (61 pct. – 63 pct.). I Nord benytter en lidt større andel af børnene sig af private / kommercielle centre (21 pct.) end de øvrige lokalområder (15 pct. – 17 pct.). Det kan dog også skyldes, at børnene tror, at det foreningbaserede fitnesscenter i Jyllinge-herne er kommercielt.

I Syd er en lidt større andel af børnene aktive på egen hånd (42 pct.) end i de øvrige lokalområder (36 pct. – 39 pct.). Forskellene er imidlertid meget små og er således ikke nødvendigvis udtryk for, at nogle organiseringsformer har bedre vilkår end andre i de forskellige lokalområder.

Figur 1.6: Børn og unges deltagelse i idrætsaktiviteter i forskellige organiseringsformer opdelt på lokalområder (pct.)

Figuren viser andelen af idrætsaktive børn og unge, der deltager i idrætsaktiviteter i forskellige organisatoriske sammenhænge opdelt på lokalområder (n=4.224).

Sammenligning med andre kommuner

I sammenligning med de andre sjællandske kommuner er der kun små forskelle på andelen af børn og unge, som dyrker idræt og motion under de forskellige organiseringsformer (tabel 1.10). Andelen af de idrætsaktive børn og unge, der dyrker idræt i privat, kommercielt regi er dog lidt højere i Roskilde Kommune end i øvrige kommuner, som her sammenlignes med, mens andelen som dyrker idræt foreningsregi er en smule lavere i Roskilde Kommune end i de øvrige kommuner. Landsundersøgelsen viser en noget højere deltagelse under de forskellige organiseringsformer. Det kan bl.a. skyldes, at landsundersøgelsen er gennemført på en anden måde end i kommuneundersøgelserne.

Tabel 1.11: Under hvilke organiseringsformer dyrker idrætsaktive børn og unge idræt i Roskilde Kommune idræt sammenlignet med udvalgte sjællandske kommuner og landsplan (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næst- ved (2018)	Lejre (2015)	Greve (2014)	Glad- saxe (2015)	Ballerup (2015)	Lands- plan (2016)
Forening	65	66	68	76	68	70	72	86
Privat/kommercielt center	17	13	15	10	10	13	11	22
SFO/fritidsklub	-	2	2	9	6	11	13	18
Ungdomsskole	-	-	5	-	-	-	-	-
På egen hånd	38	39	36	36	34	37	32	47
I anden sammenhæng	16	10	13	10	10	12	12	11

Hvor ofte dyrker børn og unge idræt, sport eller motion?

De idrætsaktive børn og unge har svaret på, hvor ofte de normalt dyrker idræt, sport eller motion. Det er kun de børn, der har angivet, at de har dyrket én eller flere aktiviteter inden for det seneste år (se tabel 1.8), der er medtaget i denne del af analysen (92 pct. af børnene). I det følgende er disse børn betegnet som 'idrætsaktive'. Dette tal må ikke forveksles med de 73 pct., der normalt dyrker sport, idræt eller motion (fra tabel 1.5). Hyppigheden af de idrætsaktives idrætsdeltagelse ses i tabel 1.12.

Langt de fleste (93 pct. af de idrætsaktive) dyrker idræt, sport eller motion mindst én gang om ugen, og over halvdelen (57 pct.) er aktive mindst tre gange om ugen. Andelen af drenge og piger, som er aktive mere end én gang om ugen, er stort set lige stor. Der er en tendens til, at drengene hyppigere dyrker idræt, end pigerne gør.

Hyppigheden hvormed de 13-15 årige dyrker idræt eller motion er en smule større end for de 10-12 årige. Det kan dels hænge sammen med et eventuelt supplement af mere fleksible idrætsformer, dels intensiverer mange idrætsforeninger træningsmængden i denne aldersgruppe. Blandt de ældste børn (16-årige) er der en noget lavere idrætshyppighed end i de yngre aldersgrupper.

Tabel 1.12: Hyppighed for idrætsaktive børn og unges idrætsdeltagelse (pct.)

n=4.143	TOTAL	KØN		ALDER		
		Pige	Dreng	10-12 år	13-15 år	16 år
5 gange om ugen eller mere	18	16	20	17	20	18
3-4 gange om ugen	39	37	40	38	41	25
1-2 gange om ugen	36	40	32	37	33	47
1-3 gange om måneden	5	6	5	6	4	6
Sjældnere	2	2	2	3	1	4

Tabellen viser, hvor ofte de idrætsaktive børn og unge dyrker idræt, opdelt på køn og alder (n=4.143).

Idrætsaktivitet og aktivitetshyppighed

Hvis børnene angav, at de har dyrket en mindst én aktivitet det seneste år, blev de spurgt, hvor ofte de dyrker denne aktivitet. Svarene er vist i tabel 1.13. Her ses det, hvordan hyppigheden varierer på tværs af aktiviteterne. I langt de fleste aktiviteter dyrker børnene aktiviteten en til fire gange om ugen. Fodbold, styrketræning og håndbold bliver dyrket med relativ høj hyppighed sammenlignet med de andre aktiviteter, idet mere end 40 pct. af børnene, der dyrker disse aktiviteter, gør det tre eller flere gange om ugen. Modsat dyrkes badminton, svømning, kampsport og dans ikke lige så ofte.

Tabel 1.13: Hyppigheden af børn og unges idrætsdeltagelse fordelt på de 10 mest populære aktiviteter (pct.)

n = 243-1.285	5 gange om ugen eller mere	3-4 gange om ugen	1-2 gange om ugen	1-3 gange om måneden	Sjældnere
Fodbold	12	40	33	6	10
Svømning	7	6	61	7	20
Gymnastik	6	21	54	4	15
Løb, jogging, motionsløb	5	19	51	18	6
Håndbold	6	36	39	3	17
Badminton	2	5	66	6	21
Styrketræning	10	31	49	7	2
Ridning	18	14	50	6	12
Kampsport (boksning, karate, aikido, taekwondo, judo, brydning mv.)	7	17	55	5	16
Dans (alle former)	6	13	66	5	11
Anden idrætsgren	10	16	60	6	8

Tabellen viser, hvor ofte børn og unge dyrker de aktiviteter, de har gået til inden for det seneste år. Kun de 10 mest populære aktiviteter er inkluderet i tabellen (n=243-1.285).

Brug af faciliteter

De følgende analyser ser på, hvordan børn og unge i Roskilde Kommune bruger idrætsfaciliteterne. Kun de børn, der har angivet, at de har deltaget i én eller flere aktiviteter det seneste år, har kunnet svare på spørgsmål derom. Da relativt få børn og unge slet ikke dyrker en idrætsaktivitet, får man dog et godt billede af, hvor mange børn og unge i kommunen, der benytter sig af forskellige typer af faciliteter. I tabel 1.14 vises børnenes brug af forskellige typer af faciliteter.

Tabellen viser, at haller/sale er de mest benyttede faciliteter blandt idrætsaktive børn og unge i Roskilde Kommune. Lidt over halvdelen af de idrætsaktive børn og unge i kommunen svarer 'Hal/sal' på spørgsmålet om, hvor de dyrker idræt, sport eller motion. Fodboldbaner er den næstmest benyttede facilitet, som bruges af 30 pct. af de idrætsaktive børn i Roskilde Kommune.

Derefter finder man faciliteter som fitnesscentre/motionsrum (16 pct.) og svømmehaller (16 pct.). Også hjemme/i haven, naturen og veje/gader, der ikke er idrætsfaciliteter i traditionel forstand, fylder en del i det samlede billede (henholdsvis 23 pct., 15 pct. og 14 pct.).

Der er stor forskel på drenge og pigers brug af de forskellige typer af idrætsfaciliteter, hvilket hænger sammen med forskellene i, hvor meget de to køn dyrker de forskellige idrætsaktiviteter. Flere af drengene (44 pct.) bruger fodboldbanerne end pigerne (16 pct.). Det er en stor forskel, der stemmer overens med den tidligere beskrevne forskel mellem kønnene på deltagelse i netop fodbold. Omvendt bruger en større del af pigerne haller/sale end drengene. Det samme gælder for brug af hjemmet/ haven, veje/gader, naturen samt andre anlæg, som i højere grad benyttes af pigerne end drengene. Pigerne benytter sig altså i højere grad af de mere uorganiserede rum. Det hænger fint sammen med, at aktiviteter, der traditionelt set hører til i sådanne rum (eksempelvis løb, jogging, yoga og ridning), oftere dyrkes af pigerne. Drengene dominerer altså brugen af fodboldbanerne, mens pigerne i højere grad benytter sig af rum til de mere uorganiserede aktiviteter. Svømmehaller og fitnessrum er benyttet af stort set lige mange piger og drenge.

Sammenligner man de yngre og ældre børns brug af faciliteter og steder til idræt, er der enkelte forskelle. Der er en markant stigning i børnenes brug af motions- og fitnessrum hos de 13-15 årige børn sammenlignet med de 10-12 årige. Det samme gør sig gældende for naturen og stier/veje, som de ældre børn også i højere grad benytter. Samtidigt ser man et fald i brugen af haller/sale og svømmehaller, hvor de mere foreningsorienterede idrætsgrene overvejende dyrkes. Disse forskelle må altså også ses i sammenhæng med de individualiserede idrætsvaner, der indtræder, når børnene bliver ældre. Interessant er det derfor også, at brugen af fodboldbaner ikke ser ud til at falde med alderen. Det hænger givetvis sammen med, at der ikke er færre af de ældre børn, der dyrker fodbold.

Tabel 1.14: De idrætsaktive børn og unges brug af faciliteter og 'rum' til idræt i Roskilde Kommune (pct.)

n = 4.224	TOTAL	KØN		ALDER		
		Piger	Drenge	10-12 år	13-15 år	16+ år
Haller/sale	55	64	47	59	51	44
Fodboldbaner	30	16	44	30	29	31
Andre baner/anlæg	10	13	7	9	11	10
Svømmehal	16	18	15	22	10	10
Fitnesscenter/motionsrum	16	15	16	6	26	40
Anlæg ved vand	1	1	2	1	2	4
Aktivitetsanlæg	3	2	4	3	4	3
Veje, gader, fortove og lign.	14	16	13	9	21	23
Naturen	15	17	13	11	19	23
Hjemme/i haven	23	28	17	20	26	25
Andet	10	11	8	11	8	8

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter forskellige typer af faciliteter i Roskilde Kommune. Fordelt på køn og alder (n=4.224).

Facilitetsbrug på tværs af lokalområder

I det store billede er der tale om meget ensartede billeder i børnenes brug af faciliteter på tværs af lokalområder (tabel 1.15). Der er dog enkelte bemærkelsesværdige forskelle. I Nord er brugen af haller/sale ikke lige så udbredt som i de øvrige lokalområder. Omvendt er brugen af fitnessrum/motionsrum meget mere udbredt i Nord end i de øvrige lokalområder. Det hænger godt sammen med, at der i Nord er flere børn, der dyrker styrketræning og færre børn, der dyrker klassiske hal-aktiviteter som badminton og håndbold. Brugen af svømmehaller er også en smule mere populært i både Nord og Vest sammenlignet med Midt og Syd.

Tabel 1.15: De idrætsaktive børn og unges brug af faciliteter og 'rum' til idræt fordelt på lokalområde (pct.)

n = 4.224	TOTAL	LOKALOMRÅDE			
		Nord	Vest	Midt	Syd
Haller/sale	55	51	57	55	63
Fodboldbaner	30	31	32	30	28
Andre baner/anlæg	10	10	8	10	8
Svømmehal	16	18	19	15	13
Fitnesscenter/motionsrum	16	22	14	14	13
Anlæg ved vand	1	2	1	2	1
Aktivitetsanlæg	3	3	3	3	3
Veje, gader, fortove og lign.	14	14	13	14	17
Naturen	15	12	16	16	16
Hjemme/i haven	23	22	20	23	26
Andet	10	8	9	10	10

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge (andelen, der dyrker mindst én aktivitet), som benytter forskellige typer af faciliteter og rum / steder til idræt i Roskilde Kommune. Fordelt på lokalområde (n=4.224).

Sammenligning med andre kommuner

En sammenligning med de andre sjællandske kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er blevet gennemført inden for de seneste år, viser små forskelle på, hvor meget de idrætsaktive børn og unge benytter de forskellige facilitetstyper. Børn og unges brug af faciliteter i Roskilde Kommune afviger altså stort set ikke fra de øvrige kommuner, der sammenlignes med. Således placerer tallene for brugen af faciliteterne i Roskilde Kommune sig nogenlunde omkring gennemsnittet på tværs af de inkluderede kommuner (tabel 1.16).

Tabel 1.16: Andel af idrætsaktive børn og unge i Roskilde Kommune, som dyrker idræt i forskellige typer af faciliteter og rum, sammenlignet med udvalgte sjællandske kommuner (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næstved (2018)	Lejre (2015)	Greve (2014)	Gladsaxe (2015)	Ballerup (2015)
Hal/sal	55	53	50	64	54	50	59
Fodboldbane	30	29	29	34	34	34	37
Andre baner/ anlæg	10	8	9	14	11	10	9
Svømmehal	16	20	17	13	12	15	17
Fitnesscenter/ motionsrum	16	16	17	10	14	16	15
Anlæg ved vand	1	1	1	1	1	2	1
Aktivitets- anlæg	3	3	2	4	2	3	4
Veje, gader, fortove	14	14	13	15	13	15	12
Naturen	15	15	16	21	13	16	18
Hjemme/i haven	23	25	24	26	19	21	20
Andet	10	8	9	5	4	10	10

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive børn og unge (andelen, der dyrker mindst én idrætsaktivitet), som benytter forskellige typer af faciliteter. Opdelt på kommuner.

Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter

I det følgende afsnit kortlægges børnene og de unges deltagelse i andre kultur- og fritidsaktiviteter i Roskilde Kommune.

Først sættes fokus på fritidsaktiviteter, der ikke kan klassificeres som idræt, sport og motion. Her bliver det først og fremmest tydeligt, at idræt er den dominerende aktivitet i børnenes fritid udenfor hjemmet. Det fremgår tydeligt af børnenes svar på, hvilke andre fritidsaktiviteter, de går til i fritiden. Tabel 1.17 viser, at seks ud af ti børn i Roskilde Kommune angiver, at de ikke går til andre faste aktiviteter i fritiden.

Musik/kor er den hyppigste fritidsaktivitet – ud over idræt - idet 10 pct. af børnene har gået til musik/kor inden for det seneste år. Selvom der er væsentligt flere piger end drenge, der går til musik/kor, er begge køn repræsenteret.

Det er ikke tilfældet i den anden mest populære aktivitet – computerspil. Det er nemlig næsten udelukkende drengene, der spiller computerspil (udover det, de spiller hjemme eller hos deres venner). Klart størstedelen af de børn, der spiller computer, angiver imidlertid, at de spiller computer 'på egen hånd (alene eller sammen med andre)'. Derfor kan det godt være, at en del af de børn, som har svaret, at de spiller computer, faktisk gør det hjemme eller hos en kammerat. Syv procent af børnene i Roskilde Kommune går til spejder. Musik/kor, computerspil og spejder er dermed de tre mest populære fritidsaktiviteter ud over idræt.

Herudover går en meget lille del af børnene i Roskilde Kommune i deres fritid til rollespil (3 pct.), film (3 pct.), sprog (3 pct.), teater (2 pct.), madlavning (2 pct.) og maling (2 pct.). Teater er særligt populært blandt pigerne – faktisk er der næsten ingen drenge, der spiller teater i deres fritid. De resterende fritidsaktiviteter kan betragtes som "niche-aktiviteter", da meget få af børnene har svaret, at de går til disse aktiviteter (<2 pct.). En relativ stor del (9 pct.) af børnene har svaret, at de går til 'andre fritidsaktiviteter'. Der er imidlertid en lang række gengangere i det uddybende svar på, hvilke aktiviteter det er (dvs. aktiviteter som børnene allerede har sat kryds ved eller kunne have sat kryds ved), når børnene angiver, hvilken "anden aktivitet" de går til⁵.

Tabel 1.17: Børn og unges deltagelse i andre fritidsaktiviteter end idræt, opdelt på køn, alder og lokalområde (pct.)

n = 4.524	TOTAL	KØN		LOKALOMRÅDE			
		Piger	Drenge	Nord	Vest	Midt	Syd
Musik/kor	10	13	8	6	8	13	10
Computerspil (pc, wii, xbox, playstation el.lign.) (gælder ikke det du spiller hjemme hos dig selv eller dine venner)	9	2	15	10	11	7	8
Spejder, FDF eller lignende	7	6	8	6	8	6	12
Rollespil	3	2	4	1	6	3	3
Film	3	3	3	1	4	4	3
Sprog	3	3	2	2	3	3	1
Teater/Drama	2	4	0	2	1	3	2
Madlavning	2	3	2	2	1	2	3
Maling/Billedkunst	2	4	0	2	3	2	0
Brætspil (inkl. kortspil)	1	1	1	1	3	1	1
Håndarbejde	1	1	1	1	1	1	1
Glas/Keramik	0	0	0	0	0	0	0
Andre fritidsaktiviteter (ikke idræt)	8	8	8	9	7	8	8
Jeg går ikke fast til andre aktiviteter	61	63	59	65	59	60	60

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet: 'Går du fast til nogle af de følgende aktiviteter i din fritid?' opdelt på køn og lokalområde (n=4.524).

5 Stort set alle aktiviteterne, der nævnes, er aktiviteter som svømning, ridning, og andre svar, som børnene har kunnet sætte kryds ved i de lukkede svarkategorier. Enkelte aktiviteter, som ikke er nævnt i listen af aktiviteter, der kunne sættes kryds ved, fremgår dog som for eksempel: 'netflix', 'esport', 'youtube' eller 'klub'.

Forskelle mellem kommunerne

I tre andre sjællandske kommuner har undersøgelsen også omfattet spørgsmål om børnene og de unges deltagelse i andre fritids- og kulturaktiviteter end idræt og motion. Sammenligningen af svarene fra børn og unge i Roskilde Kommune med svarene fra Næstved Kommune, Faxe Kommune og Greve Kommune viser små forskelle (tabel 1.18). I Roskilde Kommune er der en lidt større andel af børn, der dyrker musik/kor samt spejder. For flere af de øvrige aktiviteter gælder også, at der er en lidt større andel aktive i Roskilde Kommune. Tallene er imidlertid meget små, og må derfor behæftes med en vis usikkerhed.

Tabel 1.18: Andel af børn og unge i Roskilde Kommune, som går til forskellige fritids- og kulturaktiviteter i fritiden (ikke idræt), sammenlignet med udvalgte sjællandske kommuner og landsplan (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næstved (2018)	Greve (2014)
Computerspil ¹	9	10	9	17
Musik/kor	10	7	7	7
Spejder, FDF eller lignende	7	3	5	6
Teater/Drama	2	2	2	1
Rollespil	3	2	1	-
Film	3	1	2	-
Madlavning	2	1	2	3
Maling/Billedkunst	2	1	1	-
Sprog	3	1	1	2
Håndarbejde	1	1	1	-
Brætspil (inkl. kortspil)	1	1	1	1

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet: Går du fast til nogle af de følgende aktiviteter i din fritid?' opdelt på køn og lokalområde.

1) 'Gælder ikke det du spiller hjemme hos dig selv eller dine venner'

Hvor ofte deltager børnene i fritidsaktiviteterne?

De børn, der har svaret, at de deltager i en given aktivitet, er efterfølgende blevet spurgt, hvor ofte de dyrker aktiviteten (tabel 1.19). Klart størstedelen af børnene dyrker deres fritidsaktivitet 1-2 gange om ugen. Computerspil foregår med væsentlig højere frekvens end de øvrige aktiviteter. Omvendt finder aktiviteter som film og glas/keramik sted med noget lavere frekvens.

Tabel 1.19: Frekvensen af børn og unge i Roskilde Kommunes deltagelse i forskellige fritidsaktiviteter (pct.)

n = 11-469	5 gange om ugen eller mere	3-4 gange om ugen	1-2 gange om ugen	1-3 gange om måneden	Sjældnere
Musik/kor	10	14	68	6	3
Computerspil (pc, wii, xbox, playstation el.lign.) (gælder ikke det du spiller hjemme hos dig selv eller dine venner)	53	19	15	4	8
Spejder, FDF eller lignende	0	2	92	2	3
Rollespil	2	4	66	19	9
Film	14	15	22	21	28
Sprog	4	9	76	4	7
Teater/drama	4	7	82	5	3
Madlavning	4	10	53	26	7
Maling/Billedkunst	5	9	78	2	5
Brætspil (inkl. kortspil)	12	4	54	26	4
Håndarbejde	3	11	56	14	17
Glas/Keramik	18	0	36	36	9
Andre fritidsaktiviteter	19	24	43	7	7

Tabellen viser, hvor ofte de fritidsaktive går til en fritids- eller kulturaktivitet, dvs. deres svar på spørgsmålet 'Hvor ofte dyrker du dine fritidsaktiviteter?', opdelt på fritidsaktiviteter (n =11-469).

Brug af kultur- og fritidstilbud

Børnene og de unge er ligeledes blevet spurgt om deres (for)brug af forskellige kultur- og fritidstilbud i Roskilde Kommune. I tabel 1.20 ses andelen af børnene, som inden for det seneste år (forud for besvarelsen af spørgeskemaet) har deltaget i de pågældende aktiviteter. Størstedelen af børnene har været til ét eller flere arrangementer, men 32 pct. af børnene har ikke deltaget i nogen af de nævnte kultur- og fritidsaktiviteter inden for det seneste år.

Der er stor forskel på de forskellige aktiviteters popularitet. Tre af aktiviteterne er meget populære (biograf, koncert og forlystelsespark). Lidt mere end fire ud af ti børn har været i biografen, mens lidt mere end tre ud af ti børn har deltaget i en koncert eller været på besøg i en forlystelsespark. Mellem 22 pct. og 15 pct. af børnene har været på besøg på et museum, i et akvarium/zoo, til et sportsarrangement, eller være i teateret. I de resterende aktiviteter er det en noget mindre andel af børn og unge i Roskilde Kommune, som har deltaget inden for det seneste år (<9 pct.) Til trods for at computerspil fylder meget som fritidsaktivitet, er internetcaféer ikke særligt velbesøgt af børnene. Det samme gør sig gældende for kunststudstillinger, foredrag, aktiviteter på biblioteker og cirkus.

Tabel 1.20 Børn og unges brug af kultur- og fritidstilbud i Roskilde Kommune fordelt på køn, alder og lokalområder (pct.)

N = 4.502	TOTAL	KØN		ALDERSGRUPPE			LOKALOMRÅDER			
		Pige	Dreng	10-12 år	13-15 år	16+ år	Nord	Vest	Midt	Syd
Film i biograf	44	45	42	38	50	44	35	45	46	46
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	32	37	28	23	44	37	32	28	34	31
Forlystelsespark, oplevelsescenter eller lign.	30	33	26	22	38	34	26	32	32	28
Museum	22	23	20	18	27	19	17	22	25	17
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	20	21	19	19	21	20	17	20	22	17
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	15	21	10	13	18	11	11	17	18	12
Sportsarrangement som betalende tilskuer	15	12	19	11	21	14	13	14	17	14
Kunstudstilling/galleri	8	10	7	6	11	10	6	8	11	6
Aktiviteter på bibliotek	8	8	7	10	5	5	5	7	9	6
Cirkus	7	7	7	9	5	8	5	8	7	8
Foredrag eller debatarrangementer	4	4	3	2	6	6	2	5	4	3
Internetcafé eller lignende	3	2	3	2	3	5	1	3	3	2
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	9	10	8	8	10	11	9	8	9	8
Ingen af delene	32	29	35	38	25	35	37	31	29	37

Tabellen viser fordelingen af børn og unge i Roskilde kommunes svar på spørgsmålet 'Hvilke af følgende kultur- og fritidsaktiviteter har du deltaget i det seneste år?' fordelt på køn og aldersgrupper (n = 4.502).

Hvor ofte deltager børnene i kultur- og fritidstilbud

I den følgende tabel 1.21 vises hyppigheden af børnenes deltagelse i de kultur- og fritidsaktiviteter, de har deltaget i det seneste år. Størstedelen af aktiviteterne foregår med relativ lav frekvens (enten én gang i kvartalen eller én gang om året). Enkelte aktiviteter deltager børnene og de unge dog relativt mere hyppigt i (biograf, sportsarrangement, bibliotek og internetcafé), idet der for disse aktiviteter er mere end 24 pct., der deltager mindst én gang om måneden (af de børn som har svaret, at de inden for det seneste år har deltaget i de nævnte kultur- og fritidstilbud).

Tabel 1.21: Hvor ofte har børn og unge i Roskilde Kommune deltaget i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter i løbet af det seneste år (andel af de børn og unge, der har deltaget i den pågældende aktivitet det seneste år)?

n = 119-1.953	Som regel hver uge	Mindst én gang om måneden	Mindst én gang i kvartalet	Mindst én gang om året
Film i biograf	1	22	44	33
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	3	8	18	72
Forlystelsespark, oplevelsescenter eller lign.	1	7	32	61
Museum	0	4	29	67
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	0	4	24	71
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	12	5	14	69
Sportsarrangement som betalende tilskuer	6	18	30	46
Kunstudstilling/galleri	1	6	24	69
Aktiviteter på bibliotek	18	28	19	35
Cirkus	2	3	5	90
Foredrag eller debatarrangementer	2	5	21	73
Internetcafé eller lignende	9	29	27	35
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	29	18	21	32

Tabellen viser fordelingen af børn og unges svar på spørgsmålet 'Hvor ofte har du været til eller deltaget i en af følgende kultur- og fritidsaktiviteter det seneste år?' særskilt for hver enkelt aktivitet. Kun de børn og unge, der har deltaget i den specifikke aktivitet, er inkluderet (n=119-1.953).

Sammenligning med andre kommuner

I en tilsvarende undersøgelse i Næstved og Faxe Kommune blev børnene og de unge ligeledes spurgt om de deltager i forskellige kulturaktiviteter. Derfor kan deltagelsen i Roskilde Kommune sammenlignes med de to tidligere undersøgelser i de to nævnte kommuner. Generelt set er en større del af børnene i Roskilde Kommune aktive brugere af kultur- og fritidstilbud end i de to andre kommuner. Det kommer til udtryk i og med, at 32 pct. af børnene i Roskilde ikke har deltaget i nogle aktiviteter, mens det samme tal er højere i både Faxe (44 pct.) og Næstved (39 pct.). Det ses ligeledes i de tre mest populære aktiviteter (biograf, koncert og forlystelsespark), hvor er noget større andel af børnene i Roskilde Kommune har været på besøg inden for de seneste 12 måneder. Men også de mindre populære aktiviteter er relativt mere populære i Roskilde Kommune. Særligt Museum og akvarium/zoo er markant mere populære blandt børnene i Roskilde Kommune (se tabel 1.22).

Tabel 1.22: Andel af børn og unge i Roskilde Kommune, Faxe Kommune og Næstved Kommune som 'inden for det seneste år' har gået til eller benyttet forskellige kulturtilbud (pct.)

	Roskilde (2018)	Faxe (2018)	Næstved (2018)
Film i biograf	44	34	41
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	32	20	21
Forlystelsespark eller lign.	30	17	22
Sportsarrangement som betalende tilskuer	15	11	15
Museum	22	11	12
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	20	11	13
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	15	10	14
Aktiviteter på bibliotek	8	5	6
Cirkus	7	4	4
Kunstudstilling/galleri	8	4	4
Foredrag eller debatarrangementer	4	3	3
Internetcafé eller lignende	3	2	2
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	9	8	8
Ingen af delene	32	44	39

Tabellen viser fordelingen af børn og unges svar på spørgsmålet 'Hvilke af følgende kultur- og fritidsaktiviteter har du deltaget i det seneste år?' fordelt på udvalgte kommuner.

Transport til idræts- og fritidsaktiviteter

Det følgende er en analyse af børn og unges transportvaner i forbindelse med idræt eller anden fritidsaktivitet. Børnene er blevet spurgt om både deres transportform og transporttid. Igen tages der udgangspunkt i transportvanerne hos de *idræts- og fritidsaktive* børn - altså de børn og unge, der har dyrket mindst én aktivitet det seneste år.

I tabel 1.23 ses det, hvor stor en andel af de idræts- og fritidsaktive børn i Roskilde Kommune, der normalt benytter sig af de forskellige transportformer. Omkring en tredjedel (34 pct.) af børnene bliver normalt kørt i bil, mens en lidt større andel normalt cykler (37 pct.). Blot 9 pct. af børnene går eller løber og 6 pct. tager offentlig transport (tog eller bus).

Der er en noget større andel af drengene (50 pct.), der cykler til idræt eller anden fritidsaktivitet end pigerne (43 pct.). Det kan være en af årsagerne til, at en større del af pigerne (39 pct.) end drengene (30 pct.) bliver kørt i bil.

Der er ligeledes forskel i transportformerne mellem de yngste og de ældste børn. Flere af de 13-15 årige børn (61 pct.) end af både de 10-12 årige (53 pct.) og de 16 årige (49 pct.) går, løber eller cykler til fritidsaktiviteten. De ældre børn tager derimod i meget højere grad bus eller tog. Det kan dels hænge sammen med, at de ældre børn dyrker aktiviteter, der ikke nødvendigvis er i nærmiljøet. Som det blev beskrevet tidligere, dyrker de ældste børn et mere mangfoldigt udvalg af aktiviteter, som derfor kunne tænkes i højere grad at være geografisk spredt rundt i kommunen. De 10-12 årige børn bliver i højere grad end de 13-15 årige kørt i bil. Det tyder på, at forældrene altså stopper med at køre børnene i takt med, at de bliver

ældre – og at børnene i stedet enten cykler/går/løber eller tager offentlig transport til deres aktiviteter.

Lokalområder og transportform

Der er relativt store forskelle i børnenes brug af forskellige transportformer på tværs af de fire lokalområder (tabel 1.23). I Syd er der markant færre børn og unge, der benytter sig af aktiv transport (cykel eller løb/gang) end de øvrige lokalområder. Det betyder også, at der i Syd er relativt mange (43 pct.), der bliver kørt i bil i forhold til både Vest og Midt (28 – 30 pct.). Også offentlig transport er mere brugt i Syd (11 pct.) end de øvrige lokalområder (4-6 pct.). I Nord er der dog – ligesom i Syd – også en høj andel, der bliver kørt i bil (43 pct.). Andelen af børn, der cykler, er størst i Vest (54 pct.), og det er også i Vest, at færrest børn bliver kørt i bil.

Tabel 1.23: Idrætsaktive børn og unges normale transportform til og fra idræts- og fritidsinteresser fordelt på køn, alder og lokalområde (pct.).

n = 4.128	TOTAL	KØN		ALDER			LOKALOMRÅDE			
		Pige	Dreng	10-12 år	13-15 år	16 år	Nord	Vest	Midt	Syd
Jeg går eller løber	9	9	10	9	10	14	6	10	11	11
Jeg cykler	47	43	50	44	51	35	45	54	49	31
Jeg tager bus eller tog	6	7	6	3	10	24	4	5	6	11
Jeg bliver kørt i bil	34	39	30	42	27	19	43	28	30	43
Jeg står på rulleskøjter, skateboard, løbehjul	1	0	2	1	1	1	0	1	2	1
Anden transportform	2	1	2	1	2	7	1	2	2	3

Tabellen viser fordelingen af idrætsaktive børn og unge i Roskilde Kommunes på svar på spørgsmålet 'Hvordan kommer du normalt til og fra dine idræts- og fritidsinteresser?' fordelt på hhv. køn, alder og lokalområde (n=4.128).

Størstedelen (69 pct.) af de idræts- og fritidsaktive børn og unge har mindre end et kvarters transporttid til deres aktivitet (tabel 1.24). En lille del (4 pct.) bruger mere end 30 minutter hver vej. Der er ikke betydelige forskelle mellem drengene og pigerne på den tid, de bruger på transport. En større andel af de 10-12 årige børn bruger under et kvarter på transport (73 pct) end både de 13-15 årige (66 pct.) og de 16 årige (54 pct.). Det kan dels skyldes, at flere af de ældre børn bruger cyklen frem for at blive kørt. Det kan også skyldes, at de ældre børn er mere villige til at transportere sig for at deltage i sport eller anden fritidsaktivitet og har valgt en aktivitet og et sted at gå til den, som ikke ligger tæt på barnets hjem. Der er ikke store forskelle på børnenes transporttid på tværs af skoledistrikterne. I alle skoledistrikterne bruger størstedelen af børnene under et kvarter på transport (67 pct. – 70 pct.).

Tabel 1.24: Idrætsaktive børn og unges transporttid til den aktivitet, de dyrker i størst omfang (den ene vej) fordelt på køn, alder og lokalområde (pct.).

n = 4.127	TOTAL	KØN		ALDER			LOKALOMRÅDE			
		Piger	Drenge	10-12 år	13-15 år	16+ år	Nord	Vest	Midt	Syd
Under 5 minutter	19	17	22	21	17	19	20	21	17	23
5-14 minutter	50	51	49	52	49	35	50	49	52	44
15-29 minutter	18	19	17	14	23	18	16	17	19	17
30-45 minutter	4	4	3	3	4	9	4	3	4	4
Over 45 minutter	3	2	3	3	2	10	3	3	2	4
Ved ikke/ikke relevant	6	6	6	7	5	10	7	7	6	8

Tabellen viser transporttiden (den ene vej) til den aktivitet, idrætsaktive børn og unge i Roskilde Kommune (andelen, der dyrker mindst én aktivitet) dyrker i størst omfang. Total og opdelt på køn, alder og lokalområde (n = 4.127).

Fritidsklub og fritidsjob

I det følgende kastes lys over to andre aspekter af børn og unges fritidsliv. Respondenterne er blevet spurgt om deres fritidsjob samt brug af fritidsklub. Således kortlægges i dette afsnit børn og unge i Roskilde Kommunes arbejde i forbindelse med fritidsjob samt deres brug af fritidsklub.

Fritidsklub

I tabel 1.25 ses en oversigt over, hvor stor en del af de ikke-idrætsaktive børn i mellemtrinnet (4.-6. klasse), der går i fritidsklub. Næsten seks ud af ti af de pågældende børn går i fritidsklub. Hver fjerde (25 pct.) svarer 'nej', mens 17 pct. svarer 'ja, men ikke for tiden'. Sammenligner man de tre klasser i mellemtrinnet ser man, at andelen der går i fritidsklub er stort set lige store i 4. og 5. klassetrin (64 pct. – 65 pct.). Men i 6. klassetrin falder det noget, idet der her er tale om en noget mindre andel (41 pct.). Da det samlede antal respondenter er meget lavt, er forskellene mellem de fire lokalområder usikre. Det tyder dog på, at der ikke er store forskelle mellem de fire lokalområder, idet mere end 50 pct. af børnene i alle lokalområderne, går i fritidsklub. Det ser dog ud til, at en noget større andel af børnene i Syd og Nord går i fritidsklub (henholdsvis 64 pct. og 80 pct.). Forskellene er dog ikke statistisk signifikante.

Tabel 1.25: Andelen af ikke-idrætsaktive børn og unge i 4. – 6. klasse, der går i fritidsklub (pct.)

N = 230	TOTAL	KLASSETRIN		
		4. klasse	5. klasse	6. klasse
Ja	58	64	65	41
Ja, men ikke for tiden	17	17	14	22
Nej	25	19	22	37

Tabellen viser fordelingen af svarene på spørgsmålet "Går du i fritidsklub?". Kun de ikke-idrætsaktive børn (de, der ikke har dyrket en aktivitet regelmæssigt inden for de seneste 12 mdr.), der går i 4., 5., og 6. klasse har fået spørgsmålet (n=230).

Fritidsjob

For nogle børn kan et fritidsjob fylde store dele af deres fritidsliv. For at kaste lys over dette, er alle respondenterne blevet spurgt, om de har et fritidsjob. I tabel 1.26 ser man, hvor stor en andel af børnene i Roskilde Kommune, der svarer enten 'ja' eller 'nej' til, at de har et fritidsjob.

Omkring hvert femte barn eller ung i Roskilde Kommune (21 pct.) har et fritidsjob. Det gør sig gældende for både drenge og piger. Der er altså ingen betydelig forskel på andelen af piger og drenge, der har et fritidsjob. Det er der derimod, når vi ser på de forskellige aldersgrupper. Hvor det blot er 8 pct. af de 10-12 årige, er det 35 pct. af de 13-15 årige og 53 pct. af de 16 årige, der har et fritidsjob. Ikke overraskende ser man altså, at flere af de ældste børn har et fritidsjob. Der er ikke betydelige forskelle på tværs af lokalområderne, om end en andel af børn med fritidsjob er en smule større i Syd og Nord.

Tabel 1.26: Andelen af børn og unge i Roskilde Kommune, der har et fritidsjob.

N = 4.129	Total	KØN		ALDERSGRUPPE			LOKALOMRÅDE			
		Pige	Dreng	10-12 år	13-15 år	16 år	Nord	Vest	Midt	Syd
Ja	21	23	20	8	35	53	23	19	21	23
Nej	79	77	80	92	65	47	77	81	79	77

Tabellen viser fordelingen af svarene på spørgsmålet "Har du et fritidsjob?" (n=4.129).

De børn, der har svaret 'ja' til spørgsmålet, 'Har du et fritidsjob', er derefter blevet spurgt om, hvor mange timer, de bruger på deres fritidsjob ugentligt. Svarene er vist i tabel 1.27. Her ser man, at størstedelen (79 pct.) af børnene bruger mindre end 5 timer om ugen. Lidt flere drenge end piger bruger mere end 10 timer om ugen. Det ser ligeledes ud til, at de ældre børn arbejder mere end de yngre børn. Således er det 63 pct. af de 16 årige, der bruger mere end 6 timer, mens det samme kun gælder for 18 pct. af de 13-15 årige og 13 pct. af de 10-12 årige.

Børnene i Midt ser ud til at bruge lidt mere tid på deres arbejde sammenlignet med de øvrige lokalområder. Det er nemlig 26 pct. af børnene i Midt, der bruger mere end 6 timer

ugentligt. I både Nord, Vest og Syd er andelen noget mindre (henholdsvis 19 pct., 14 pct. og 19 pct.).

Ser man på, om idrætsaktiviteten hænger sammen med antallet af timer, børnene bruger på fritidsarbejde, finder man en klar sammenhæng. Der er en noget større andel af de børn og unge, der normalt dyrker idræt eller motion (48 pct.), der arbejder under to timer ugentligt, end de børn og unge, der *ikke* normalt dyrker motion (34 pct.). Blandt de, der normalt dyrker idræt eller motion er det 19 pct., der arbejder mere end 6 timer ugentligt, mens det blandt de børn og unge, der ikke normalt dyrker motion er 28 pct., der bruger mere end 6 timer på arbejde. Det ser altså ud til, at de børn og unge, der har et fritidsjob, og som ikke normalt dyrker idræt, sport eller motion, arbejder flere timer ugentligt end de børn og unge, der normalt dyrker idræt, sport eller motion.

Tabel 1.27: Hvor mange timer børn og unge bruger på deres fritidsjob (pct.).

n=873		Hvor mange timer om ugen bruger du på dit fritidsjob?			
		1-2 timer	3-5 timer	6-9 timer	10 timer eller mere
Total		44	35	13	8
Køn	Pige	44	36	14	6
	Dreng	44	33	13	11
Aldersgruppe	10-12 år	66	20	7	6
	13-15 år	43	39	12	6
	16 år	7	30	33	30
Lokalområde	Nord	49	31	11	8
	Vest	44	43	8	6
	Midt	43	32	17	9
	Syd	40	42	10	9
Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?	Ja	48	34	12	7
	Ja, men ikke for tiden	26	38	20	15
	Nej	34	39	15	13

Tabellen viser fordelingen af svarene på spørgsmålet "Hvor mange timer om ugen bruger du på dit fritidsjob?" (n=873).

De børn og unge der svarede 'ja' til at have en fritidsjob, havde også mulighed for at skrive, hvilken slags arbejde de har. Deres svar er samlet i en 'ordsky' ⁶, hvor størrelsen af ordet angiver hvor mange gange et bestemt slags arbejde nævnes (se figur 1.7). Svarne viser, at størstedelen af de børn og unge der har fritidsjob, enten er hjælpeinstruktører/trænere i en forening, går med aviser eller hjælper med børnepasning, rengøring og hundeluftning.

6 Se beskrivelse af metoden bag ordskyer i næste afsnit.

Figur 1.7: Hvilken slags arbejde laver børn og unge i Roskilde Kommune?

Muligheder og ønsker til idræts- og kulturområdet

For børn og unge er 'lokalområdet' en subjektiv størrelse, der er defineret af mulighederne for transport i form af cykling/gang på egen hånd, offentlig transport eller kørsel af forældre. Med andre ord er det interessant, hvilke muligheder og steder børnene og de unge selv ønsker eller savner i deres lokale omgivelser.

I spørgeskemaet indgår to spørgsmål, som søger at afdække, hvorvidt børnene og de unge savner muligheder for idræt, sport eller motion, og om de savner muligheder for at deltage i andre (ikke idrætslige) fritids- og kulturaktiviteter i det område, hvor de bor. Det har været muligt at skrive ønsker/afsnit med egne ord i en fritekst.

De kvalitative svar i fritekst blevet analyseret ved 'simpel' ordtælling for at få et generelt indblik i, hvad børnene tænker på. Alle angivne ord opsummeres i en liste, og ved hjælp af internetprogrammet 'Wordle'TM (<http://wordle.net>) udformes dernæst en slags 'sky' af ord. Wordle tæller ordene, sorterer de mest almindelige ord væk (fx: i, en, som, at osv.) og genererer et billede, som kan bruges som et slags 'indholds-identificerende' grafisk element. Undervejs i udformningen af skyen bliver ordene valideret, så lignende eller enslydende ord bliver lagt sammen og talt som ét ord. Jo flere gange et ord nævnes af børnene, jo større bliver ordet i 'skyen'. Dermed kan denne form for opsummering og fremstilling give en indikation af en særlig tematisk retning og analytisk samles i en kategori eller et udsagn.

Muligheder og ønsker til idræts, motion og sport i børnenes lokalområde

Ud af de deltagende børn og unge valgte 2.946 (1.484 drenge og 1.462 piger) at skrive i de åbne svar-felter i spørgeskemaet. Af disse svarer over halvdelen (1.775) af børn og unge, at de ikke mangler muligheder eller ikke savner noget specifikt. De resterende 1.171 børn og unges svar er angivet i nedenstående ordskyer for henholdsvis piger og drenge (se figur 1.8 og figur 1.9).

Både pigernes og drengenes ønsker til muligheder afspejler henholdsvis pigernes og drengenes idrætsvaner. Det er således børnegruppens dominerende interesser og idrætsvaner, der især former deres ønsker til aktivitetsmuligheder i deres lokalområder.

Pigerne savner flere muligheder for svømning, ridning, gymnastik og dans. Fodbold og fitness ligger også højt på listen over aktiviteter, som de ønsker bedre muligheder for i deres lokalområde. For drengenes vedkommende er de to altoverskyggende ønsker mere fodbold og svømning og faciliteter hertil. Det er dog også værd at bemærke, at aktiviteter som skateboard og basketball spiller en forholdsvis stor rolle for drengene. Endelig savner drengene bedre muligheder for at dyrke parkour og e-sport.

Ønsket om bedre svømmemuligheder er især størst hos børn og unge fra Syd.

Figur 1.8. Pigernes ønsker til muligheder for idræt, motion og sport (visualisering af antal ord).

Figur 1.9. Drengenes ønsker til muligheder for idræt, motion og sport (visualisering af antal ord).

Muligheder og ønsker til andre fritids- og kulturmuligheder i børnenes lokal-område

I forhold til det sidste åbne spørgsmål, hvor børnene kunne skrive om de savnede andre fritids- og kulturmuligheder (ikke idrætslige) i det område, hvor de bor, var der 2.519 (1.295 drenge og 1.224 piger), der svarede. Af disse var det igen mere end halvdelen (1.830), der svarede, at de ikke savner andre muligheder.

De resterende svar er samlet i ordskyer herunder i figur 1.10 og figur 1.11. Selvom der er spurgt om ikke-idrætslige aktiviteter i spørgsmålet, har der alligevel sneget sig ord og ønsker ind om idræt. Igen spiller fodbold en stor rolle for drengene mens pigerne spænder lidt bredere fra svømning, gymnastik og til ridning.

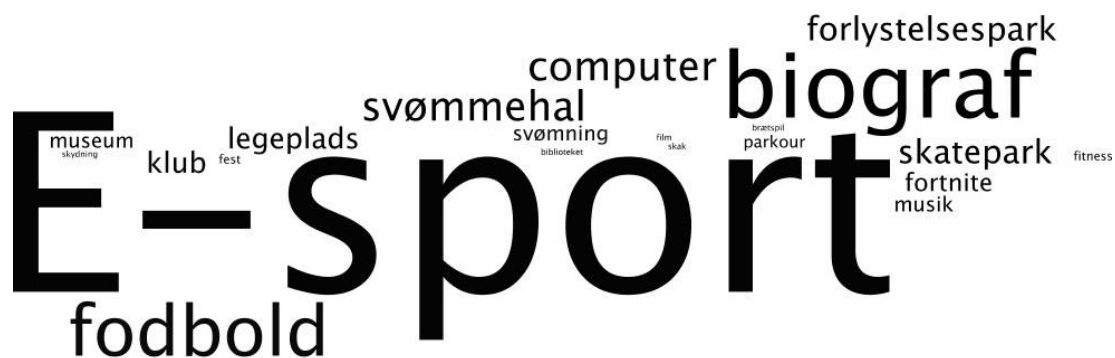
Der bliver også nævnt kulturmuligheder som koncerter, biograf, klubber og forlystelsesparker. For pigernes vedkommende er muligheden for at gå til skuespil og teater samt en række andre kreative aktiviteter et stort ønske. Drengene nævner (som det er tilfældet under idrætsmuligheder) til gengæld i høj grad e-sport som et meget stort ønske, dvs. at kunne gå til computerspil i deres fritid.

Endelig bliver legepladser nævnt som et vigtigt behov for især de yngre børn.

Figur 1.10. Pigernes ønsker til (ikke idrætslige) fritids- og kulturmuligheder (visualisering af antal ord).

Figur 1.11. Drengenes ønsker til (ikke idrætslige) fritids- og kulturmuligheder (visualisering af antal ord).

DEL II

Voksnes deltagelse i
idræts-, kultur- og
fritidsaktiviteter

Indledning

Denne del af undersøgelsen ser på deltagelsen i idræts- og kultursaktiviteter blandt voksne over 15 år i Roskilde Kommune. Borgerne har besvaret et spørgeskema i september måned 2018 om deres deltagelse i idræts- og kulturaktiviteter, hvilke faciliteter de bruger hertil, deres ønsker og behov i forhold til aktivitetsmuligheder og -anlæg i kommunen samt deres overordnede vurdering af kommunen – herunder både kultur- og idrætsfaciliteter samt serviceniveau. De er ligeledes spurgt om deres deltagelse i frivilligt arbejde og holdninger hertil.

Analyserne har særligt fokus på køns- og aldersforskelle, men ser tillige på lokale forskelle ud fra en opdeling i fire lokalområder, som bliver præsenteret i de efterfølgende afsnit. I udvalgte analyser sammenlignes desuden med resultater fra tilsvarende undersøgelser i andre sjællandske kommuner samt på landsplan.

Metode

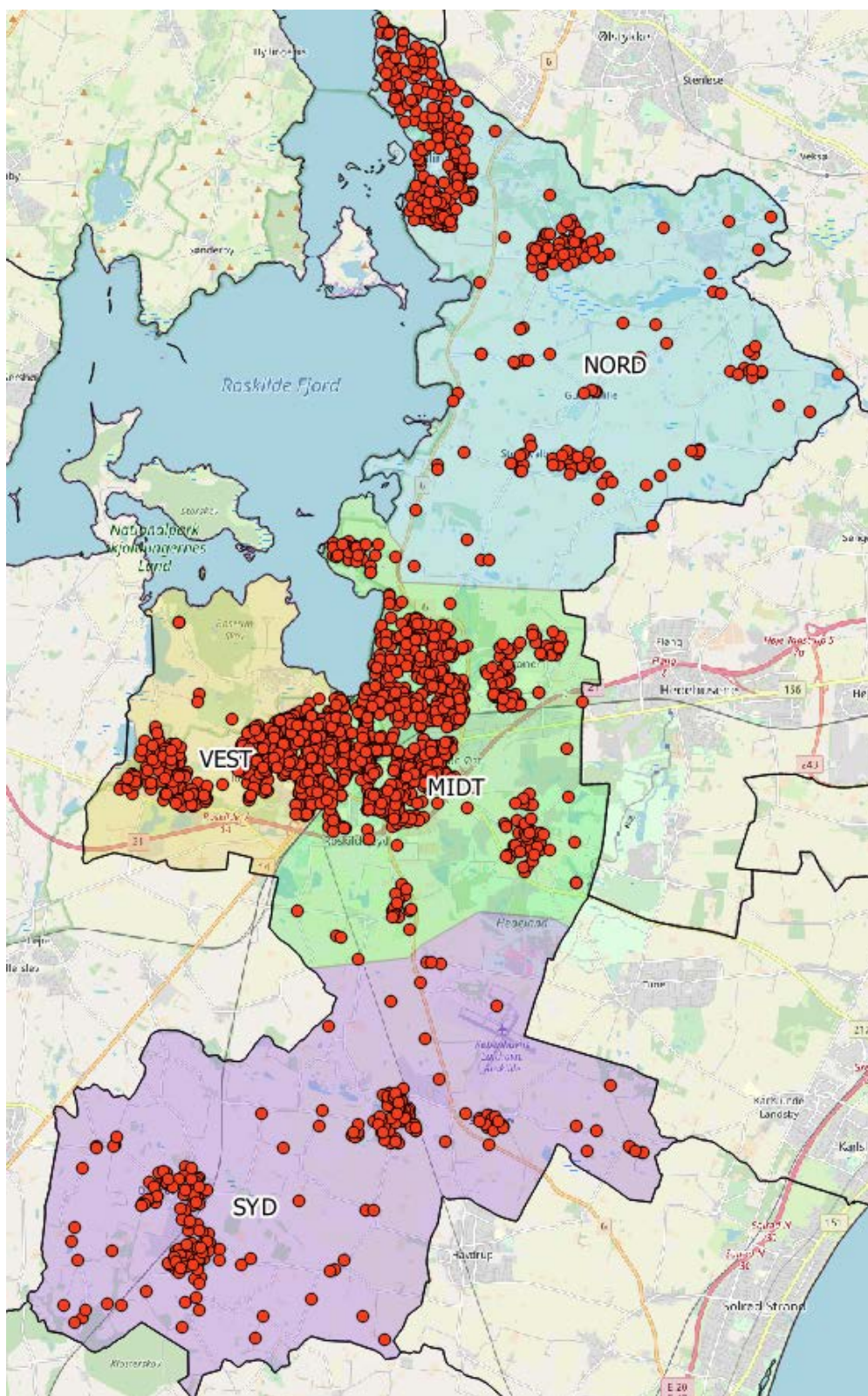
I samarbejde med Roskilde Kommune er der til denne undersøgelse foretaget et udtræk på 7.993 voksne borgere over 15 år bosiddende i kommunen. I stikprøven er der taget hensyn til, at fordelingen på køn og alder svarer til den samlede borgergruppe i kommunen. Udtrækket er således baseret på følgende præmisser:

- Borgere bosiddende i kommunen i alderen 16-80 år.
- Fødselsregistreringssted i Danmark (inkl. Grønland) og andre lande.
- Køns- og aldersfordelingen af de udtrukne svarende til fordelingen blandt alle borgere i kommunen i samme alder.
- Borgere med adressebeskyttelse, umyndige og tilmeldte på høje vejkode (hjemløse) medtages ikke.

Respondenterne i udtrækket fik tilsendt en indbydelse via digital post til at deltage i undersøgelsen i uge 36 i 2018. Dette brev indeholdt et link til en hjemmeside, hvor det var muligt at besvare det elektroniske spørgeskema. Der blev sendt en påmindelse ud via digital post to uger senere i uge 38. Spørgeskemaet var konstrueret på den måde, at det indeholdt en række 'spring', således at ikke alle respondenter blev stillet over for de samme spørgsmål, men kun blev bedt om at svare på spørgsmål, der var relevante for deres situation på baggrund af svarene på de foregående spørgsmål. Hvis en respondent f.eks. svarede 'nej' til spørgsmålet, om vedkommende dyrker idræt, skulle vedkommende således ikke gennem alle spørgsmålene vedrørende idrætsaktiviteter og -faciliteter.

Undersøgelsen af de voksne borgeres idræts-, kultur- og fritidsvaner er ligesom for børn og unge delt op i lokalområder. De fire lokalområder Nord, Midt, Vest og Syd fremgår af nedenstående figur 2.1.

Figur 2.1 Roskilde Kommunes planområder og de voksne respondenter fordeling derpå.

Figuren viser de voksne respondenter, der har besvaret spørgeskemaet.

Da indsamlingen blev afsluttet ultimo september måned, havde 2.123 personer besvaret spørgeskemaet. Dette gav sammenlagt en svarprocent for hele undersøgelsen på 27 pct. De ældre har været noget mere villige til at besvare spørgeskemaet, end de unge har. Kvinderne har ligeledes været mere villige til at besvare spørgsmålene end mændene, og der er derfor en mindre overvægt af kvindelige respondenter. Svarprocenterne er stort set ens på tværs af de fire lokalområder (tabel 2.1).

Tabel 2.1: Svarfordeling på tværs af køn, aldersgruppe og lokalområde (pct.)

		Antal svar ¹	Antal inviterede	Svarprocent
TOTAL		2.123	7.993	27
KØN	Kvinder	1.192	3.951	30
	Mænd	931	4.042	23
ALDER	16-19 år	103	544	19
	20-29 år	229	1.284	18
	30-39 år	202	1.020	20
	40-49 år	356	1.414	25
	50-59 år	462	1.520	30
	60-69 år	438	1.143	38
	70 år+	333	1.068	31
LOKALOMRÅDE	Nord	376	1.476	25
	Vest	430	1.683	26
	Midt	1.073	3.928	27
	Syd	244	906	27

Tabellen viser antallet af respondenter samt svarprocent fordelt på hhv. alder, køn og lokalområde.

¹ Medtaget i svarene er også de respondenter, der kun har gennemført dele af spørgeskemaet – såfremt de har besvaret de to centrale spørgsmål knyttet til idrætsdeltagelsen ('Dyrker du normalt idræt, motion og sport?' og 'Hvilke aktiviteter har du dyrket regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder?'). Det drejer sig om i alt 20 respondenter.

Lokale forskelle

Der er enkelte forskelle på befolkningssammensætningen på tværs af lokalområderne (se tabel 2.2). Kønsfordelingen er nogenlunde ens på tværs af lokalområderne. Der er dog en forholdsvis større andel af mænd i Nord. Der er enkelte forskelle i alderssammensætningen i de forskellige lokalområder. I Midt har man den største andel af de unge voksne (20-29 årige). Omvendt har man i Midt mindre andel af de midaldrende (40-59 årige) end de øvrige lokalområder. Ser man på de voksnes uddannelsesniveau er der relativt store forskelle mellem lokalområderne. I Midt finder man den største andel en lang videregående uddannelse (29 pct.), mens det tal er meget lavere i Syd (11 pct.). I syd har man ligeledes den største andel med en kort uddannelse eller kort videregående uddannelse.

Tabel 2.2: Befolkningssammensætningen i de tre lokalområder (pct.)

		LOKALOMRÅDE			
		Nord n = 376	Vest n = 430	Midt n = 1.073	Syd n = 244
KØN	Kvinde	53	58	56	57
	Mand	47	42	44	43
ALDERSGRUPPE	16-19 år	5	4	5	5
	20-29 år	4	9	15	7
	30-39 år	9	9	10	10
	40-49 år	18	18	15	19
	50-59 år	28	25	18	21
	60-69 år	17	22	21	22
	70+ år	18	14	15	16
UDDANNELSES- NIVEAU	Grundskole	11	9	8	8
	Kort Uddannelse	29	29	30	34
	Kort Videregående Uddannelse	13	9	8	15
	Mellemlang videregående uddannelse	28	27	25	28
	Lang Videregående Uddannelse	18	22	26	11
	Anden Uddannelse	2	5	3	3

Tabellen viser andele af alle respondenterne i hvert lokalområde fordelt på køn, aldersgrupper og uddannelsesbaggrund (n=376-1.073).

Sammenligninger med andre kommuner og med landstal

Undersøgelsen giver mulighed for at sammenligne resultaterne med resultaterne fra andre kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført de seneste år. Vi har her valgt at sammenholde resultaterne fra denne undersøgelse i Roskilde Kommune med resultaterne fra undersøgelser i Næstved Kommune (2018), Faxe Kommune (2018), Lolland Kommune (2017), Lejre Kommune (2015), Gladsaxe Kommune (2015), Ballerup Kommune (2015) og Halsnæs Kommune (2015) (tabel 2.3). Disse kommuner er udvalgt, fordi tilsvarende undersøgelser er gennemført der inden for de seneste år og på en sådan måde, at sammenligninger er troværdige.

Endelig indeholder spørgeskemaet en række af spørgsmål, som også er brugt i landsdækkende undersøgelser. Først og fremmest en landsdækkende undersøgelse af befolkningens motions- og sportsvaner fra 2016 (Pilgaard og Rask, 2016) men også en landsdækkende undersøgelse af borgernes kulturvaner fra 2012 (Epinion / Kulturministeriet, 2012) og to landsdækkende undersøgelser af det frivillige arbejde (Center for frivilligt socialt arbejde, 2017; Rambøll, 2017). Idrætsvaneundersøgelsen blev gennemført på den måde, at et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning fik tilsendt et brev med en invitation til at besvare spørgeskemaet elektronisk. Undersøgelsen opnåede en svarprocent på 36, dvs. højere end i

nærværende undersøgelse i Roskilde Kommune. Sådanne forskelle i undersøgelsesmetode og svarprocent kan være en mindre del af forklaringen på forskelle i resultaterne mellem de to undersøgelser, og derfor bør mindre forskelle ikke tillægges for stor betydning. Hvor det er muligt og relevant sammenholdes resultaterne fra denne undersøgelse med resultaterne fra de landsdækkende undersøgelser.

Tabel 2.3: Årstal, metode, indhold, antal respondenter samt svarprocent for undersøgelser af voksnes idræts- og kulturvaner i kommuner i Region Sjælland og Hovedstadsregionen samt hele landet.

	Roskilde	Faxe ¹	Næstved ²	Lolland ³	Lejre ⁴	Ballerup ⁵	Gladsaxe ⁶	Halsnæs ⁷	Hele landet ⁸
Årstal	2018	2018	2018	2017	2015	2015	2015	2015	2016
Metode	Digital post elektronisk besvarelse	Digital post elektronisk besvarelse	Digital post elektronisk besvarelse	Digital post elektronisk besvarelse	Digital post elektronisk besvarelse	Brev, elektronisk besvarelse	Brev, elektronisk besvarelse	Brev, elektronisk besvarelse	Brev, elektronisk besvarelse
Indhold	Deltagelse i kultur, fritid og idræt	Deltagelse i kultur, fritid og idræt	Deltagelse i kultur, fritid og idræt	Deltagelse i fritid og kultur	Deltagelse i kultur, fritid og idræt	Deltagelse i idræt og motion	Deltagelse i idræt og motion	Deltagelse i idræt og motion	Deltagelse i idræt og motion
Antal svar	2.123	1.250	1.810	738	1.009	949	914	911	3.914
Svarprocent	27	25	22	25	31	32	31	31	36

¹ Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune. Movements 2018: 4.

² Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune. Movements 2018: 3.

³ Knudsen, H.M. (2017). Lolland Kommune. Kortlægning af kultur- og fritidsområdet 2017. Lolland Kommune.

⁴ Høyer-Kruse, J., Forsberg, P., Nielsen, C.G. og Nielsen, C.D. (2016). Undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune. Movements 2016:1, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

⁵ Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Idrættens Analyseinstitut

⁶ Pilgaard, M., Forsberg, P., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Analyse af idræts- og bevægelsesfaciliteter i Gladsaxe Kommune. Idrættens Analyseinstitut.

⁷ Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Halsnæs Kommune. Idrættens Analyseinstitut

⁸ Pilgaard, M. og Rask, S. (2016). Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.

I det følgende analyseres først de voksne borgeres deltagelse i idræt, sport og motion. Efterfølgende kastes lys over de voksnes deltagelse i andre kultur- og fritidsaktiviteter.

Hvem dyrker idræt, sport og motion i Roskilde Kommune?

Andelen af voksne i Roskilde Kommune, der svarer, at de normalt dyrker idræt, sport eller motion, ligger samlet set på 70 pct. (se tabel 2.4). De voksne i kommunen er noget mere idrætsaktive end i resten af landet, da den seneste idrætsvaneundersøgelse fra 2016 viste, at 61 pct. af danskerne normalt dyrker idræt, sport eller motion (Pilgaard & Rask, 2016).

Tabel 2.4: Andelen af voksne borgere i Roskilde Kommune, der dyrker idræt, sport eller motion (pct.)

n = 2.123		Ja	Ja, men ikke for tiden	Nej	Idrætsaktive på landsplan ¹
TOTAL		70	15	15	61
KØN	Kvinder	72	15	14	62
	Mænd	68	16	16	61
ALDER	16-19 år	71	18	11	61
	20-29 år	54	27	19	61
	30-39 år	64	22	14	57
	40-49 år	73	15	12	62
	50-59 år	74	13	13	62
	60-69 år	75	9	16	66
	70 år+	71	13	17	61
LOKALOMRÅDE	Nord	72	14	14	-
	Vest	68	15	17	-
	Midt	71	15	13	-
	Syd	68	16	16	-

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Opdelt på køn, alder og lokalområde (n=2.123).

¹ Pilgaard, Maja og Rask, Steffen (2016). Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.

Køn og idrætsdeltagelse

Idrætsdeltagelsen fordelt på køn i Roskilde Kommune viser, at der er en lille forskel på andelen af kvinder (72 pct.) og andelen af mand (68 pct.), der dyrker idræt, sport eller motion. Forskellen er imidlertid ikke statistisk signifikant. Det stemmer overens med tallene på landsplan, idet der heller ikke her er betydelig forskel i andelen af kvinder og mænd, der normalt dyrker sport eller motion.

Alder og idrætsdeltagelse

På tværs af aldersgrupper finder man derimod en signifikant forskel på, hvilke grupper der er mest idrætsaktive. Man ser et markant dyk i idrætsdeltagelsen blandt de voksne mellem 20 og 39 år. Således er det blot 54 pct. af de 20-29 årige samt 64 pct. af de 30-39 årige, der normalt

dyrker idræt eller motion. Det samme gør sig gældende for 75 pct. af de 60-69 årige, der er den mest aktive aldersgruppe. Blandt de øvrige aldersgrupper er det mellem 71 pct. og 74 pct., der normalt dyrker motion. Den relativt lavere deltagelse i idræt blandt de 20-39 årige ses også i andre kommuner – og til dels også på landsplan. Men en så markant forskel på de mest aktive og de mindste aktive aldersgrupper, som den man ser i Roskilde Kommune (særligt den relativt meget lave idrætsdeltagelse blandt de 20-29 årige) er bemærkelsesværdig. Det er imidlertid vigtigt at påpege, at andelen af aktive i (næsten) samtlige aldersgrupper (bortset fra de 20-29 årige) er højere i Roskilde Kommune end på landsplan.

Denne relativt lave idrætsdeltagelse blandt de 20 – 39 årige kan forklares ved, at henholdsvis 22 og 27 pct. af de to aldersgrupper har svaret 'Ja, men ikke for tiden' til spørgsmålet, om de normalt dyrker idræt, sport eller motion. Det kan skyldes, at denne aldersgruppe i højere grad holder pause, men måske stadig har et ønske om at fastholde en aktiv livsstil i fremtiden. Det kunne tyde på, at folk med stigende alder vender tilbage til en aktiv livsstil. Man ser nemlig også en større andel af aktive voksne i de ældre aldersgrupper, op til et niveau, der ligger højere end andelen af aktive 16-19 årige (pct.).

Lokalområder og idrætsdeltagelse

Lokalområderne i Roskilde Kommune adskiller sig stort set ikke fra hinanden hvad angår deltagelse i idræt eller motion. Der er dog enkelte mindre forskelle på idrætsdeltagelsen i de fire lokalområder. Den største andel af idrætsaktive findes i Nord og Midt (71 pct.), mens man i Vest og Syd finder den største andel af ikke-aktive (hhv. 17 pct. og 16 pct.). Ingen af disse forskelle er imidlertid signifikante. Heller ikke når der kontrolleres for socioøkonomiske forhold (i denne analyse uddannelsesbaggrund og tilknytning til arbejdsmarkedet), ser man en forskel mellem lokalområderne.

Socioøkonomisk baggrund og idrætsdeltagelse

Når man sammenholder idrætsdeltagelsen med socioøkonomiske faktorer nævnt oven for, er specielt tilknytningen til arbejdsmarkedet en afgørende faktor for aktiv idrætsdeltagelse.

Kun 46 pct. af de voksne i Roskilde Kommune, der midlertidigt er uden et arbejde, dyrker normalt idræt, motion eller sport (tabel 2.5). Det er i overensstemmelse med, hvad de fleste undersøgelser har vist, at borgere midlertidigt udenfor arbejdsmarkedet (arbejdsløse, på kontakthjælp mv.) er de mindst idræts- og motionsaktive. Man ser ligeledes et klart sammenfald mellem uddannelseslængde og idrætsdeltagelse, hvor gruppen med højst en grundskoleuddannelse eller en kort uddannelse adskiller sig ved et lavere deltagelsesniveau end personer med videregående uddannelser (tabel 2.5). Generelt er uddannelseslængde den mest afgørende baggrundsvariabel for befolkningens tilbøjelighed til at dyrke sport eller motion (Pilgaard og Rask, 2016). I Roskilde Kommune er der dog ikke store forskelle på idræts- og motionsdeltagelsen mellem dem, der har taget en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang).

7 På orlov eller ledig på dagpenge/kontanthjælp.

8 8.-10. klasse.

9 Gymnasial uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse eller arbejdsmarkedsuddannelse.

Tabel 2.5: Andelen af voksne borgere i Roskilde Kommune, der dyrker idræt, sport eller motion opdelt efter uddannelseslængde og tilknytning til arbejdsmarkedet (pct.)

		Ja	Ja, men ikke for tiden	Nej
UDDANNELSESNI- VEAU (n=2.063)	Grundskole	63	14	23
	Kort uddannelse	65	18	16
	Kort videregående uddannelse	73	11	15
	Mellemlang videregående uddannelse	73	15	13
	Lang videregående uddannelse	76	14	10
	Anden uddannelse	62	19	19
TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET (n=2.062)	I arbejde	73	16	12
	Midlertidigt uden arbejde	46	24	30
	Udenfor arbejdsmarkedet	70	14	17
	Andet	64	19	18

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' Opdelt på uddannelseslængde og arbejdsmarkedstilknytning (n=2.062-2.063).

Etnisk baggrund og idrætsdeltagelse

Udover uddannelseslængde kan etnicitet også spille en rolle i forhold til idrætsdeltagelsen, og ser man nærmere på respondenternes fødselsoprindelse i Roskilde Kommune, er der forskel. De respondenter, der er født i Danmark eller i et andet europæisk land, har en højere idrætsdeltagelse, end respondenter født i andre lande (tabel 2.6). Der er dog tale om et lille antal respondenter, der er født i et andet land end Danmark, og derfor er det ikke muligt at fastslå, om forskellene er signifikante i statistisk forstand. Dele af forklaringen kan ligeledes findes i forskelle i socioøkonomisk baggrund.

Tabel 2.6: Dyrker du normalt idræt, motion og sport? Fordelt efter hvor respondenterne er født. (pct.)

	FØDSELSOPRINDELSE			
	Danmark n=1.928	Sverige, Norge, Finland eller Island n=19	Et andet land i Europa n=43	Et land udenfor Europa n=67
Ja	71	58	65	60
Ja, men ikke for tiden	15	21	26	25
Nej	15	21	9	15

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, motion og sport?' opdelt på respondenternes fødselsoprindelse (n=19-1.928).

Sammenligning med andre kommuner og hele landet

Idrætsdeltagelsen i Roskilde Kommune er markant højere end gennemsnittet for idrætsdeltagelsen i hele landet. På grund af forskellene på den måde undersøgelserne er gennemført, er usikkerheden ved sammenligninger relativt stor. Dog ikke så store, at en forskel på ni procentpoint ikke bør tillægges nogen betydning. Sammenligningen med deltagelsesniveauet i de fleste af de øvrige sjællandske kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført de seneste år, bekræfter da også, at en større del af de voksne i Roskilde Kommune er aktive (tabel 2.7).

Tabel 2.7: Sammenligning af idrætsdeltagelsen blandt voksne borgere i Roskilde Kommune med idrætsdeltagelsen i andre sjællandske kommuner og hele landet (pct.). Andel som har svaret ja på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion'

	Roskilde	Faxe	Næstved	Lejre	Ballerup	Gladsaxe	Halsnæs	Hele landet
Alle	70	64	63	67	66	62	66	61
Kvinder	72	65	65	66	66	65	69	62
Mænd	68	63	60	68	65	58	64	61

Hvilke former for idræt, sport eller motion dyrker de voksne?

I det ovenstående beskrev vi, hvordan de voksne svarede på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'. I undersøgelsen er de voksne også blevet bedt om at angive, hvilke aktiviteter de har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år. Her har de haft mulighed for at angive flere forskellige aktiviteter og ikke blot aktiviteter, som de dyrkede på tidspunktet for udfyldelse af spørgeskemaet.

Opgjort på denne måde er idrætsdeltagelsen noget højere end de 70 pct., som svarer 'Ja' til spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?', idet 89 pct. har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Det ses ligeledes i andre lignende undersøgelser og skyldes givetvis det bredere tidsperspektiv i formuleringen '...inden for det seneste år', som også inkluderer mange af de voksne, der svarer 'Ja, men ikke for tiden' på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?'

De følgende opgørelser over aktivitetsformer er beregnet som andele ud af hele respondentgruppen og giver derved et indblik i, hvor mange voksne i Roskilde Kommune, der dyrker de forskellige aktiviteter. I tabel 2.8 ses det samlede billede af, hvilke aktivitetsformer de voksne i Roskilde Kommune har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år.

Her ses det tydeligt, at også de voksne i Roskilde Kommune følger en landsdækkende tendens til i høj grad at orientere sig mod idræts- og motionsformer, der kan dyrkes individuelt, på selvvalgte tidspunkter og med dem man foretrækker at dyrke idræt sammen med. Det ses tydeligt i og med at styrketræning, løb og vandreture er de tre mest populære aktiviteter med næsten dobbelt så mange aktive end den nærmeste efterfølger (svømning).

De voksne i Roskilde Kommune følger ligeledes en landsdækkende tendens til, i højere

Tabel 2.8: Andelen af voksne borgere, der dyrker forskellige former for sport/motion (pct.), opdelt på Roskilde Kommune og landsplan (pct.)

n = 2.123	Roskilde Kommune	Landsplan
Styrketræning	33	30
Løb, jogging, motionsløb	31	29
Vandreture	28	25
Svømning	15	15
Yoga, afspænding, meditation	13	9
Spinning, kondicykel	10	11
Landevejscykling (ikke som transport til skole og lignende)	9	8
Gymnastik	9	8
Aerobic, step, pump, Zumba eller lignende træning på hold	8	7
Fodbold	7	7
Frilftsaktiviteter	6	-
Mountainbike	6	6
Badminton	6	6
Golf	6	4
Kano, kajak	4	2
Dans (alle former)	4	4
Fiskeri	4	4
Tennis	3	2
Sejlsport, surfing, kite	3	0,2
Ridning	3	2
Bowling/keglespil	2	-
Anden vandtræning	2	2
Kampsport	2	1
Bordtennis	2	1
Rulleskøjter, skateboard, waveboard, løbehjul	2	1,7
Billiard/pool	2	1,5
Stavgang/Nordic Walking	2	2
Roning	1	0,8
Jagt	1	3
Skydning	1	1,5
Orienteringsløb	1	1
Petanque/Boule	1	1,1
Håndbold	1	2
Volleyball, beachvolley	1	1,3
Basketball	1	0,8
Triathlon/duathlon	<1	0,7
Atletik	<1	0,3
Parkour, street movement eller lign.	<1	0,4
Skøjtølb (is)	<1	-
Handicapidræt	<1	0,3
Andet individuelt boldspil	<1	-
Andet boldspil for hold	1	-
Anden idrætsgren	10	-
Jeg dyrker ingen idræt, sport eller motion	11	18

Tabellen viser andelen af alle respondenter, der dyrker forskellige aktivitetsformer. Opdelt på Roskilde Kommune (n=2.123) og landsplan (n=3.914).

grad end børn og unge, at benytte sig af aktiviteter, som traditionelt set ikke fylder meget i den kommunale idrætspolitik. Blandt de 15 mest populære aktiviteter finder vi kun fire aktiviteter, der overvejende finder sted i foreninger og i kommunalt støttede eller ejede idrætsfaciliteter (svømning, gymnastik, fodbold og badminton).

Hvis man sammenligner de mest populære aktiviteter i Roskilde Kommune med tallene på landsplan, er der overordnet tale om det samme billede. Således er de otte mest populære idrætsaktiviteter i Roskilde Kommune også de otte mest populære på landsplan. Herefter er der enkelte variationer, men de aktiviteter, som de voksne i Roskilde Kommune dyrker, ligner på mange måder den gennemsnitlige danske befolkning. Som beskrevet tidligere er de voksne i Roskilde kommune mere idrætsaktive end landsgennemsnittet. Det bekræftes også her, idet 11 pct. af de voksne i Roskilde Kommune angiver, at de ikke har dyrket nogen af aktiviteterne sammenlignet med 18 pct. på landsplan.

I enkelte aktiviteter ser man en relativ stor forskel på andelen af aktive voksne i Roskilde Kommune sammenlignet med tallene på landsplan. De aktiviteter, der er relativt mere populære i Roskilde Kommune er:

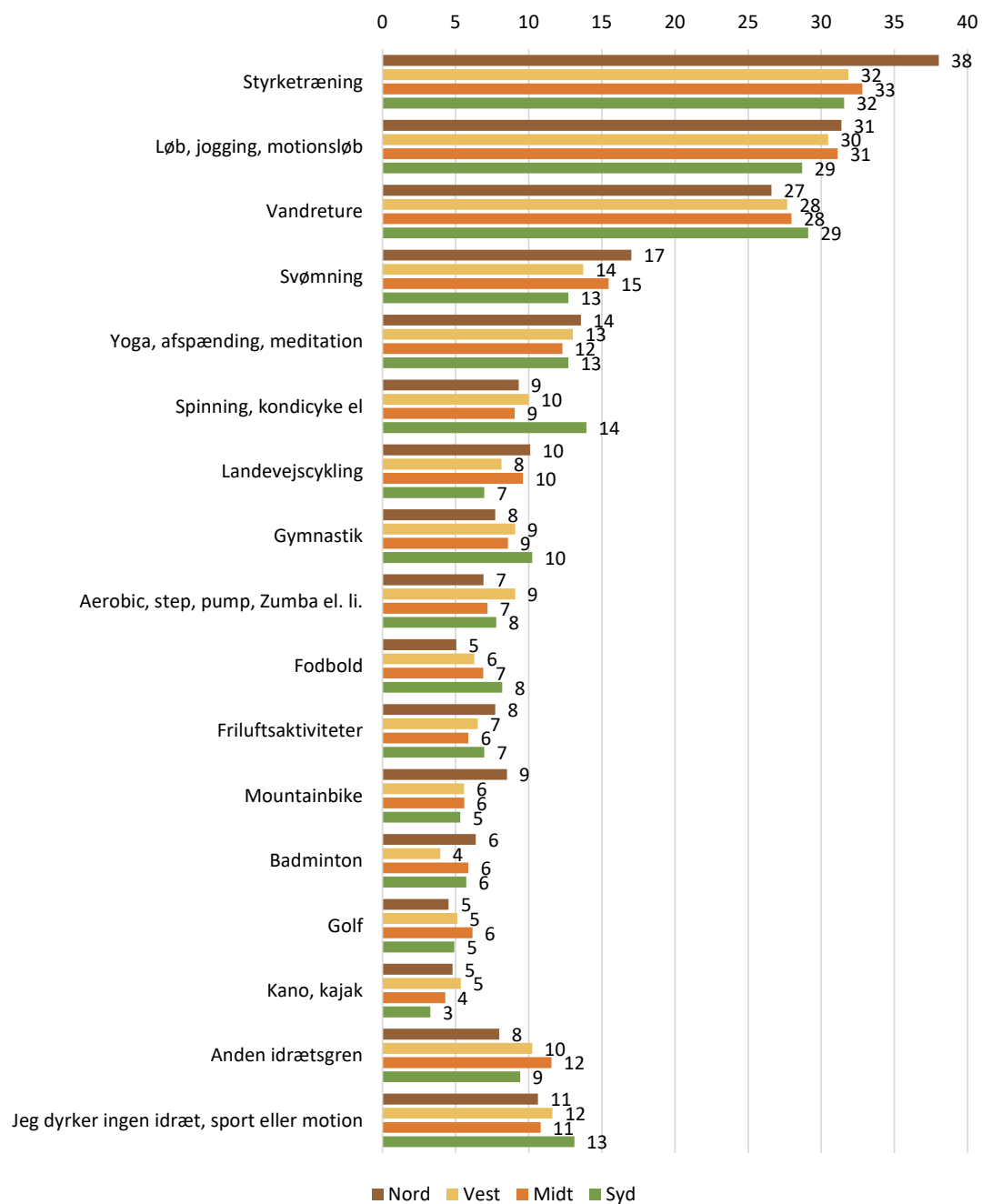
- Yoga
- Golf
- Kajak
- Sejlsport, surfing, kite

Idet en større andel af de voksne i Roskilde Kommune er idrætsaktive, er der kun få aktiviteter, der relativt mindre populære i Roskilde Kommune sammenlignet med landstallene. Det gælder dog for håndbold, jagt og skydning, som er mindre populære i Roskilde Kommune. Forskellene er dog små og statistisk usikre.

Lokalområder og aktivitetsformer

Ser man på aktivitetsformerne på tværs af lokalområderne, finder vi stort set identiske mønstre på tværs af alle aktiviteterne (figur 2.2). Der er dog enkelte interessante forskelle, idet nogle aktiviteter er særligt populære i ét af lokalområderne. Styrketræning og mountainbike er særligt populært i Vest. Ligeledes er spinning særligt populært i Syd. Foruden disse afvigelser, er der kun tale om betydelige forskelle i andelen af aktive svømmere og fodboldspillere i de fire lokalområder. Andelen af aktive fodboldspillere varierer fra 5 pct. (Nord) til 8 pct. (Syd), mens andelen af aktive svømmere spænder mellem 13 pct. (Syd) og 17 pct. (Nord). For de øvrige aktiviteter gælder, at der stort set ikke er nogen forskelle mellem andelen af aktive i de fire lokalområder.

Figur 2.2: Andelen af voksne borgere i de fire lokalområder i Roskilde Kommune, som har dyrket forskellige idræts- og motionsaktiviteter regelmæssigt de seneste 12 måneder (pct.)

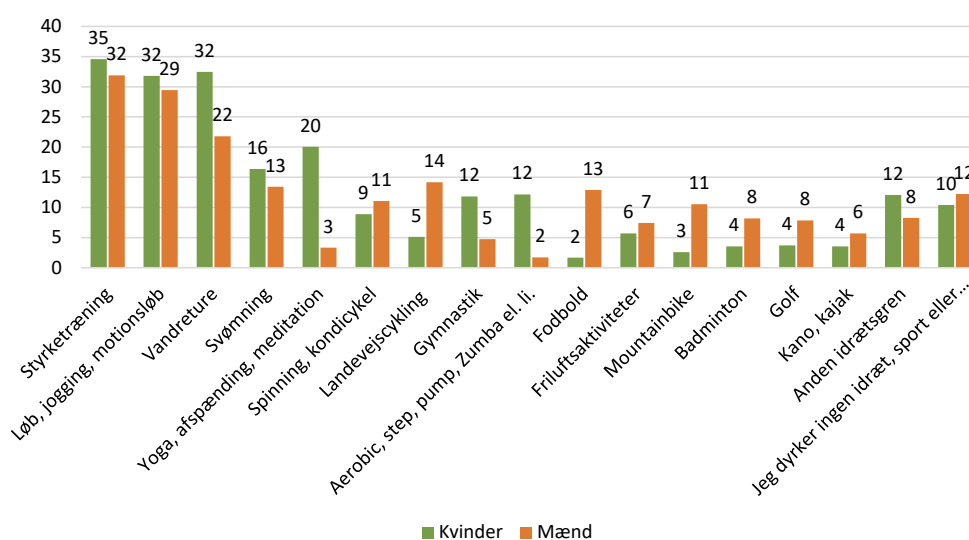
Figuren viser andelen af alle respondenter, der har dyrket forskellige idræts- og motionsaktiviteter inden for det seneste år. Opdelt på lokalområder (n=2.123).

Køn og alder er bestemmende for, hvad borgerne dyrker

Tidligere undersøgelser peger på, at køn og alder spiller en væsentlig rolle for valget af aktivitetsform (Pilgaard og Rask, 2016). Som det ses i figur 2.3, er der også i Roskilde Kommune store forskelle i andelen af mænd og kvinder, der dyrker de forskellige aktiviteter. Kun styrketræning, løb og friluftaktiviteter er stort set lige populære hos kvinder og mænd.

Kvinderne er bedst repræsenterede i aktivitetsformer som vandreture, svømning, yoga, gymnastik og aerobic. Omvendt er landevejscykling, spinning, mountainbike, badminton, fodbold, golf og kano/kajak mere populære blandt mændene end blandt kvinderne.

Figur 2.3: Andelen af mænd og kvinder i Roskilde Kommune, der dyrker de mest populære idrætsaktiviteter (pct.)

Figuren viser andelen af voksne mænd og kvinder i Roskilde Kommune, der dyrker de mest populære idrætsaktiviteter (n=2.213).

I tabel 2.9 ser man deltagelse i forskellige aktiviteter på tværs af aldersgrupper. Det er forventeligt, at alder har en betydning for, hvilke aktiviteter der er mest populære (Laub, 2013; Pilgaard og Rask, 2016). På tværs af aldersgrupperne tegner sig det mønster, at styrketræning og løb/jogging er de mest populære aktiviteter. Det gælder for stort set samtlige aldersgrupper bortset fra de ældre grupper, hvor vandreture og gymnastik gradvist ser ud til at erstatte løb/jogging.

Flere af de yngre voksne (16-29 år) end de ældre aldersgrupper dyrker styrketræning, jogging/motionsløb og fodbold. I de mellemste aldersgrupper (30-59 år) er billedet meget forskelligartet. Jogging/motionsløb, vandreture, styrketræning og svømning er stadig de mest populære aktiviteter på tværs af aldersgrupperne. Løb/jogging er særligt populært blandt de 30-39 årige. Deltagelsen i aktiviteter som mountainbike, aerobic og golf stiger markant hos

netop den mellemste aldersgruppe. Særligt blandt både de 40-49 årige og de 50-59 årige. Også landevejsscykling har stor udbredelse hos både de mellemste og ældste aldersgrupper. At lige netop disse motionsformer er populære i disse aldersgrupper, skyldes formodentlig, at det er en meget fleksibel og effektiv motionsform, der passer ind i en travl hverdag med arbejde og børn (Forsberg, 2014).

De ældste voksne (60+ år) er primært glade for at vandre, men gymnastik, styrketræning og til dels også landevejsscykling hitter også blandt de ældre voksne. Særligt styrketræning og vandreture er populære, idet hhv. 33 pct. og 32 pct. af de ældre (70+ år) har deltaget i de to aktiviteter. Det er usædvanligt, at så stor en andel af de ældste voksne fortsat dyrker styrketræning.

Enkelte aktiviteter har en relativ høj popularitet blandt teenagerne (16-19 årige), mens populariteten i de lidt ældre aldersgrupper (20-39 årige) er mindre. Det er særligt gældende for styrketræning, gymnastik og fodbold. Kun gymnastik stiger igen i popularitet hos de ældre målgrupper, mens fodbold stort set udgår.

Tabel 2.9: Andelen af voksne borgere i Roskilde Kommune, der dyrker forskellige former for sport/motion (pct.)

n = 2.123	ALDER						
	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Styrketræning	49	45	28	35	30	29	33
Løb, jogging, motionsløb	44	40	52	45	36	14	6
Vandreture	10	17	19	22	32	39	32
Svømning	17	14	16	20	14	13	14
Yoga, afspænding, meditation	10	14	13	11	15	15	8
Spinning, kondicykel	6	8	7	8	11	11	13
Landevejsscykling	2	6	7	9	11	13	8
Gymnastik	7	4	5	4	6	14	17
Aerobic, step, pump, Zumba mv.	3	8	9	10	12	5	3
Fodbold	23	14	13	8	3	2	2
Friluftaktiviteter	7	9	5	5	6	7	6
Mountainbike	6	3	8	8	11	3	2
Badminton	6	6	3	5	4	7	7
Golf	2	1	>0,5	4	6	10	7
Kano, kajak	4	1	3	4	6	6	4
Anden idrætsgren	12	11	6	12	10	11	10
Jeg dyrker ingen idræt, sport eller motion	11	13	12	8	9	12	15

Tabellen viser andelen af alle respondenter, der har dyrket forskellige aktiviteter inden for det seneste år. Opdelt på alder (n=2.123).

Sammenligning med andre kommuner og hele landet

Idrætsdeltagelsesmønsteret i Roskilde Kommune ligner til forveksling mønsteret i hele landet og i de sjællandske kommuner, som her sammenlignes med (tabel 2.11). Det er de samme 10 idrætsgrene og motionsformer, som er de mest udbredte. I alle kommuner og landet som helhed er de fire mest dyrkede aktiviteter vandretur, styrketræning, løb / jogging og svømning, og der er forholdsvis små forskelle på andelen af befolkningen, som dyrker de mest populære aktiviteter. I forlængelse af at de voksne i Roskilde Kommune generelt set er mere aktive end de kommuner, der sammenlignes med, ses også en højere andel af aktive i stort set alle aktiviteterne.

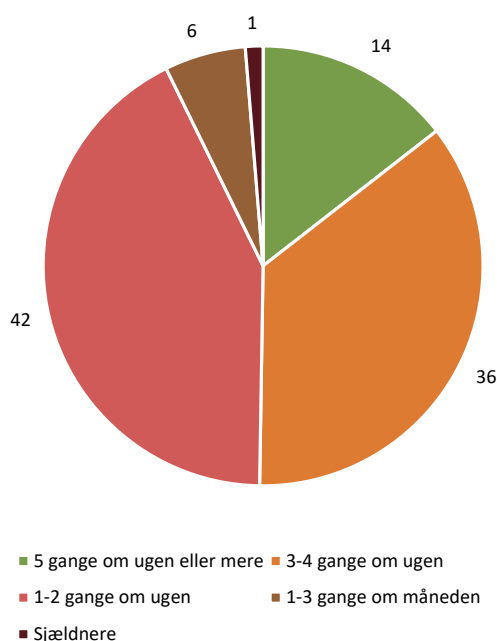
Tabel 2.10: Sammenligning af deltagelsen i mest dyrkede idræts- og motionsformer i Roskilde Kommune med deltagelsen i andre sjællandske kommuner og hele landet (pct.). Andel som har svaret, at de inden for det seneste år har dyrket den pågældende aktivitet.

	Roskilde	Faxe	Næstved	Lejre	Ballerup	Gladsaxe	Halsnæs	Hele landet
Vandretur	28	29	24	26	25	20	29	25
Styrketræning	33	23	27	18	28	24	22	30
Løb, jogging	31	20	25	23	29	29	22	29
Svømning	15	14	13	12	16	16	11	15
Yoga, afspæn.	13	11	10	9	8	9	8	9
Landevejscykl.	9	10	9	12	7	7	7	8
Gymnastik	9	10	9	12	10	10	11	8
Spinning ol.	10	8	8	5	10	8	7	11
Aerobic mv.	8	7	7	7	8	9	8	7
Mountainbike	6	6	7	9	5	6	6	6
Badminton	6	5	6	9	4	7	8	6
Friluftaktivitet	6	5	5					
Fodbold	7	4	5	5	8	8	5	7

Hvor ofte dyrker borgerne i Roskilde Kommune idræt?

Hele 93 pct. af de idrætsaktive i Roskilde Kommune (andelen som dyrker mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år) er aktive mindst én gang om ugen, som det fremgår af figur 2.4 herunder. Halvdelen af de idrætsaktive dyrker normalt motion tre eller flere gange om ugen.

Figur 2.4: Voksne borgeres træningshyppighed i Roskilde Kommune (pct.)

Figuren viser, hvor ofte de idrætsaktive dyrker idræt eller motion (idrætsaktive er baseret på andelen, der dyrker mindst én aktivitet regelmæssigt) (n=1.775).

Der er stort set ikke forskel på, hvor hyppigt de forskellige aldersgrupper dyrker motion og idræt. De yngste aldersgrupper (16-29 årige) er oftest aktive (60 pct. er aktive mere end 3 gange i ugen). Omvendt er de 30-39 årige de mindste aktive (40 pct. er aktive mere end tre gange i ugen). Hos de øvrige aldersgrupper er det 50 pct., der er aktive mere end tre gange i ugen.

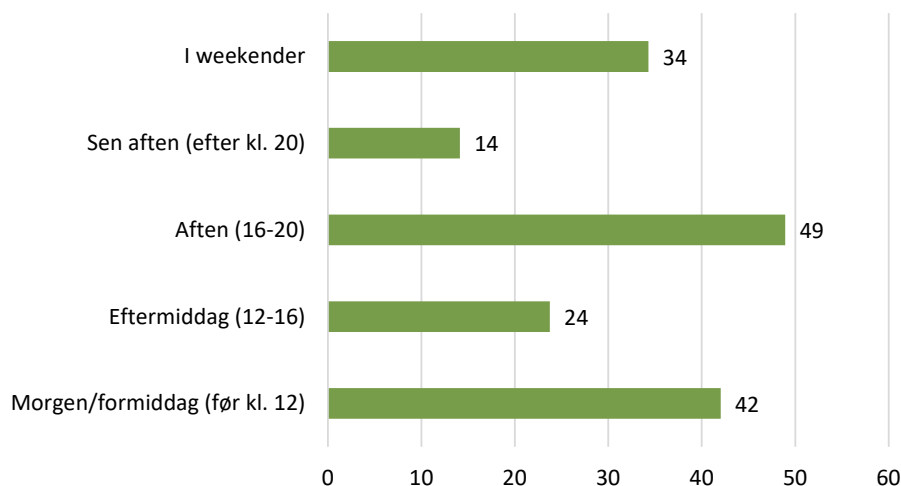
I sammenligning med landstallene trækker de idrætsaktive i Roskilde Kommune lige så ofte i idrætstøjet som de aktive gør i gennemsnit i hele landet. På landsplan dyrker 61 pct. af de idrætsaktive sport eller motion mindst tre gange om ugen, hvilket stort set svarer til de 60 pct. i Roskilde Kommune (Pilgaard og Rask, 2016). Der er stort set ikke forskel på, hvor ofte mænd og kvinder i Roskilde Kommune dyrker idræt og motion.

Der er dog forskelle på, hvor ofte de idrætsaktive voksne i de fire lokalområder normalt dyrker motion. En større andel af de idrætsaktive voksne i Nord (56 pct.) sammenlignet med Syd (44 pct.) er normalt aktive mere end 3 gange i ugen. I både Midt og Vest er det samme gældende for 50 pct. af de voksne.

Borgernes foretrukne tidspunkter til at dyrke idræt

I det følgende kigger vi nærmere på, hvornår de voksne i Roskilde Kommune foretrækker at dyrke idræt, sport og motion. Respondenterne har kunnet angive mere end ét tidspunkt. I figur 2.5 illustreres det overordnede billede af de voksnes foretrukne træningstidspunkter.

Figur 2.5: Voksne i Roskilde Kommunes foretrukne tidspunkt til at dyrke idræt, sport og motion på (pct.)

Figuren viser andelen af voksne i Roskilde Kommunes svar på spørgsmålet, 'Hvornår foretrækker du at dyrke idræt, sport eller motion?'. Det har været muligt for respondenterne at vælge flere svarmuligheder (n=2.123).

Flest ønsker at dyrke motion om aftenen (49 pct.), mens en lidt mindre andel ønsker at dyrke motion om morgen/formiddag (42 pct.). Sen aften foretrækkes af en markant mindre andel af de voksne (14 pct.). Det varierer altså betydeligt, hvornår på dagen de voksne foretrækker at dyrke idræt eller motion. Det skyldes givetvis, at der er store forskelle på, hvordan tidspunkterne passer ind i den enkeltes livssituation.

Der er nemlig stor forskel på, hvornår de voksne i hver enkelt aldersgruppe foretrækker at dyrke motion, sport eller idræt. Det er illustreret i tabel 2.11. Her ser man, hvordan de yngre og mellemste aldersgrupper foretrækker aften eller sen aften. Omvendt foretrækker de ældste aldersgrupper morgen/formiddag. Ser man bort fra de ældste voksne, foretrækker den klart største del at dyrke motion efter en dag i skole eller på arbejde (aften eller sen aften). Da den laveste andel af idrætsaktive findes blandt de 20-39 årige, er det værd at bemærke, at en relativt stor andel af de 20-39 årige foretrækker at dyrke idræt sen aften sammenlignet med de øvrige aldersgrupper.

Der er ligeledes forskellige ønsker til tidspunkter på tværs af de voksnes tilknytning til arbejdsmarkedet. De, der er i arbejde, foretrækker at dyrke motion om aftenen eller i weekenderne. Her er det imidlertid interessant, at næsten en tredjedel af dem, der er i arbejde, angiver, at morgen/formiddag er et godt tidspunkt at dyrke motion på. Tallet er imidlertid væsentligt større hos de voksne, der er uden for arbejdsmarkedet. Her er det morgen/formiddag, der er det foretrukne tidspunkt hos den største andel (60 pct.).

Tabel 2.11: Voksnes foretrukne tidspunkt at dyrke idræt, sport og motion i Roskilde Kommune fordelt på aldersgruppe og beskæftigelse (pct.)

		Morgen/ formiddag (før kl. 12)	Eftermiddag (12-16)	Aften (16-20)	Sen aften (efter kl. 20)	I weekender
ALDERSGRUPPE n = 2.123	16-19 år	22	32	65	17	20
	20-29 år	27	30	59	28	28
	30-39 år	30	18	56	34	40
	40-49 år	31	22	63	20	51
	50-59 år	33	15	62	11	49
	60-69 år	58	31	35	5	27
	70+ år	68	26	17	2	11
TILKNYTNING TIL ARBEJDSMAR- KET n = 2.062	I arbejde	31	20	64	20	48
	Midlertidigt uden arbejde	41	19	41	14	30
	Udenfor arbejds-markedet	60	30	30	7	16
	Andet	44	25	46	13	35

Tabellen viser respondenternes svar på spørgsmålet, 'Hvornår foretrækker du at dyrke idræt, sport eller motion?' fordelt på aldersgruppe og tilknytning til arbejdsmarkedet. Det har været muligt for respondenterne at vælge flere svarmuligheder (n=2.062-2.123).

Organiseringen af idrætten

I Danmark har idræt, sport og motion traditionelt været opfattet som et anliggende for de frivillige, folkeoplysende foreninger, som har tilbudt de enkelte aktiviteter i deres regi. Som gennemgangen af børnenes idrætsvaner har vist, er foreningsidrætten stadig den primære organiseringsform hos børn og unge i Roskilde Kommune. Blandt de voksne i Roskilde Kommune ser billedet noget anderledes ud, når man ser på organiseringen af de idrætsaktiviteter, de voksne dyrker.

Organiseringen af idrætsaktiviteter i Roskilde Kommune

I tabel 2.12 ses en oversigt over deltagelsen i forskellige organiseringsformer fordelt på køn og lokalområder. Størstedelen af de voksne i Roskilde Kommune dyrker deres aktiviteter enten på egen hånd (62 pct.) eller i foreningsregi (44 pct.). Der er altså en noget større andel af de voksne, der dyrker selvorganiseret idræt, end der dyrker idræt i foreningsregi. En stor del af borgerne dyrker ligeledes aktiviteter i private/kommercielle centre (24 pct.). En lille andel dyrker idræt på en aftenskole (4 pct.).

Tabel 2.12: Organisering af idræt, sport og motion blandt voksne borgere i Roskilde Kommune (pct.).

n=2.123		Klub/ forening	Privat/kommer- cielt center	På egen hånd	Aftenskole	Anden sammenhæng
TOTAL		44	24	62	4	7
KØN	Kvinder	43	27	62	7	7
	Mænd	45	21	62	1	8
LOKALOMRÅDER	Nord	51	20	62	4	6
	Vest	42	23	60	3	8
	Midt	41	27	62	4	8
	Syd	48	16	64	7	7

Tabellen viser andelen af alle respondenter, der dyrker idræt, sport eller motion under forskellige organisationsformer. Fordelt på køn og lokalområde (n=2.123).

Stort set lige mange mænd og kvinder dyrker idræt i foreninger (hhv. 45 pct. og 43 pct.). Der er ligeledes ikke forskel mellem andelen af kvinder og mænd, der dyrker idræt på egen hånd. En lidt større andel af kvinderne (27 pct.) end af mændene (21 pct.) dyrker idræt i private/kommercielle centre, og det er næsten kun kvinderne, der dyrker idræt i aftenskolen.

Der findes ligeledes variationer i organiseringsformerne på tværs af de fire lokalområder. Det er særligt deltagelsen i idræt og aktiviteter i foreninger, private/kommercielle centre og i aftenskole, der varierer på tværs af lokalområderne. I Nord og Syd er der den største andel af de voksne aktive i foreninger (48 pct. – 51 pct.) sammenlignet med Vest (42 pct.) og Midt (41 pct.). De private/kommercielle centre er mest populære blandt de voksne i Midt (27 pct.). I Syd er det blot 16 pct. af de voksne, der dyrker idræt i et privat/kommercielt center. I Syd er der dog en større andel af voksne, der dyrker idrætsaktiviteter i aftenskolen (7 pct.) sammenlignet med de øvrige lokalområder (mellem 3 pct. og 4 pct.). Der er stort set ingen forskel mellem andelen af voksne i de fire lokalområder, der dyrker idræt på egen hånd.

Organiseringsformer i forskellige livsfaser

Der er store forskelle mellem aldersgrupperne på, hvilke organiseringsformer de voksne i Roskilde Kommune benytter til idræt.

I figur 2.6 illustreres andelen af de voksne, der dyrker mindst én aktivitet i hvert af de forskellige regier. Der er store udsving og forskydninger i organiseringen af de forskellige aldersgruppers idræts- og motionsaktiviteter.

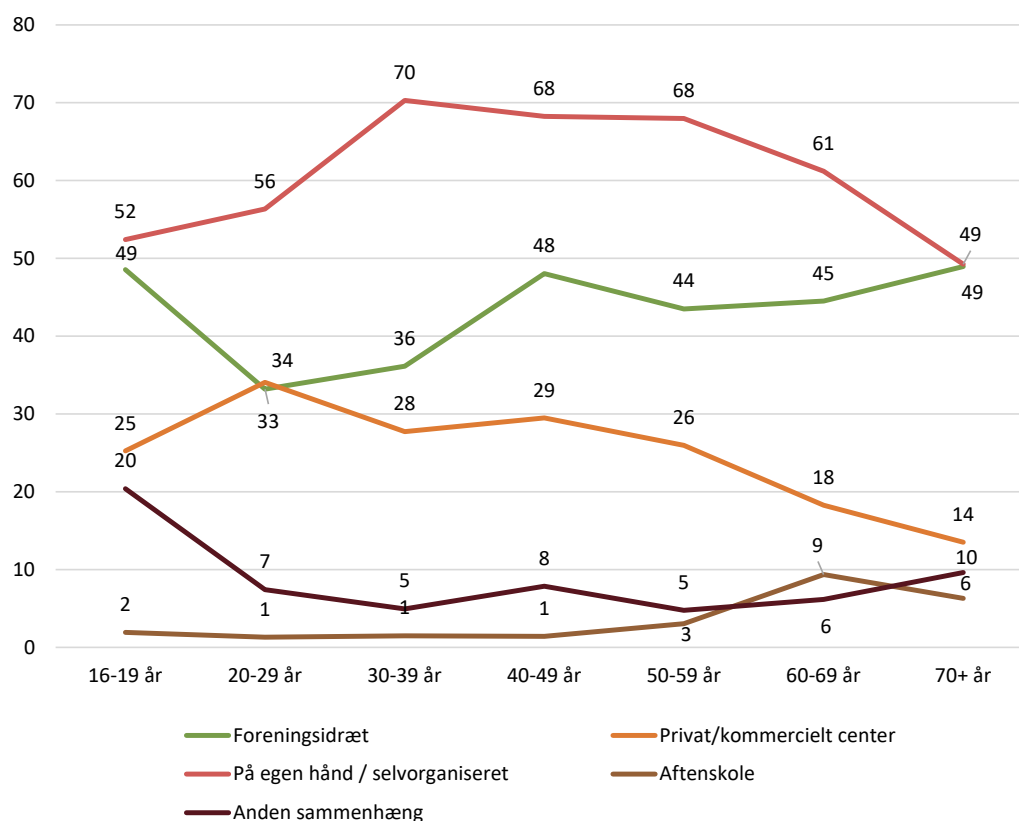
Den selvorganiserede idræt fylder relativt meget hos alle aldersgrupper. Men det er også her, man ser de største udsving. Hos de 20-29 årige er der lidt mere end halvdelen (56 pct.), der dyrker mindst én aktivitet på egen hånd. Herefter stiger andelen, der er aktiv på egen hånd hos både de 30-39 årige (70 pct.) og de 40-59 årige (68 pct.). Tendensen er derefter, at den selvorganiserede idræt fylder gradvist mindre hos de 60-69 årige og yderligere mindre hos de 70+ årige aldersgrupper. Det ser ud til, at foreningsidrætten bliver en smule mere udbredt hos netop de 70+ årige.

Som påpeget tidligere i rapporten er foreningsidrætten meget udbredt hos børn og unge i

Roskilde Kommune (65 pct. af børn og unge i 4.-10. klasse). Man ser imidlertid et markant fald i andelen af voksne, der dyrker idræt i en forening. Faktisk er det blot 34 pct. af de 20-29 årige, der dyrker idræt i en forening. Et fald der dog bliver udlignet en smule blandt de ældste aldersgrupper (44-49 pct. blandt de 40+ årige). På landsplan ser man ligeledes en tendens til, at deltagelsen i foreningsidrætten falder i de mellemste aldersgrupper for igen at stige en smule blandt de ældste aldersgrupper.

Andelen, der dyrker aktiviteter i de private/kommercielle centre, er relativt stabil. Det er dog interessant, at man ikke ser et fald blandt de 20-29 årige. Faktisk er der en stigning i andelen af 20-29 årige, der dyrker mindst én aktivitet i et privat/kommercielt center sammenlignet med de 16-19 årige. Det står i kontrast til det (store) fald i både selvorganiseret idræt og foreningsidræt hos de 20-29 årige. Der er et gradvist fald i andelen af aktive i private/kommercielle centre i blandt de ældre aldersgrupper. De ældste voksne (60+ årige) benytter sig derimod mere af tilbud i aftenskolen.

Figur 2.6: Andelen af borgere i Roskilde Kommune, der dyrker idræts- og motionsaktiviteter under forskellige organiseringsformer, opdelt på alder (pct.).

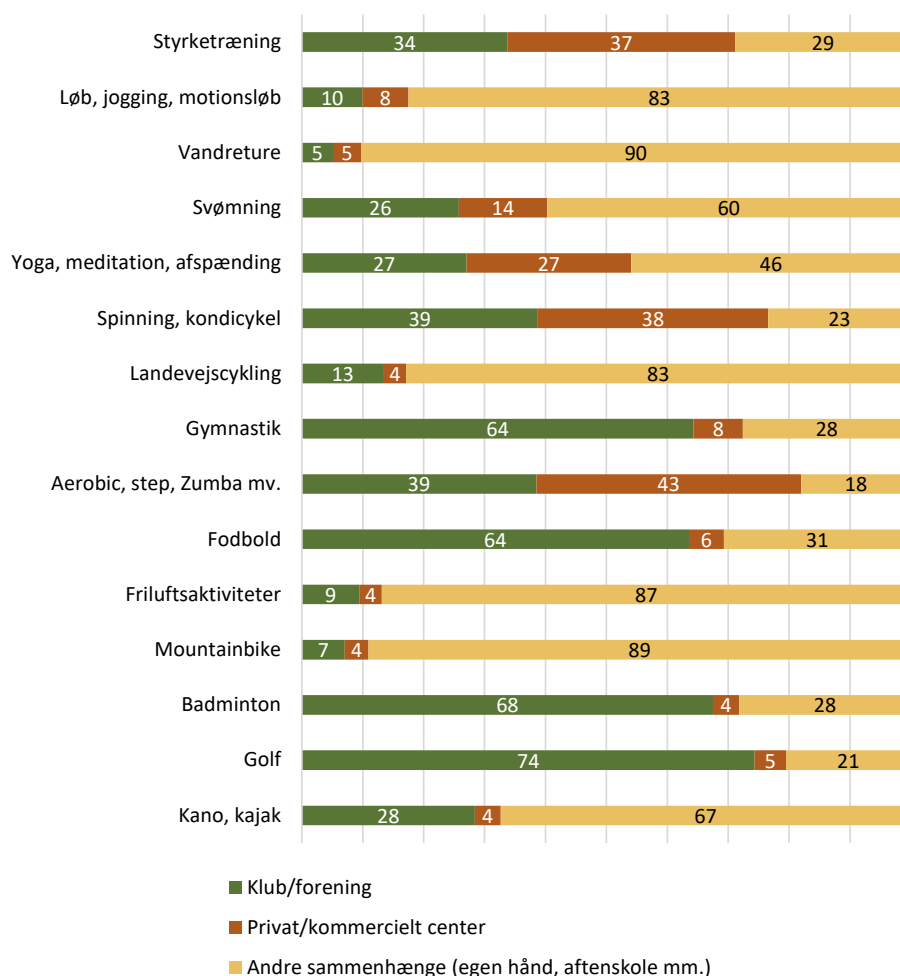
Figuren viser andelen af alle respondenter, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år i forskellige organiseringsformer. Fordelt på alder (n=2.123).

Organiseringen af forskellige idrætter og aktiviteter

Organiseringen af 15 mest benyttede aktiviteter er vist i figur 2.7. Her ser man – som forventet – store forskelle på, hvordan de forskellige aktiviteter er organiseret. Traditionelle idrætsgrene som badminton, fodbold og gymnastik er de aktiviteter – foruden golf – der i højeste grad dyrkes i foreningsregi (64-68 pct.). Golf er den aktivitet, der i størst omfang dyrkes i foreningsregi (74 pct.). Men også de mere fleksible motionsformer, der har vundet stort indpas de seneste år, ser ud til i at blive dyrket i foreninger. Således dyrkes en relativt stor andel af de fitness-relaterede aktiviteter (styrketræning, yoga, aerobic og spinning) også i foreningsregi (mellem 27 og 39 pct.). Det er interessant at bemærke, at til trods for at disse fitness-relaterede aktiviteter (styrketræning, yoga, spinning og aerobic) som regel forbindes med kommercielle/private centre, er der stort set lige store andele af idrætsaktive, der dyrker fitness-relaterede aktiviteter i foreningsregi som i et privat/kommercielt center.

En række aktiviteter (løb, vandreture, landevejscykling, friluftaktiviteter og mountain-

Figur 2.7: Andel af aktive i de 15 mest dyrkede idræts- og motionsaktiviteter, der dyrker aktiviteten i forening (pct.)

Figuren viser, hvor stor en andel af de idrætsaktive i de mest populære motionsformer, der dyrker aktiviteten i enten forenings-/klubregi, privat/kommercielt regi eller i andre sammenhænge (n=95-707).

bike) dyrkes altovervejende på egen hånd (81-86 pct.). Alle disse aktiviteter kan dyrkes relativt frit i naturen og altså uden behov for formel adgang til specifikke faciliteter. Det samme gør sig til dels også gældende for kano/kajak. Her er det dog 'kun' 62 pct., der roer på egen hånd (selvorganiseret), mens 28 pct. roer i en forening. Af de inkluderede aktiviteter er det kun yoga (14 pct.), gymnastik (14 pct.) og aerobic (4 pct.), der dyrkes i et vist omfang i aftenskolerne (mere end 1 pct.).

Sammenligning med andre kommuner og hele landet

Der er meget små forskelle på deltagelsen i idræt og motion under forskellige organiseringsformer mellem de fleste af kommunerne, som her sammenlignes med, og i forhold til landsgennemsnittet. Roskilde Kommune placerer sig i toppen af skalaen på andelen, som dyrker idræt i en forening, idet 44 pct. af de voksne dyrker idræt i en forening. Andelen af de idræts- og motionsaktive, der dyrker idræt i private/kommercielle centre, er højere i både Næstved, Ballerup og Gladsaxe. Roskilde Kommune er med sine 24 pct. lige under landsgennemsnittet på 25 pct..

I alle kommuner – som i landet som helhed – er der flest, som dyrker idræt og motion på egen hånd, og der er forholdsvis små forskelle mellem kommunerne på andelen af befolkningen, som gør det (tabel 2.13). Tallene bekræfter endnu en gang, at de voksne i Roskilde Kommune er relativt mere idrætsaktive end de øvrige kommuner, der indgår i sammenligningen. Dog tyder det på, en brugen af kommercielle/private centre er forholdsvis lav i Roskilde Kommune (i forhold til andelen, der er aktive i forening eller på egen hånd).

Tabel 2.13: Sammenligning af deltagelsen i idræt og motion under forskellige organiseringsformer i Roskilde Kommune med deltagelsen under forskellige organiseringsformer i andre sjællandske kommuner og hele landet (pct.).

	Roskilde	Faxe	Næstved	Lejre	Ballerup	Gladsaxe	Halsnæs	Hele landet
Forening	44	38	40	41	39	32	39	39
Privat / kom.	24	19	25	18	27	25	21	25
På egen hånd	62	54	56	58	57	58	54	62

Transport til og fra sport og motion

I tabel 2.14 kan man se, hvilken transportform de idrætsaktive voksne (de der har dyrket mindst én aktivitet inden for det seneste år) typisk anvender i forbindelse med deres idræts- og motionsaktivitet. De voksne har kunnet angive mere end én transportform. Den klart største andel (51 pct.) af de idrætsaktive voksne transporterer sig typisk i bil, når de skal til sport eller motion. Lidt færre af de idrætsaktive voksne benytter sig af cykel (43 pct.) eller går/løber (30 pct.).

Lokalområderne adskiller sig en smule fra hinanden. De voksne i Nord og Syd bruger i markant højere grad bilen som transportform sammenlignet med de andre lokalområder. I Midt ses den mindste andel af voksne, der benytter sig af bilen. Det er da også i Midt, at der

er flest, der samlet set benytter sig af aktiv transport (gåben eller cykel). Men også i Vest er der en forholdsvis stor andel af de voksne, der cykler. Dette kan hænge sammen med antallet og tilgængeligheden af cykelstier og stisystemer, hvor det er muligt at gå eller cykle sikkert og trygt. Afstanden til aktiviteterne kan ligeledes spille en rolle i forhold til valget af transportform.

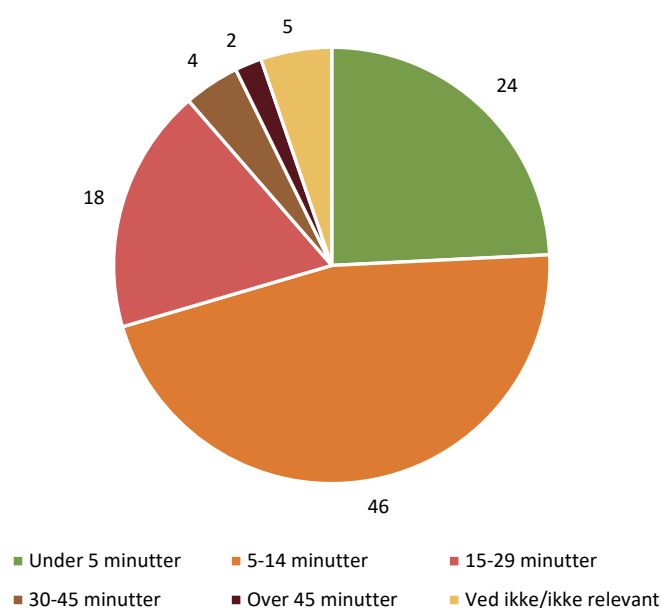
Tabel 2.14: Voksne borgeres brug af forskellige transportformer til og fra sport og motion (pct.).

n=1.862	TOTAL	LOKALOMRÅDE			
		Nord	Vest	Midt	Syd
Gang/løb	30	26	28	34	25
Cykel	43	36	47	47	29
Bus / Tog	8	5	10	9	8
Bil	51	64	52	43	65
Andet	3	2	5	3	5

Tabellen viser transportformer til sport og motion blandt alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år). Fordelt på lokalområde (n=1.862).

De voksne er også blevet bedt om at angive, hvor lang tid de bruger på transport (figur 2.8). Langt størstedelen af borgerne i Roskilde Kommune bruger relativt kort tid på at transportere sig til idræt og motion. Næsten to ud af tre af de voksne bruger højst et kvarter (den ene vej), mens blot 6 pct. bruger mere end 30 minutter.

Figur 2.8: Tidsforbrug på transport til sport eller motion blandt idrætsaktive voksne borgere i Roskilde Kommune (pct.).

Figuren viser transporttiden til sport eller motion (kun den ene vej) blandt alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år) (n=1.862).

Brug af idrætsfaciliteter

Dette afsnit ser nærmere på, hvor den idrætsaktive del af de voksne i Roskilde Kommune dyrker deres idræts- og motionsaktiviteter (andelen der dyrker mindst én aktivitet). De fire mest benyttede faciliteter og arenaer er i rækkefølge (tabel 2.15):

- Naturen (i skoven, på stranden, på vandet, i parker m.v.) (55 pct.).
- Veje, gader, fortove og lign. (50 pct.).
- Fitnesscenter/motionsrum (43 pct.).
- Haller/sale (31 pct.).

De to største ud af de fire primære arenaer og faciliteter ligger dermed uden for den traditionelle kommunale idrætspolitik, som primært har haft fokus på idræts- og svømmehaller, fodboldbaner og specifikke idrætsanlæg (Ibsen, 2009).

Der er en række mindre forskelle i mænd og kvinders brug af idrætsanlæg. Flere mænd end kvinder benytter sig af fodboldbaner, andre baner/anlæg, anlæg ved vand og aktivitetsanlæg. Særligt fodboldbanerne benyttes primært af mænd (14 pct.) sammenlignet med kvinderne (2 pct.). Omvendt benytter flere kvinder end mænd sig af haller/sale, svømmehaller, fitnesscentre, veje/gader, hjemmet/haven og naturen.

Større udsving ser man i brugen af idrætsfaciliteter på tværs af aldersgrupperne. Fodboldbaner og fitnesscentre bruges mest af de yngre voksne. Udendørsfaciliteterne som 'naturen' og 'veje, gader og fortove' benyttes af en relativ stor andel af alle aldersgrupper, men andelen af de mellemste aldersgrupper (30-59 årige), der benytter sig af både 'naturen' og 'veje, gader

Tabel 2.15: Idrætsaktive voksne borgere i Roskilde Kommunes brug af forskellige faciliteter og udendørs rammer til sport eller motion (pct.).

n = 1.886	TOTAL	KØN		ALDER						
		Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Hal/sal	31	35	27	40	26	33	26	28	34	38
Fodboldbaner	8	2	14	25	19	14	9	4	2	2
Andre baner/ anlæg	12	10	15	15	6	4	12	12	16	15
Svømmehal	19	21	17	18	18	27	25	17	17	17
Fitnesscenter/ motionsrum	43	45	41	53	63	33	42	40	40	43
Anlæg ved vand	6	4	7	2	1	2	6	7	7	7
Aktivitetsanlæg	3	2	5	3	5	8	6	4	1	0
Veje, gader, fortove og lign.	50	52	47	33	50	58	58	56	48	37
Naturen	55	57	52	39	51	61	63	63	53	41
Hjemme/i haven	22	24	18	30	30	28	22	17	17	21
Andet	7	7	7	9	8	5	7	6	7	7

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år), som benytter forskellige former for faciliteter og udendørsrum til sport eller motion. Fordelt på køn og alder (n=1.886).

og fortove', er højere end blandt de øvrige aldersgrupper. Måske lidt overraskende er det de ældste voksne, der (sammen med de 16-19 årige) benytter sig mest af haller/sale. Brugen af svømmehaller er mest udbredt blandt de 30-49 årige.

Brugen af faciliteter i de fire lokalområder

Der er en relativ ensartet brug af forskellige typer af idrætsfaciliteter på tværs af lokalområderne i Roskilde Kommune. Der er dog enkelte interessante forskelle (tabel 2.19). Haller/sale bliver i lidt større omfang benyttet i Syd. Det samme gør sig gældende for fodboldbaner, andre baner/anlæg samt hjemmet/haven. I Syd ser man samtidig en forholdsvis lav andel af idrætsaktive voksne, der benytter sig af fitnesscentre (35 pct.). Omvendt er der i Nord 51 pct., der benytter sig af fitnesscentre (i både Vest og Midt er tallet 42 pct.). Brugen af svømmehaller, aktivitetsanlæg, anlæg ved vand og naturen er stort set ens på tværs af de fire lokalområder.

Tabel 2.16: Hvilke idrætsanlæg, idrætsfaciliteter, idrætslokaler eller stedet benytter du, når du dyrker motion, idræt eller sport? Andel af idrætsaktive. Fordelt på lokalområder (pct.)

n = 1.886	LOKALOMRÅDE			
	Nord	Vest	Midt	Syd
Hal/sal	31	28	31	36
Fodboldbaner	7	7	8	10
Andre baner/anlæg	11	11	13	14
Svømmehal	20	18	20	18
Fitnesscenter/motionsrum	51	42	42	35
Anlæg ved vand	6	5	6	4
Aktivitetsanlæg	4	4	3	3
Veje, gader, fortove og lign.	56	46	49	53
Naturen	57	57	54	54
Hjemme/i haven	22	20	21	27
Andet	6	7	7	6

Tabellen viser andelen af alle idrætsaktive (andelen, der har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år), som benytter forskellige former for faciliteter og udendørsrum til sport eller motion. Fordelt på lokalområde (n=1.886).

Naturområder som aktivitetssteder

Den mest benyttede aktivitetsarena til idræt og motion for de voksne er naturen, der benyttes af lidt mere end halvdelen af alle idrætsaktive voksne i Roskilde Kommune.

I tabel 2.17 ses de 15 mest benyttede naturområder. Særligt Boserup Skov benyttes flittigt af de idrætsaktive (33 pct.). Brugen af naturområder er herefter fordelt på en lang række forskellige områder. Det er særligt skove og parker, der er populære naturområder. Men også fjordområder og strande benyttes (dog i mindre grad) til motion.

Tabel 2.17: De mest benyttede naturområder til idræt og motion i Roskilde Kommune. Andel af alle idrætsaktive, der har benyttet sig af naturområderne (pct.)

n= 1.886	Pct.
Boserup Skov	33
Byparken	17
Hedeland	17
Folkeparken	15
Kællingehaven	14
Himmelev Skov	12
Hyrdehøj Skov	11
Vigen Strandpark	10
Lynghøjsøerne	8
Roskilde Ring	8
Gulddysse Skov	8
Nationalpark Skjoldungernes Land	7
Roskilde Fjord-Store Kattinge Sø Vildtreservat	6
Roskilde Fjord Vildtreservat	6
Veddelev Nordstrand	6
Andre naturområder	9

Tabellen viser andelen af idrætsaktive i Roskilde Kommune, der benytter sig af de 15 mest populære naturområder (n=1.886).

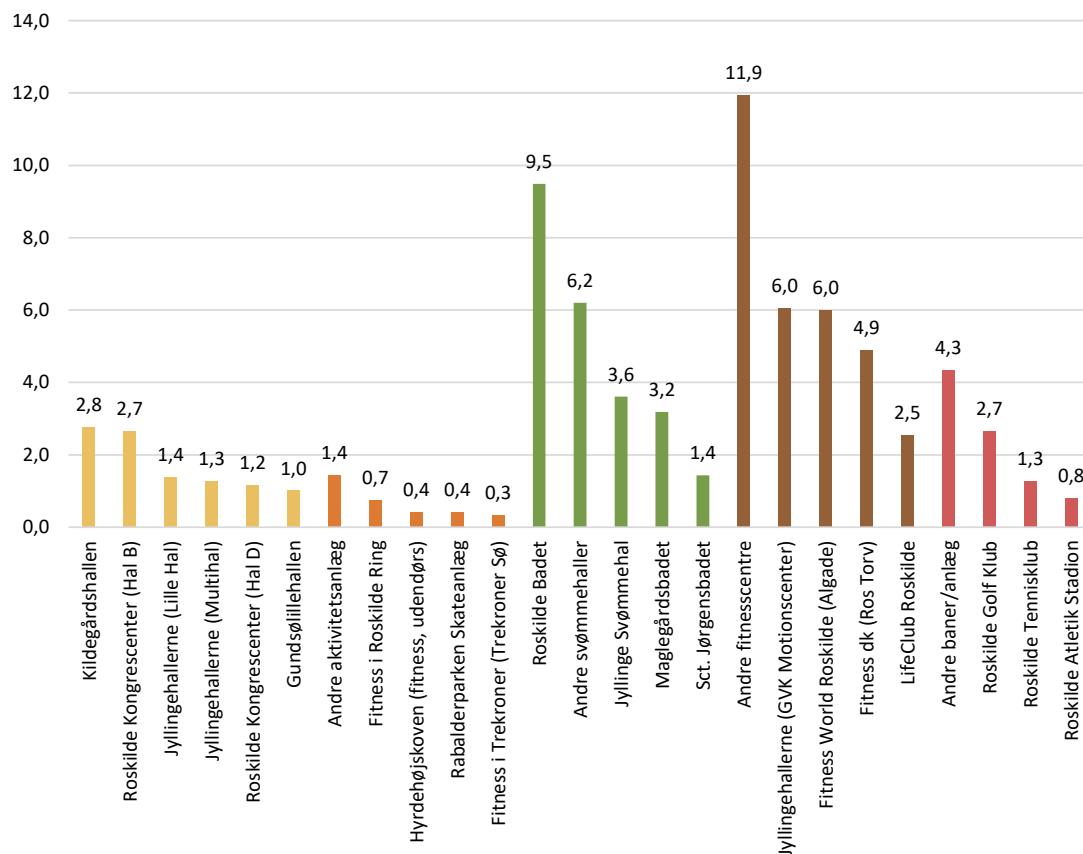
De voksnes brug af specifikke idrætsfaciliteter i Roskilde Kommune

I figur 2.9 illustreres de voksnes brug af specifikke faciliteter i Roskilde Kommune. Kun de fem mest populære faciliteter er vist. Den umiddelbart lave andel skyldes både, at de klassiske idrætsfaciliteter ikke benyttes i samme grad som naturen og andre udendørs, men også at listen over idrætsfaciliteter er lang, og borgernes aktiviteter derfor er fordelt på en lang række faciliteter. Uagtet disse forbehold giver tallene et billede af, hvor mange voksne der benytter sig af specifikke faciliteter.

Hallerne knyttet til Roskilde Kongrescenter, Jyllingehallerne og Kildegårdshallen er de mest anvendte haller/sale. Blandt kommunens svømmehaller er det Roskildebadet, der er klart mest populært. En stor del af de idrætsaktive voksne har angivet, at de benytter sig af 'andre svømmehaller', som oftest tilhører tilstødende kommuner. Tre fitnesscentre er markant mere benyttede end de øvrige (GVK Motionscenter, Fitness World i Algade og Fitness.dk på Rostorv). Men foruden disse tre fitnesscentre, har en stor del af de idrætsaktive voksne angivet, at de benytter sig af 'andre fitnesscentre'¹⁰.

10 De voksne, der har angivet, at de benytter 'andre fitnesscentre', har i et åbent tekstfelt kunne svare på, hvilket center de benytter sig af. Svarene vidner om, at der benyttes en lang række forskellige fitnesscentre i andre kommuner, på arbejdet eller på sygehuset/fysioterapeut.

Figur 2.9: Andelen af idrætsaktive borgere i Roskilde Kommune, der benytter sig af de mest populære idrætsfaciliteter (pct.).

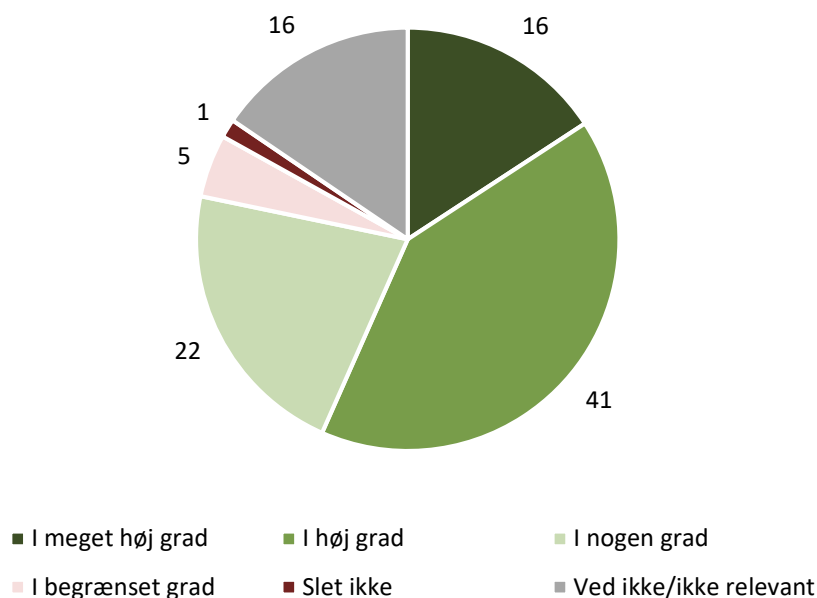

Figuren viser andelen af idrætsaktive voksne i Roskilde Kommune, der benytter sig af de fem mest populære faciliteter inden for fem kategorier. Kategorierne er 'haller/sale' (gul), 'aktivitetsanlæg' (orange), 'svømmehaller' (grøn), 'fitnesscentre/motionsrum' (brun), 'andre baner/anlæg' (rød) (n=1.886).

Holdninger til idræts- og fritidsfaciliteterne i Roskilde Kommune

De voksne er blevet spurgt om, i hvor høj grad idrætsfaciliteterne i Roskilde Kommune generelt opfylder deres behov. Svarene er illustreret i figur 2.10. Her ses det, at lidt mere end halvdelen (57 pct.) af de voksne enten i høj grad eller i meget høj grad mener, at idrætsfaciliteterne opfylder deres behov. Omkring én ud af tyve voksne (6 pct.) oplever, at idrætsfaciliteterne slet ikke eller kun i begrænset grad opfylder deres behov. Det samme spørgsmål blev stillet i undersøgelser i Faxe Kommune og Næstved Kommune, og her er andelen, som i høj grad eller meget høj grad mener, at idrætsfaciliteterne opfylder deres behov henholdsvis 39 pct. og 51 pct.

Figur 2.10: Voksne borgere i Roskilde Kommunes vurdering af, om idrætsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov (pct.)

Figuren viser tilfredshedsvurderinger med idrætsfaciliteterne i nærområdet baseret på alle respondenter (n=2.103).

Sammenligner man de voksnes vurderinger på tværs af lokalområderne finder man, at en mindre andel af de voksne i Syd (47 pct.) vurderer, at idrætsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov (se tabel 2.18). Omvendt ser man en større andel af de voksne i Nord (60 pct.) og Midt (59 pct.), der vurderer, at idrætsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov. I Midt er tallet 55 pct. Andelen af voksne, der angiver, at idrætsfaciliteterne i kommunen 'slet ikke' eller kun 'i begrænset grad' opfylder deres behov, er dog ikke varierende på tværs af lokalområderne. I Syd er der altså markant flere, der angiver, at idrætsfaciliteterne kun 'i nogen grad' opfylder deres behov – men ikke flere, der vurderer 'i begrænset grad' og 'slet ikke'.

På tværs af aldersgrupperne ser det umiddelbart ud til, at der er væsentlige forskelle. Disse forskelle kan imidlertid tilskrives store variationer i andelen, der har svaret 'ved ikke/ikke relevant'. For eksempel er der blandt de 70+ årige og 20-29 årige henholdsvis 26 pct. og 20 pct., der svarer 'ved ikke/relevant'.

Udelader man de respondenter, der har svaret 'ved ikke/ikke relevant' er der mindre forskelle mellem aldersgrupperne på vurderingen af idrætsfaciliteterne. Der er dog en større andel af de 70+ årige, der vurderer, at idrætsfaciliteterne i kommunen i meget høj grad eller i høj grad opfylder deres behov, samt en større andel af de 16-19 årige der vurderer at idrætsfaciliteterne i kun i begrænset grad eller slet ikke opfylder deres behov.

Tabel 2.18: Voksne borgeres vurdering af, om idrætsfaciliteterne i nærområdet opfylder deres behov, opdelt på lokalområder og alder (pct.)

n = 2.103	LOKALOMRÅDE				ALDERSGRUPPE						
	Nord	Vest	Midt	Syd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
I meget høj grad	16	16	17	11	20	16	13	18	17	14	14
I høj grad	44	39	42	36	42	37	43	44	41	40	40
I nogen grad	18	23	20	31	21	21	24	24	23	22	15
I begrænset grad	6	5	4	5	7	5	6	4	3	6	4
Slet ikke	2	2	1	2	4	1	1	1	2	1	1
Ved ikke/ikke relevant	15	16	16	15	7	20	12	9	13	16	26

Tabellen viser respondenternes svar på spørgsmål 'I en samlet vurdering, opfylder idrætsfaciliteterne i din kommune nærområde dine behov?' fordelt på lokalområder og aldersgrupper (n=2.103).

De voksnes ønsker og forslag

I slutningen af spørgeskemaet til denne undersøgelse fik de voksne respondenter mulighed for at skrive 'frit fra leveren', deres mening om faciliteterne, hvis de havde yderligere kommentarer eller forslag til steder eller idræts- og fritidsfaciliteter i Roskilde Kommune. Herunder vil de mest fremtrædende kommentarer og forslag blive belyst.

De voksne respondents udsagn fordeler sig over flere specifikke temaer (med de hyppigst nævnte øverst):

- Svømmehaller
- Haller
- Naturen
- Fitness og aktivitetscentre
- Information om kommunens aktiviteter

Svømmehaller

Efterspørgslen efter at deltage i og gå til svømning i Roskilde Kommune er stor. Grundet dette efterspørges der flere svømmehaller, samt øget åbningstider. I Nord er mener respondenterne, at den begrænsede svømmekapacitet skyldes, at klubberne har for mange timer i forhold til den offentlige åbningstid:

"Der mangler svømmemuligheder i Roskilde Nord. Jyllinge svømmehal er presset (holdmæssigt) og der er meget lidt åbningstid til privat udnyttelse af svømmehallen. Der er kun åben weekend, i morgentimerne og 2 x 2 formiddagstimer i løbet af ugen.

Hold/klub svømning tager al kapacitet på henholdsvis eftermiddage og aftener! Virkelig irriterende.” (Kvinde, 53 år, Nord)

”Svømmehalsfaciliteterne er for få i forhold til byens størrelse og antallet af brugere. Der mangler 2-3 svømmehaller selvom der kommer et 50 m bassin.” (Mand, 41 år, Midt)

En stor andel af respondenterne der omtaler manglende svømmekapacitet kommer fra Syd, hvor ønsket om en svømmehal i Viby er stort.

”Vi mangler en svømmehal i Viby. Jeg er højgravid og der er mange forskellige aktiviteter til når man er på barsel. Men mangler en svømmehal eller et svømmebad hvor man kan komme og motionere i sin barsel eller fritid.” (Kvinde, 31 år, Syd)

”Det er et problem, at der typisk er så meget trængsel i svømmehallen i weekender og hverdage om eftermiddage, hvor jeg har mulighed for at svømme. Ærgerligt Roskilde Badet har været lukket så længe og at ombygningen trækker ud. En svømmehal i Viby Sjælland ville være rigtig godt og relevant!” (Mand, 44 år, Syd)

Den nye svømmehal, som omtales kaldets Roskilde Badet, forventes at kunne afhjælpe nogle af ovenstående problematikker. Det første spadestik til Roskilde Badet blev taget i maj 2017, forsinkelser har gjort at badet ikke har kunne åbne til forventet, seneste udmeldinger er at Roskilde badet står færdigt i efteråret 2019. Mange ser ud til at glæde sig til at den nye svømmehal åbner og har endvidere forslag og ønsker til hvad denne skal indeholde:

” [...] Svømmehalsadgange er desværre stadig et problem, men forhåbentligt bliver dette bedre med den nye svømmehal. En god ide kunne være at samle alt konkurrence svømning i den nye hal og lade motionister og børneundervisning foregå i de mindre haller og samtidig skabe vilkår for svømmeklubberne med bedre udviklingsmuligheder og kreativitet.” (Kvinde, 25 år, Midt)

”Ærgerligt at svømmehallen har været lukket så længe, og langt længere end først udmeldt. Adgangsforhold er ok, for en tid i byggefasen. Ser frem til at hallen står færdig, igen med en større forsinkelse. Håber inderligt at det holder og jeg ikke skal bryde mine træningsvaner. Ser frem til større kapacitet.” (Kvinde, 59 år, Midt)

” [...] Til svømning bruger jeg fjorden og Himmelsøen om sommeren. Sætter specielt meget pris på Himmelsøen. Til vintertræningen i svømning er det nødvendigt med en svømmehal. Her synes jeg ikke at faciliteterne i kommunen er tilfredsstillende. Men den nye hal med 50 meter bassin er jo på vej og det vil afhjælpe situationen. Her vil det være en fordel hvis hallen åbner meget tidligt for morgentræning, da det ellers er svært at nå på arbejde i KBH-området i ordentlig tid.” (Kvinde, 50 år, Vest)

Et mere generelt ønske og behov for de etablerede såvel som nye svømmefaciliteter, er at der er fokus på folk med særlige behov.

”Omkklædning i træningsrum og svømmehal/vandbassin er ikke specielt handicap venlige - behov for plads til omklædning i rette højde bl.a. og ordentlige og rene bruse faciliteter uden ventetid. Måske er dette et drømmescenarium.” (Kvinde, 61 år, Syd)

”Jeg savner adgang til svømning for min teenagesøn som har et fysisk handicap (muskelsvind) og er afhængig af kørestol (og lift eller lignende) og derfor egentlig ikke kan benytte svømmehaller uden særlige faciliteter (som ikke mig bekendt er tilgængelige i Roskilde) og kun ganske få steder i Danmark har adgang til at bade i naturen. Vi har også savnet et familieomklædningsrum i Jyllinge svømmehal i nogle år, da det har givet mange udfordringer at vi sammen hverken kunne komme igennem hos herrer eller damer.” (Kvinde, 45 år, Syd)

Haller

I forhold til idrætshallerne i Roskilde Kommune bemærker mange af de voksne respondenter, at hallerne er presset på ledig kapacitet, nogle har også et ønske om yderligere og anderledes halfaciliteter. Her nævnes bl.a. en skøjtehal i Roskilde midtby, en tennishal i Jyllinge og squashbaner i Midt.

Andre respondenter beklager bestemte haller forfald eller at nyopførte faciliteter er 'låste' i forhold til andre aktiviteter:

”Der mangler halkapacitet i Trekroner. [...] Hallen på Trekroner Skole står og forfalder, der sker ikke noget når ting går i stykker - meget trist at være vidne til på sådan en flot skole.” (Kvinde, 58 år, Midt)

”Det nye Idrættens hus, har valgt at ligge fast gulvtæppe/acrogulv i rytmesalende, dette begrænser andre gymnastikhold meget, og der er derfor færre hold der kan benytte sig af det. Det tilgodeser kun konkurrencehold, hvilket jeg bestemt ikke ser som noget konstruktivt, da bredde hold har lige så meget at bidrage med inden for kultur og idrætsliv. Dernæst er priserne på idrætslokaler i Roskilde meget høje, så det ikke er alle der har råd til at booke sig ind eller har råd til at gå til en idrætsaktivitet, hvilket jeg som instruktør syntes er meget ærgerligt.” (Kvinde, 25 år, Midt)

Som ovenstående anviser, er der stor efterspørgsel på halkapacitet i Roskilde Kommune. Nogle respondenter formulere forslag til, hvorledes problemet kan løses, så det passer deres behov:

”Længere tid og flere tider i Roskilde hallerne. Jeg dyrker motion gennem RÆM. - Gymnastik er ok, vi er 100 på holdet og har 1½ time ugentlig. Pilates, er der lange ventetider, jeg er på et hold hvor tiden i vinter er sat ned til ¾ time mod tidligere 1 time, da der er oprettet et ekstra hold, næste hold starter kl 9:15 hvor vi skal være ude, der er

vildt stressende. Ved Yoga, er jeg på venteliste, da der ikke er plads. Når jeg spørger, hvornår der er plads på holdet, får jeg besked om, at det er kommunen der bevilger lokaler og RÆM kun har de lokaler, de får tildelt.” (Kvinde, 72 år, Midt)

”[...] Øvrige haller (eks. Roskildehal B, Himmelevhallen) er mindre egnede pga. lysforhold (skarpt ovenlys) og talrige farvestriber på gulvet til andre sportsgrene end badminton. Det kan overvejes at ”specialisere” haller og samle udøvere/foreninger omkring bestemte haller - det kunne også åbne for mere miljø og klubliv på stedet. [...]” (Mand, 67 år, Vest)

I forhold til idrætshallerne i Roskilde Kommune bemærker stort set alle voksne respondenter, at hallerne (inkl. sekundære lokaler) virker nedslidte og utidssvarende, og at der er plads til forbedringer.

”I Ramsøhallen hal 3 er der meget dårligt indeklima, ingen mulighed for udluftning eller ventilation.” (Kvinde, 58 år, Syd)

”Vedligehold og rengøring er ikke i top i hverken VIC eller Dåstruphallen. I VIC kan bruserne f.eks. ikke løbe længere end ca. 3 sekunder. I Dåstrup kan man hverken se ind eller ud ad vinduerne. De har ikke været pudset i årevis. Ofte er der hverken toiletpapir eller papirhåndklæder.” (Kvinde, 66 år, Syd)

”Jeg anvender Sognegården i Vor Frue og her kunne det godt trænge til at blive lyd-isoleret, da der er en meget dårlig akustik. Dette kunne samtidig gavne alle de andre aktiviteter, bl.a. skoleundervisning/idræt samt børnegymnastik. Der er lidt de samme udfordringer med Tumlesalen på Vor Frue Skole..” (Mand, 51 år, Midt)

Naturen

Som resultaterne i denne delrapport viser, er naturen en af de største idrætsarenaer for de voksne borgere i Roskilde Kommune. Dette afspejler sig også i deres kommentarer og forslag. Respondenterne roser kommunens mange rekreative naturområder, fjorden og Hede-land. Udover det bestående er der også et stort ønske om at naturen i Roskilde Kommune prioriteres yderligere og udvikles:

”Jeg synes Roskilde har mange dejlige og velholdte grønne områder som jeg kan gå tur med min hund i. Som hundeejer mangler jeg dog et større område hvor hunde kan løbe frit da hundeskovene er en smule små - men det er dejlig at de er der.” (Kvinde, 34 år, Nord)

” [...] Det ville det være en stor attraktion, såfremt der langs Roskilde fjord blev etableret en løberute, da løb i skoven kan forekomme utrygt, hvis man løber alene og der sker et uheld. Jeg tror mange borgere vil højprioritere en rute langs fjorden til en masse formål.” (Mand, 67 år, Midt)

"Vi elsker Hedeland, naturlegepladser og skov i hele Roskilde området samt Roskilde Fjord. Vi er rigtig kede af I har planer om at nedlægge hundeskoven i Vindinge og spejderhytten. Børnene i området bruger de to steder både privat og med institutionerne." (Kvinde, 34 år, Midt)

"Der må gerne bevares flere naturområder i nærområderne. Hvor jeg er bor er alle fem grønne områder nedlagt over de sidste 10-15 år - solgt fra til boliger. Det betyder at naturture og motion i naturen kræver bil og cykel at komme til." (Kvinde, 43 år, Midt)

Mountainbike er en forholdsvis attraktiv aktivitet i Roskilde Kommune og på landsplan er det en aktivitet der er i stigning. Mountainbikeudøverne er de seneste år således blevet en meget synlig gruppe i naturen, og som i nogle tilfælde har ført utilfredshed med sig hos borgere, der fokuserer på den vilde natur:

"[...] Kommunen har ikke naturbeskyttelse -dyrelivet nok ind over i vores nye skove. De bliver overklistrede med mountainbike stier, og der er ikke personale nok til at føre tilsyn i skovene." (Kvinde, 62 år, Midt)

"Behold Hedeland i den form den har nu - lad være med at lave cirkus i den. Vi er mange der nyder den "vilde" natur med de naturlegepladser der allerede er. Måske der kunne gøres mere for at adskille mountainbikene fra ridestier men ellers er Hedeland perfekt!" (Kvinde, 44 år, Syd)

Udover et øget fokus på at naturen skal bevares, efterspørger de voksne flere løbe- og gå stier samt motions- og styrketræningsfaciliteter undervejs på ruterne:

"Jeg benytter for det meste bare vejene til at løbe på. Dog kunne det være fedt med nogle udendørs idrætsområder, nær Herringløse og de små byer omkring Roskilde by." (Kvinde, 18 år, Nord)

"[...] Sti ønskes så man kan gå langs fjorden fra Jyllinge Syd til Nord. En legeplads/forhindringsbane der er sjov for unge fra 10 til 20 år (og gerne ældre)." (Kvinde, 39 år, Nord)

Kunne være rart, hvis man kunne lave fitness udenfor i stedet for i et motionscenter. Bedre udendørs fitness stationer i f.eks. Hyrdehøjskoven - de nuværende er i dårlig stand og så får man ikke så stort udbytte af dem. (Kvinde, 24 år, Midt)

Fitness og aktivitetscentre

Fitness og styrketræning ligger højt på listen over aktiviteter som de voksne i Roskilde kommune dyrker. Der er en generel tilfredshed med fitness faciliteterne især fitness kæden Fitness World får rosede ord med på vejen samt foreningsfitness G77 i Gundsømagle. Der er dog også en større andel der mener at fitness tilbuddene i kommunen er for dyre, og at der derfor bør være specifikke rabatter at hente. Endvidere er der nogle af fitness- og aktivitetscentrene der trænger til en opfriskning:

"Synes det er lidt træls, at der ikke er studierabat i nogle Fitnesscentre bare fordi man ikke studere i kommunen." (Mand, 22 år, Midt)

"Handler mest om at hvis der er steder der er billige eller gratis så skal det formidles bedre ud til borgerne. Tider er for mig ikke så vigtigt men nok mere for familier. Nye facilitetstyper kunne være et frivilligt sted med fitness maskiner til de borger der er udsatte, dårlig økonomi eller lign. Som har brug for og gerne vil lave idræt men ikke selv har midlerne." (Kvinde, 24 år, Midt)

Information om kommunens aktiviteter

De voksne respondenter gør opmærksom på, at de ønsker information om kommunens aktiviteter, faciliteter og naturområder:

"Der måtte gerne være nogle åbne haller, noget mere information om, hvad der er i kommunen, når man flytter hertil og billige fitness-muligheder." (Kvinde, 22 år, Midt)

"Der er mange gode muligheder, mange haller og mange udendørsarealer med parker og natur, men jeg kunne godt ønske mig noget mere information om hvad der er af muligheder. [...]" (Kvinde, 24 år, Midt)

"En rute-app til mobiltelefonen med forslag til gode vandre-ruter samt GPS, så man kan se hvor man er (og evt. med beskrivelser af de steder man kommer forbi, og 'reklamer' for kulturelle tilbud i nærheden...)." (Kvinde, 50 år, Midt)

Udover øget overblik og information gør en del af respondenterne opmærksomme på manglende vedligeholdelse og parkeringsmuligheder i kommunen:

"Cykelstier og fortove er mange steder svære at løbe på grundet manglende vedligeholdelse. [...] Fitnesscentre ligger ofte steder hvor det er besværligt at parkere (Ro's torv og Algade) [...]" (Kvinde 51 år, Vest)

"Som handicappet kører jeg ofte på el-scooter, Der mangler i den grad opkørsler ved fortov og fodgængerange til kørestole, rollatorer og barnevogne. Jeg vil også nævne at der ikke er adgang til Byens Hus' førstesal [...]" (Kvinde, 71 år, Midt)

"Jeg synes ikke at Roskilde Kommune prioriterer tilkørselsmuligheder for biler højt nok - P pladser mangler også på kildegården, som ellers er ny med idrættens hus som stort trækplaster." (Kvinde, 63 år, Syd)

Deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter (ikke idræt)

I dette afsnit redegøres for hvor stor en andel af de voksne i Roskilde Kommune, der deltager i forskellige fritids- og kulturaktiviteter. Analysen omfatter ikke idræt, som er analyseret ovenfor. Respondenterne er blevet spurgt om, hvilke aktiviteter de har været til eller deltaget i inden for det seneste år.

En samlet oversigt over de voksne i Roskilde Kommunes deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter ses i tabel 2.19. To kulturaktiviteter er markant mere populære end de resterende. Således er der klart flest voksne, der har været i biografen (65 pct.) eller til koncert (62 pct.). En lidt større andel kvinder (68 pct.) end mænd (63 pct.) går i biografen, mens tallene stort set er ens for koncerter. For alle lokalområder gælder, at det at gå i biografen er den mest populære aktivitet, som lidt flere voksne i Midt (68 pct.) gør sammenlignet med de øvrige lokalområder (60-63 pct.). Det samme er gældende for koncerter, hvor det er 66 pct. af de voksne i Midt, mens det er mellem 55 pct. og 59 pct. i de øvrige lokalområder.

Museumsbesøg er, efter biograf og koncert, en af de mest populære aktiviteter. Her ser man igen en større andel af aktive kvinder (46 pct.) end mænd (38 pct.), der er aktiv på dette område. Igen er der flest voksne i Midt (47 pct.), der har besøgt et museum inden for det seneste år sammenlignet med de øvrige lokalområder (34 pct. – 40 pct.).

Akvarium, teater og kunstudstilling har været besøgt af lidt mere end hver fjerde borger og er dermed, efter biograf, koncerter og museum, blandt de mest populære kulturaktiviteter. Særligt for teater og kunstudstilling er der en markant større andel af kvinder end mænd, der benytter sig af disse tilbud. Der er ligeledes enkelte variationer i andelen af aktive på tværs af lokalområderne. Særligt besøg på kunstudstillinger varierer på tværs af lokalområderne med 31 pct. i Midt sammenlignet med 18 pct. i Syd.

Der er generelt en tendens til, at en større andel kvinder end mænd benytter sig af de forskellige kulturtilbud. Særligt er museum, teater, kunstudstilling, foredrag, aftenskol og cirkus mere populært hos kvinder end hos mænd. Omvendt er sportsarrangementer mere populære blandt mænd. Der er en lidt større andel af mænd (11 pct.) end kvinder (8 pct.), der slet ikke har benyttet sig af nogle af tilbuddene. Det er stort set alle de voksne, der har benyttet sig af et eller flere kulturtilbud (88 pct.). Det samme er gældende på tværs af alle lokalområder, om end der findes små forskelle. Der er en tendens til, at der er flest aktive voksne i Midt blandt mange af aktiviteterne. Det er da også i Midt, at der er den mindste andel (8 pct.), der ikke har benyttet sig af nogen tilbud sammenlignet med de øvrige lokalområder (10-13 pct.).

Tabel 2.19: Voksne borgeres deltagelse i forskellige kultur- og fritidsaktiviteter inden for det seneste år, fordelt på køn og lokalområde (pct.)

n = 2.123	TOTAL	KØN		LOKALOMRÅDE			
		Kvinder	Mænd	Nord	Vest	Midt	Syd
Biograf	65	67	61	63	60	68	60
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	62	61	62	58	59	66	55
Museum	42	46	38	40	39	47	34
Forlystelsespark, oplevelsescenter eller lign.	33	35	31	34	30	34	37
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	28	30	27	28	25	30	29
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	28	32	23	31	27	28	25
Kunstudstilling/galleri	27	32	20	25	21	31	18
Aktiviteter på bibliotek	20	22	18	22	17	21	18
Foredrag eller debatarrangementer	18	21	15	19	14	19	21
Sportsarrangement som betalende tilskuer	17	12	22	17	14	18	16
Aftenskoleundervisning	9	13	5	9	10	10	8
Cirkus	7	9	5	9	5	7	6
Benyttet et arkiv (lokalt eller statsligt arkiv)	3	3	3	3	3	4	4
Internetcafé eller lign.	1	1	2	1	1	2	0
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	20	20	18	20	21	19	17
Ingen af delene	9	8	11	10	10	8	13

Tabellen viser den procentvise fordeling af svarene på spørgsmålet, 'Hvilke af følgende kultur- og fritidsaktiviteter har du deltaget i det seneste år?' fordelt på henholdsvis køn og lokalområde (n=2.123).

Alder og kulturaktiviteter

Der er store forskelle i brugen af de forskellige kultur- og fritidstilbud på tværs af aldersgrupper (tabel 2.20). Biografen er mest populær blandt den yngste og mellemste aldersgrupper. Men også de ældste aldersgrupper benytter sig i høj grad af biografen. Koncerter er mest populære hos de 16-19 årige, men igen er det store andele af alle aldersgrupper, der har været til en koncert inden for det seneste år.

Enkelte af kulturaktiviteterne er mest populære blandt de ældre. Det gælder i særdeleshed for kunstudstillinger og aftenskoleundervisning.

Teater, foredrag og museer er besøgt af en forholdsvis stor andel af de ældre aldersgrupper, men også en væsentlig andel af de øvrige aldersgrupper benytter sig af disse aktiviteter.

Nogle aktiviteter er særligt populære blandt de 20-39 årige. Det er aktiviteter, der kan betragtes som børne- og familievenlige (forlystelsespark, akvarium/zoo, sportsarrangement og cirkus).

Til trods for at mange af aktiviteterne er forholdsvist populære blandt de ældste aldersgrupper, er det også her, man finder den største andel, der ikke benytter sig af nogle tilbud. Således har 11 pct. af de 60-69 årige og 21 pct. af de 70+ årige ikke benyttet sig af nogle af tilbuddene inden for de seneste 12 måneder. Det samme gør sig gældende for blot mellem 4 pct. og 7 pct. af de øvrige aldersgrupper.

Tabel 2.20: Andel af borgere i Roskilde Kommune, der inden for det seneste år har deltaget i eller besøgt forskellige fritids- og kulturaktiviteter, fordelt på aldersgrupper (pct.)

n = 2.123	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Biograf	78	77	74	74	71	53	42
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	73	63	64	69	71	59	39
Museum	37	33	50	44	41	44	44
Forlystelsespark, oplevelsescenter eller lign.	49	43	63	47	24	23	17
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	26	30	59	33	24	24	16
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	25	18	31	24	29	33	31
Kunstudstilling/galleri	23	16	18	20	28	37	31
Aktiviteter på bibliotek	12	10	30	19	19	21	25
Foredrag eller debatarrangementer	10	12	12	17	19	19	28
Sportsarrangement som betalende tilskuer	18	17	30	23	18	10	9
Aftenskoleundervisning	2	2	4	7	9	15	15
Cirkus	3	2	24	10	4	5	5
Benyttet et arkiv (lokalt eller statsligt arkiv)	0	3	4	3	2	4	7
Internetcafé eller lign.	5	3	2	1	0	1	2
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	18	22	17	18	18	21	21
Ingen af delene	6	7	4	5	7	11	21

Tabellen viser den procentvise fordeling af svarene på spørgsmålet 'Hvilke af følgende kultur- og fritidsaktiviteter har du deltaget i det seneste år?' fordelt på henholdsvis køn og lokalområde (n=2.123).

Hvor ofte benytter voksne sig af kultur- og fritidstilbud?

De respondenter, der har angivet, at de har benyttet sig af et specifikt fritids- og kulturtilbud, er blevet spurgt om, hvor ofte de har været til eller deltaget i denne aktivitet. Resultaterne er vist i tabel 2.21.

Her ses det, at klart størstedelen af kultur- og fritidsaktiviteterne ikke benyttes mere end én gang i kvartalet.

For stort set alle aktiviteter gælder det altså, at mellem 73 pct. og 100 pct. af dem, der har deltaget i aktiviteten det seneste år, deltager enten 'mindst én gang i kvartalet' eller 'mindst én gang om året'.

Kun aftenskoleundervisning og aktiviteter på biblioteket bryder mønstret. Hele 70 pct. af de, der benytter sig af aftenskolen, gør det enten 'mindst én gang i måneden' eller 'som regel hver uge'. Det hænger selvfølgelig sammen med, at et typisk aftenskolehold har aktivitet en gang om ugen. Det samme gør sig gældende for 40 pct. af de, der går til aktiviteter på biblioteket. Aktiviteterne på biblioteket er besøgt med markant lavere hyppighed end aftenskoleundervisningen, men besøges oftere end de øvrige kultur- og fritidsaktiviteter.

Tabel 2.21: Hvor ofte har du været til eller deltaget i de følgende kultur- og fritidsaktiviteter i løbet af det seneste år? Andel af voksne som deltager i den pågældende aktivitet.

n = 28-1.370	Som regel hver uge	Mindst en gang om måneden	Mindst en gang i kvartalet	Mindst en gang om året
Biograf	0	13	48	38
Koncert, musikarrangement eller musikfestival	1	7	35	57
Museum	0	3	31	66
Forlystelsespark, oplevelsescenter eller lign.	0	3	23	73
Akvarium, zoologisk have, dyrepark eller lign.	0	2	20	78
Teater (fx skuespil, opera, musical, ballet/dans, børneteater)	1	4	31	65
Kunstudstilling/galleri	1	9	44	47
Aktiviteter på bibliotek	11	29	34	26
Foredrag eller debatarrangementer	1	10	36	53
Sportsarrangement som betalende tilskuer	5	14	32	49
Aftenskoleundervisning (ikke idræt)	58	12	12	18
Cirkus	0	0	3	97
Benyttet et arkiv (lokalt eller statsligt arkiv)	10	17	21	52
Internetcafé eller lign.	4	29	36	32
Anden kultur- eller fritidsaktivitet (ikke idræt)	20	19	25	36

Tabellen viser hyppigheden hvormed voksne i Roskilde Kommune har deltaget i kultur- og fritidsaktiviteter inden for det seneste år. Andel af voksne som deltager i den pågældende aktivitet (n=28-1.370).

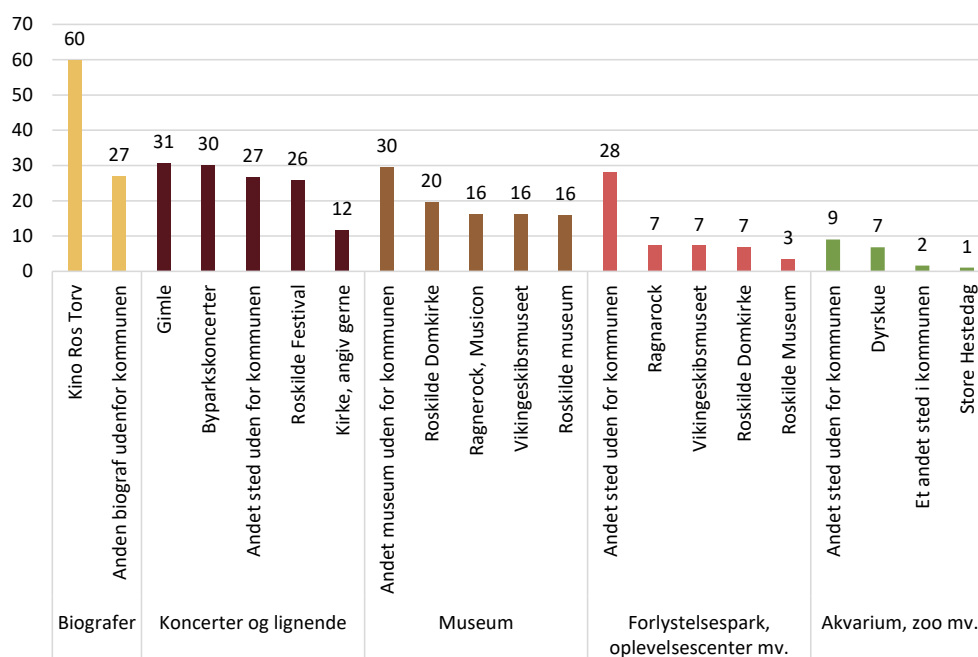
Hvilke kultur- og fritidsfaciliteter bruger de voksne?

De voksne, der har angivet at have deltaget i en kultur- og fritidsaktivitet inden for det seneste år, er efterfølgende blevet spurgt om, hvilke specifikke steder/faciliteter, de har benyttet sig af. I figur 2.11 ses de fem mest anvendte faciliteter inden for de fem mest anvendte kultur- og fritidsaktiviteter¹¹.

Størstedelen af biografbesøgene finder sted i Kino Ros Torv (60 pct. af alle respondenter), mens størstedelen af de resterende besøg finder sted uden for kommunen (27 pct.). Koncertbesøg ser ud til at være bredt fordelt ud over flere faciliteter, men koncerter i Gimle, Byparkskoncerter samt Roskilde Festival ser ud til at være særligt populære, idet mellem 26 pct. og 31 pct. af de voksne i Roskilde Kommune har været til koncert på én af disse faciliteter. Samtidigt er der 27 pct. af de voksne, der tager til koncerter uden for kommunen.

Museumsbesøg foregår for en stor andel af de voksne uden for kommunen (30 pct.), mens Roskilde Domkirke, Ragnerock, Vikingeskibsmuseet og Roskilde Museum også formår at tiltrække store dele af de voksne (mellem 16 pct. og 20 pct.). Besøg i forlystelsesparker og akvarium/zoo foregår primært uden for kommunen.

Figur 2.11: De voksnes brug af specifikke kultur- og fritidsfaciliteter i forbindelse med de mest populære kultur- og fritidsaktiviteter (pct.).

Figuren viser andelen af alle respondenter, der har brugt specifikke kultur- og fritidsfaciliteter. De fem mest anvendte faciliteter inden for de fem mest populære kultur- og fritidsaktiviteter er vist (n=2.213).

¹¹ I spørgeskemaet har det været muligt at vælge eks. 'Ragnerock' under både kategorier som Museum og Forlystelsespark. Derfor fremgår nogle kultursteder under flere kategorier.

Hvad har betydning for, hvor borgerne går til fritids- og kulturaktiviteter?

For at belyse hvilke forhold, der har betydning for borgernes brug af kultur- og fritidsaktiviteter, blev respondenterne bedt om at vurdere betydningen af en række udvalgte forhold.

Som det ses i tabel 2.22, er den klart mest betydningsfulde faktor selve indholdet eller essensen af aktiviteten. Således er det 80 pct. af de voksne, der mener, at god 'underholdning/oplevelse' er af stor betydning. Også de fysiske omgivelser (de skal være pæne, velholdte og inspirerende) har stor betydning for mange voksne (31 pct.). De forhold, der af flest bliver tilskrevet en lille betydning, er at der er kort afstand, at stedet er familie/børnevenligt, at der er mulighed for at gå til forskellige aktiviteter, og at der er en god restaurant eller lignende.

Samlet set kan man altså sige, at de voksne først og fremmest tillægger underholdningen/oplevelsen betydning. Pæne faciliteter, fleksible åbningstider og pris er sekundære og har kun nogen betydning.

Tabel 2.22: Hvor stor betydning har de følgende forhold for, hvilke kultur- og fritidsfaciliteter de voksne i Roskilde Kommune benytter? (pct.)

n = 1.926	Stor betydning	Nogen betydning	Lille betydning	Ved ikke/ikke relevant
God underholdning/oplevelse	80	16	2	2
Stedet/faciliteterne er pæne, velholdte og inspirerende (æstetisk)	31	51	13	5
Fleksible åbningstider	21	45	23	10
Prisen (det er billigt/gratis)	20	50	26	4
Der er kort afstand	20	40	34	6
Mine venner/familie bruger også faciliteten/stedet (jeg kommer her for at være sammen med andre)	18	35	31	15
Stedet har et højt serviceniveau	17	47	26	10
Det er familie/børnevenligt	15	23	35	27
Der er mulighed for at gå til forskellige aktiviteter	13	33	35	19
Der er en god restaurant/café eller lign.	10	30	44	15
Andet	5	9	10	76

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'hvor stor betydning har følgende forhold for, hvilke kultur- og fritidsfaciliteter du benytter?' (n=1.926).

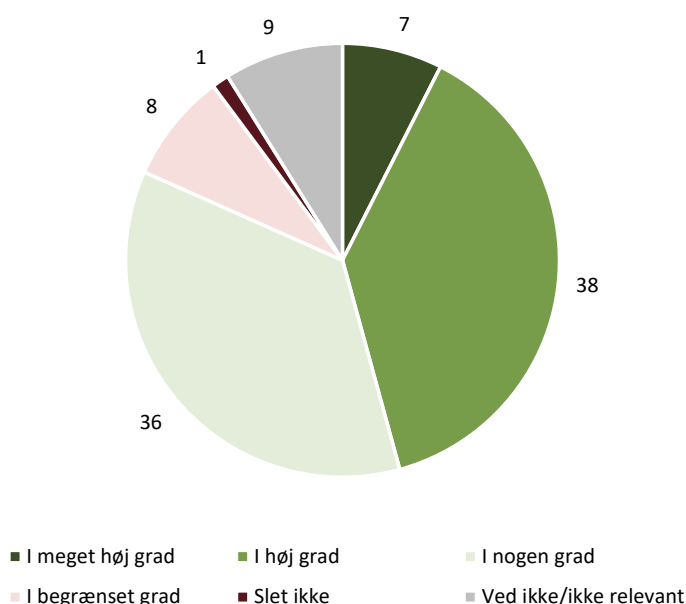
Samlet tilfredshed med kultur- og fritidsfaciliteter

Respondenterne blev også spurgt om, i hvor høj grad kultur- og fritidsfaciliteterne i Roskilde Kommune generelt opfylder deres behov. Bemærk at en tidligere (og lignende) figur viste de voksnes tilfredshed med *idræts*faciliteterne. Det er altså vigtigt at skelne mellem de to spørgsmål og svarene derpå.

De voksnes tilfredshed med kultur- og fritidsfaciliteterne er illustreret i figur 2.12. Her ses det, at næsten halvdelen (45 pct.) af de voksne enten i høj grad eller i meget høj grad mener, at kultur- og fritidsfaciliteterne i Roskilde Kommune opfylder deres behov. Lidt under hver tiende voksen (9 pct.) mener, at kultur- og fritidsfaciliteterne slet ikke eller kun i begrænset grad opfylder deres behov.

Sammenligner man de voksnes tilfredshed med henholdsvis idrætsfaciliteter og kultur- og fritidsfaciliteter ser man, at der er en noget større andel af de voksne, der i høj grad eller meget høj grad er tilfredse med idrætsfaciliteterne (56 pct.), end der er tilfredse med kultur- og fritidsfaciliteterne (45 pct.). Samtidig er der også en lidt større andel af voksne, der er i begrænset grad eller slet ikke er tilfredse med kultur og fritidsfaciliteterne (9 pct.) sammenlignet med idrætsfaciliteterne (6 pct.). Der tegner sig dermed billede af, at de voksne i Roskilde Kommune i højere grad er tilfredse med idrætsfaciliteterne end med de øvrige kultur- og fritidsfaciliteter. Dette billede finder vi dog også i andre kommuner.

Figur 2.12: Borgernes vurdering af om kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov (pct.)

Figuren viser svarfordelinger blandt alle undersøgelsens respondenter på spørgsmålet: 'I en samlet vurdering, opfylder kultur- og fritidsfaciliteterne i din kommune, dine behov?' (n=2.116).

Der er mindre forskelle på tværs af aldersgrupperne (se tabel 2.23). Således er det mellem 41 pct. og 51 pct. af de forskellige aldersgrupper, der enten i høj grad eller meget høj grad oplever, at kultur- og fritidsfaciliteterne i Roskilde Kommune opfylder deres behov. Den største andel af tilfredse¹² findes blandt de 40-49 årige (51pct.). I de resterende aldersgrupper er det mellem 41 pct. og 47 pct., der har angivet, at de enten 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' oplever, at kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov.

Andelen af voksne, der har svaret 'i begrænset grad' og 'slet ikke', varierer stort set ikke på tværs af aldersgrupperne. Der er således mellem 7 pct. og 11 pct. utilfredse¹³ blandt samtlige aldersgrupper. Den største andel utilfredse findes blandt de 20-29 årige (11 pct.), mens der er færrest (7 pct.) blandt de 40-49 årige.

Der er en større andel af tilfredse voksne i Vest og Midt (hhv. 50 pct. og 48 pct.) sammenlignet med Nord (40 pct.) og Syd (39 pct.). Også på tværs af de fire lokalområder er der stort set ingen forskel på andelen af utilfredse.

Tabel 2.23: Borgernes vurdering af om kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen samlet set opfylder deres behov?

n = 2.116	Alder							Lokalområde			
	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år	Nord	Vest	Midt	Syd
I meget høj grad	6	8	6	6	9	6	9	6	9	8	7
I høj grad	40	36	41	45	38	37	32	34	41	40	32
I nogen grad	39	34	37	37	36	37	33	41	31	35	40
I begrænset grad	5	10	9	6	8	9	8	8	7	9	9
Slet ikke	4	1	0	1	1	1	2	2	2	1	2
Ved ikke/ikke relevant	7	10	5	4	7	10	16	9	10	8	11

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet: 'I en samlet vurdering, opfylder kultur- og fritidsfaciliteterne i din kommune, dine behov?' fordelt på aldersgrupper og lokalområder (n=2.116).

12 Forstået som de, der vurderer, at kultur- og fritidsfaciliteterne 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' vurderer, at kultur- og fritidsfaciliteterne opfylder deres behov.

13 Forstået som de, der vurderer, at kultur- og fritidsfaciliteterne 'i begrænset grad' eller 'slet ikke' opfylder deres behov.

DEL III

Voksne borgeres deltagelse i
frivilligt arbejde

Deltagelse i frivilligt arbejde

I dette afsnit analyseres frivilligheden blandt de voksne i Roskilde Kommune. Frivilligt arbejde har afgørende betydning for både fritids- og kulturlivet og mange sociale indsatser, og i disse år har kommunerne meget fokus på at fremme det frivillige arbejde og samarbejdet med både frivillige og foreninger.

Frivillige forstås som dem, der har udført frivilligt og ulønnet arbejde inden for det seneste år. Som regel foregår det i en forening eller organisation, men det kan også finde sted inden for en offentlig institution og privat virksomhed. Frivilligt arbejde er altså bredt forstået. Som frivillig kan man for eksempel være træner på et fodboldhold, museumsvagt, indsamler, medlem af skolebestyrelsen, frivillig på et værested eller parkeringsvagt ved events.

I den følgende del af analysen defineres frivillige som de respondenter, der har svaret, at de har arbejdet frivilligt inden for det seneste år forud for spørgeskemaets besvarelse. I tabel 3.1 ses andelen af frivillige fordelt på køn og lokalområde.

I alt 46 pct. af de voksne i Roskilde Kommune har arbejdet frivilligt inden for det seneste år. Det er højere end tilsvarende tal for landet som helhed, hvor to undersøgelser fra 2017 viste henholdsvis 39 pct. (Hjære og Jørgensen, 2017) og 41 pct. (Rambøll, 2017).

Der er flere mænd (50 pct.) end kvinder (43 pct.), der arbejder frivilligt. Denne tendens har man tidligere set på landsplan, men frivilligrapporten fra 2016-2018 viser, at kvinderne nu er lige så aktive som mændene i gennemsnit på landsplan (Hjære og Jørgensen, 2017). Dette synes altså ikke at gælde for Roskilde Kommune.

På tværs af lokalområderne er der mindre udsving i andelen af frivillige. Mens 48 pct. af de voksne i Midt har arbejdet frivilligt inden for det seneste år, gælder det samme kun for 42 pct. af de voksne i Vest.

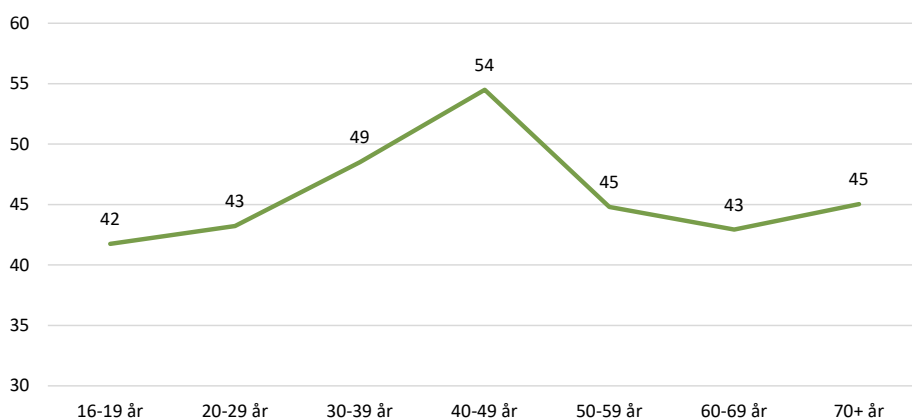
Tabel 3.1: Andelen af voksne borgere i Roskilde Kommune der udfører frivilligt arbejde(pct.)

n=2.123	TOTAL	KØN		LOKALOMRADE			
		Kvinde	Mand	Nord	Vest	Midt	Syd
Har arbejdet frivilligt inden for det seneste år	46	43	50	45	42	48	45

Tabellen viser andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt mindst én gang inden for det seneste år (n=2.123).

Der er enkelte forskelle på andelen af frivillige i de forskellige aldersgrupper (se figur 3.1). Den største andel findes blandt de 40-49 årige (54 pct.) og 30-39 årige (49 pct.), mens der er en smule færre frivillige blandt de øvrige aldersgrupper (mellem 42 pct. og 45 pct.). Det står i stærk kontrast til en tendens, man ellers ser de fleste andre steder i landet. På landsplan er der nemlig et væsentligt fald i andelen af frivillige i de mellemste aldersgrupper (20-39 årige). I Roskilde Kommune forholder det sig imidlertid omvendt.

Figur 3.1: Andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for det seneste år fordelt på aldersgrupper.

Figuren viser andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for det seneste år, fordelt på aldersgrupper (n=2.123).

Respondenterne svarede også på, hvilke områder de har arbejdet frivilligt inden for. I tabel 3.2 ses andelen af voksne i Roskilde Kommune, der inden for det seneste år har arbejdet frivilligt inden for de forskellige områder.

Der er store forskelle på andelen af frivillige på de to mest populære områder (idræts- og boligområdet) med hhv. 15 pct. og 12 pct. - og de øvrige områder. Inden for de øvrige områder er det mellem 2 pct. og 7 pct. af de voksne, der har arbejdet frivilligt.

I tabel 3.2 ses ligeledes, at der er enkelte mindre forskelle mellem lokalområderne. Forskellene er særligt tydelige inden for de områder, hvor er forholdsvist få, der arbejder frivilligt (f.eks internationale aktiviteter og fagligt arbejde). Det kan dels være udtryk for, at der er tale om udsving, der skyldes usikkerhed i målingerne. Men det kan også skyldes, at frivilligheden inden for en række af de mindre områder i høj grad forankres og ”spredes” lokalt.

Tabel 3.2: Andel af voksne i Roskilde Kommune, som arbejder frivilligt inden for forskellige samfundsområder, opdelt på lokalområder (pct.)

n = 2.123	TOTAL	LOKALOMRÅDE			
		Nord	Vest	Midt	Syd
Idrætsområdet (Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller)	15	14	14	15	15
Bolig og lokalsamfundsområdet (Fx beboerforeninger, antenneforeninger, grundejerforeninger)	12	13	12	12	12
Det sociale område (Fx pensionstforeninger, væresteder, flygtningevenner, daginstitutionsbestyrelser)	7	7	6	8	6
Sundheds- og sygdomsområdet (Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp)	7	6	6	8	8
Uddannelse, undervisning og forskning (Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning, husholdningsforening, studenterforening)	7	6	6	8	5
Fritidsområdet i øvrigt (Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder)	6	5	5	6	9
Kulturområdet (Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater)	6	5	5	6	5
Internationale aktiviteter (Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer)	4	3	5	5	1
Fagligt arbejde og erhvervs- og brancheorganisationer (Fx fagforbund, handelsstandsforening, turistforening)	4	4	3	4	2
Religion og kirke (Fx menighedsarbejde, søndagsskole)	4	3	4	4	3
Miljøområdet (Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver)	3	3	2	4	2
Politik og partiforeninger (Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse)	3	3	1	3	4
Området omhandlende rådgivning og juridisk bistand (Fx forbrugsorganisationer, menneskerettigheder, retshjælp)	2	2	1	2	1
Andre områder end de allerede nævnte	8	7	9	9	7

Tabellen viser andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for specifikke områder opdelt på lokalområder (n = 2.123).

Alder og frivilligt arbejde

Tabel 3.3 viser tydeligt, at de forskellige aldersgrupper engagerer sig i frivilligt arbejde på forskellige områder. På idrætsområdet er det de 40-49 årige, der er bedst repræsenterede (23 pct.) efterfulgt af de 16-19 årige (17 pct.). På bolig- og lokalsamfundsområdet samt på kulturområdet engagerer de ældre aldersgrupper sig i højere grad i frivilligt arbejde, end de yngre gør. De yngre grupper er derimod særligt godt repræsenterede inden for uddannelses- samt sundheds- og sygdomsområdet. Også internationale aktiviteter er noget mere udbredt blandt de yngre voksne end de ældre.

Tabel 3.3: Andel af voksne i Roskilde Kommune der arbejder frivilligt på forskellige samfundsområder fordelt på aldersgrupper (pct.)

n = 2.123	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Idrætsområdet (Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller)	17	11	14	23	15	11	13
Bolig og lokalsamfundsområdet (Fx beboerforeninger, antenneforeninger, grundejerforeninger)	4	5	9	17	14	15	13
Det sociale område (Fx pensionstforeninger, væresteder, flygtningevenner, daginstitutionsbestyrelser)	5	4	10	6	2	8	15
Sundheds- og sygdomsområdet (Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp)	7	13	11	10	5	4	5
Uddannelse, undervisning og forskning (Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning, husholdningsforening, studenterforening)	14	9	11	10	5	4	5
Fritidsområdet i øvrigt (Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder)	7	6	8	6	5	5	6
Kulturområdet (Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater)	3	4	6	5	5	6	8
Internationale aktiviteter (Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer)	8	7	3	3	3	4	4
Fagligt arbejde og erhvervs- og brancheorganisationer (Fx fagforbund, handelsstandsforening, turistforening)	2	1	4	5	4	5	4
Religion og kirke (Fx menighedsarbejde, søndagsskole)	5	2	3	1	5	3	5
Miljøområdet (Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver)	6	2	2	3	3	4	4
Politik og partiforeninger (Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse)	3	2	1	3	2	4	4
Området omhandlende rådgivning og juridisk bistand (Fx forbrugsorganisationer, menneskerettigheder, retshjælp)	3	1	1	2	1	2	2
Andre områder	14	11	4	7	7	8	11

Tabellen viser andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for specifikke samfundsområder fordelt på aldersgrupper (n = 2.123).

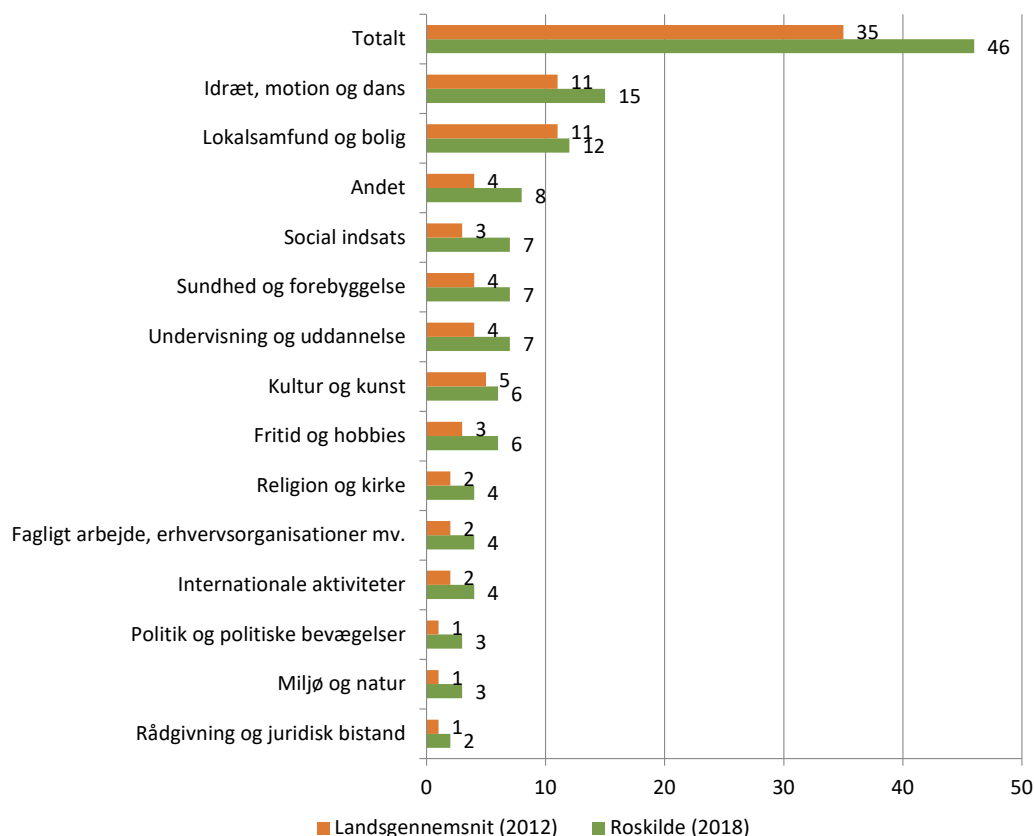
Sammenligning med hele landet

Som nævnt er andelen, som udfører et frivilligt arbejde i Roskilde Kommune på et højere niveau end i landet som helhed. En del af forklaringen kan dog være, at andelen af borgerne i Roskilde, som har besvaret spørgeskemaet, er lavere end i de landsdækkende undersøgelser, og der er givetvis i højere grad de aktive borgere end de mindre aktive borger, som har besvaret spørgeskemaet, og det slår stærkere igennem, hvis forholdsvis få har besvaret spørgeskemaet.

Desværre giver de seneste landsdækkende undersøgelser os ikke mulighed for at sammenligne deltagelsen på de forskellige samfundsområder, fordi man i rapporterne fra disse undersøgelser har opgjort tallene derfor på en anden måde, end vi har gjort i denne undersøgelse. Derfor har vi sammenholdt fordelingen i Roskilde Kommune med fordelingen i 2012, da en

landsdækkende undersøgelse brugte sammen opdeling på samfundsområder, som er brugt i denne undersøgelse. Sammenligningen i figur 3.2 viser på, at deltagelsen i frivilligt arbejde i Roskilde Kommune er højere end på landsplan på alle samfundsområder.

Figur 3.2: Andelen af borgere i Roskilde Kommune, som arbejder frivilligt på forskellige samfundsområder sammenlignet med andelen som arbejder frivilligt på de samme samfundsområder på landsplan (pct.).

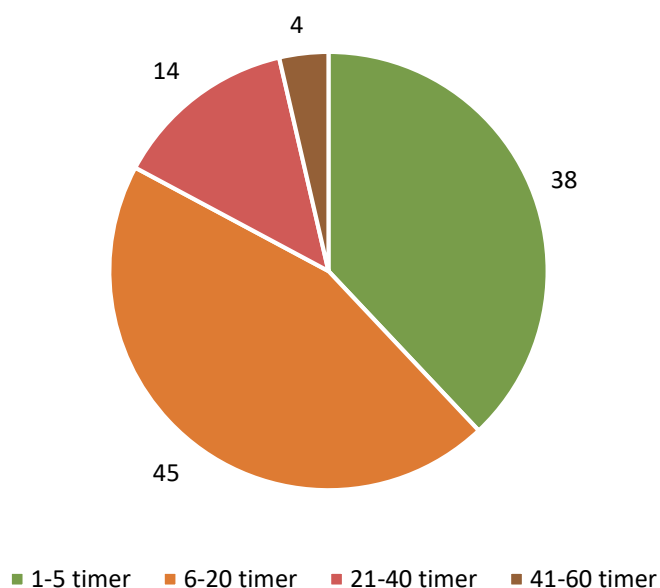
Tallene for landsgennemsnittet: Torben Fridberg og Lars Skov Henriksen (red.) (2014). *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004 – 2012*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Tid brugt til frivilligt arbejde

De, der svarede, at de arbejder frivilligt, blev bedt om at oplyse, hvor mange timer de bruger på deres frivillige arbejde om måneden (figur 3.3). Næsten halvdelen (45 pct.) af de frivillige bruger mellem 6 og 20 timer på deres arbejde om måneden. 38 pct. bruger mindre end 5 timer, mens en lille del (18 pct.) bruger mere end 20 timer.

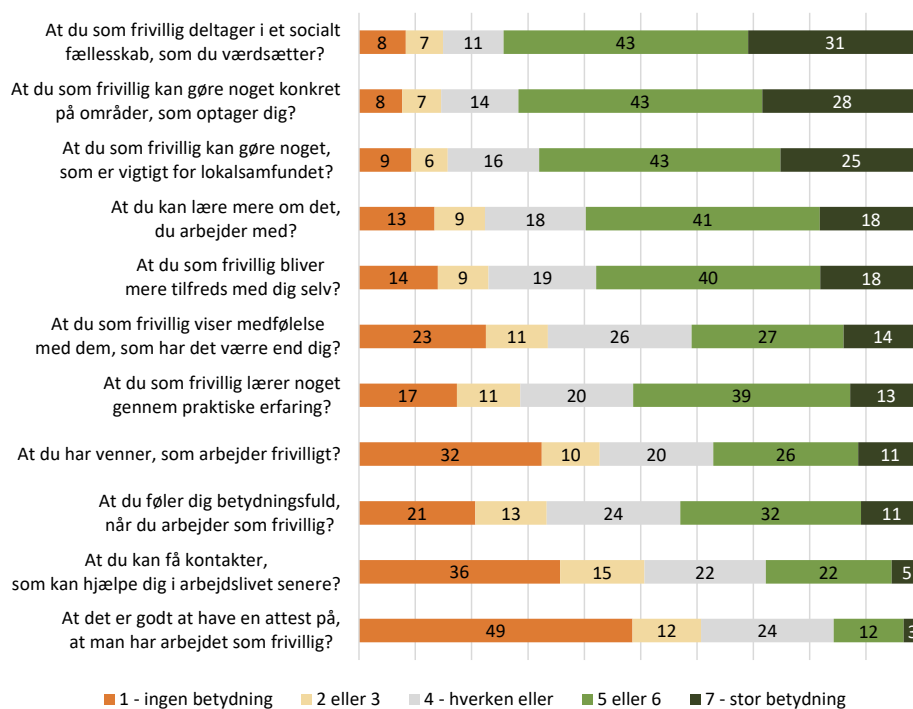
De, der har arbejdet frivilligt (46 pct.) inden for det seneste år, er blevet spurgt om, hvorfor de udfører frivilligt arbejde. Som illustreret i figur 3.4, er der tale om en lang række be-
 grunde. Tre grunde bliver – samlet set - vurderet mere betydningsfulde end de øvrige. At deltage i et socialt fællesskab er den grund, der af flest bliver vurderet som havende størst betydning (31 pct.). De voksne vurderer ligeledes, det at kunne 'gøre noget konkret på om-

Figur 3.3: Hvor mange timers frivilligt arbejde om måneden (pct).

Figuren viser fordelingen af de frivilliges svar på spørgsmålet: 'Ca. hvor mange timer inden for den seneste måned har du arbejdet frivilligt?' (n=115).

Figur 3.4: Årsager til at udføre frivilligt arbejde

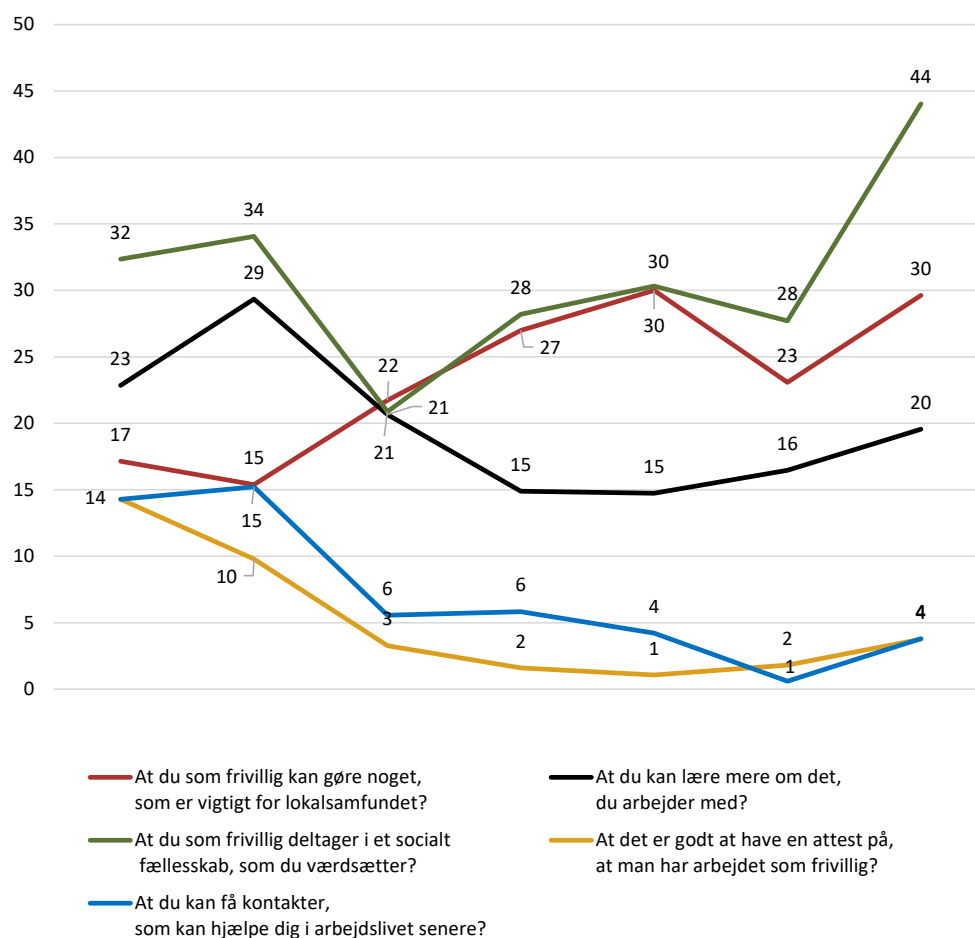

Figuren viser de, hvor stor betydning de, der arbejder frivilligt, tilskriver en række udvalgte årsager i forhold til deres de udfører deres frivillige arbejde. Kun de, der har arbejdet frivilligt inden for de seneste 12 mdr. er medtaget i analysen (n=903). Spørgsmålet, der ligger til grund for analysen var: "Nu kommer nogle grunde til at udføre frivilligt ulønnet arbejde. På en skala fra 1-7, hvor stor betydning har det, at..".

råder, som optager dig' samt 'kan gøre noget som er vigtigt for lokalområdet' som havende noget større betydning end de øvrige grunde. Som det illustreres i figur 3.4 er der tale om flere forskelligartede bevæggrunde. Tre udsagn rangerer dog markant lavere end de øvrige ('kontakter, som kan hjælpe dig i erhvervslivet', 'at få en attest på, at du har arbejdet frivilligt' og 'at du oplever socialt pres for at deltage').

Der er flere forskelle mellem aldersgrupperne på bevæggrundene til at udføre et frivilligt arbejde (figur 3.5). De unge svarer i højere grad end de midaldrende og de ældre, at de arbejder frivilligt for at 'lære noget', for 'at få kontakter' og for at 'få en attest' på at have arbejdet frivilligt. Dvs. fordi de selv kan få noget ud af det. Omvendt er der færrest blandt de unge, der arbejder frivilligt, der tilslutter sig, at de gør det for at 'for at gøre noget for lokalsamfundet'. Men det sociale aspekt spiller en lige så stor rolle for de unge som for de ældre, mens det tillægges lidt mindre betydning i de mellemste aldersgrupper. I det hele taget viser forskningen, at folk engagerer sig i frivilligt arbejde både af 'ideelle' grunde og fordi de selv får noget ud af det. Og det gælder både unge og ældre.

Figur 3.5: Unge udfører i højre grad end de ældre frivilligt arbejde, fordi det gavner dem selv (pct).

De voksne, der ikke har arbejdet frivilligt inden for de seneste 12 måneder, er blevet spurgt om, hvorfor de ikke udfører frivilligt arbejde. Særligt én grund overskygger de øvrige. Således vurderer 58 pct. af de voksne, at de ikke udfører frivilligt arbejde, fordi de ikke har tid eller hellere vil bruge tiden til noget andet'. Den næstmest udbredte grund til ikke at arbejde frivilligt er 'at det ikke interesserer mig' (22 pct.). Interessant er det, at hele 19 pct. angiver, at de ikke arbejder frivilligt, fordi de ikke er blevet spurgt (tabel 3.4). Det vidner om, at der gennem personlige henvendelser, muligvis findes et potentiale for rekruttering af et større antal frivillige. Andre undersøgelser har vist, at omkring halvdelen er kommet i gang med frivilligt arbejde, fordi de blev opfordret til det.

Tabel 3.4: Grunde til ikke at udføre frivilligt arbejde

n=695	Total	Kvinde	Mand
Fordi du ikke har tid eller hellere vil bruge tiden til noget andet	58	57	58
Fordi det ikke interesserer dig	22	16	30
Fordi du aldrig er blevet spurgt	19	17	21
Fordi du ikke ved, hvordan du skal komme i gang	12	11	12
Fordi du har en sygdom eller et handicap	11	12	10
Fordi du ikke har råd til at arbejde som frivillig	8	8	8
På grund af regler for modtagelse af offentlige ydelser, f.eks. dagpenge, efterløn, kontanthjælp eller lignende	3	4	2
Fordi du tidligere har haft dårlige erfaringer med frivilligt arbejde	2	2	2
På grund af strenge krav	0	1	0
På grund af andre grunde end de allerede nævnte	10	11	8

Tabellen viser hvor hvad de, der aldrig har arbejdet frivilligt, svarer på spørgsmålet "Hvad afholder dig fra at udføre frivilligt, ulønnet arbejde?". Kun respondenter, der har angivet, at de aldrig har arbejdet frivilligt, er medtaget i analysen (n=695).

I tabel 3.5 ser man de forskellige grunde til ikke at udføre frivilligt arbejde fordelt på aldersgrupper. Her bliver det tydeligt, at det er særligt den yngre aldersgruppe, der angiver, at de ikke arbejder frivilligt 'fordi jeg aldrig er blevet spurgt'. De yngre aldersgrupper angiver ligeledes i højere grad end de ældre, at 'jeg ikke ved, hvordan jeg skal komme i gang', og 'fordi jeg ikke har råd til at arbejde som frivillig'. Det er dog fortsat manglen på tid, der er den mest udbredt grund hos alle aldersgrupper.

Tabel 3.5: Grunde til ikke at udføre frivilligt arbejde fordelt på aldersgrupper

n=695	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Fordi du ikke har tid eller hellere vil bruge tiden til noget andet	75	70	76	70	58	52	35
Fordi det ikke interesserer dig	25	25	11	12	18	25	30
Fordi du aldrig er blevet spurgt	50	25	24	14	18	16	9
Fordi du ikke ved, hvordan du skal komme i gang	33	23	16	6	13	6	5
Fordi du har en sygdom eller et handicap	5	6	2	17	6	12	19
Fordi du ikke har råd til at arbejde som frivillig	25	27	18	8	1	0	2
På grund af regler for modtagelse af offentlige ydelser, f.eks. dagpenge, efterløn, kontanthjælp eller lignende	0	5	2	2	4	5	0
Fordi du tidligere har haft dårlige erfaringer med frivilligt arbejde	5	2	0	1	1	2	2
På grund af strenge krav	0	1	0	1	0	1	0
På grund af andre grunde end de allerede nævnte	3	7	9	6	11	11	15

Tabellen viser hvor hvad de, der aldrig har arbejdet frivilligt, svarer på spørgsmålet "Hvad afholder dig fra at udføre frivilligt, ulønnet arbejde?" fordelt på aldersgrupper. Kun respondenter, der har angivet, at de aldrig har arbejdet frivilligt, er medtaget i analysen (n=695).

Frivillighed og tilhørsforhold

Næsten to tredjedele af de frivillige er medlem af den forening, de arbejder frivilligt for (se tabel 3.6). Det gør sig gældende for både mænd (65 pct.) og kvinder (63 pct.). Det er en lidt højere andel, end andre undersøgelser har vist. De samme undersøgelser har vist, at andelen af de frivillige, der er medlem af en forening, som de arbejder frivilligt i, har været faldende (Fridberg og Henriksen 2014). Andelen er imidlertid noget lavere blandt de yngre voksne. Således er det lidt over halvdelen af de 16-39 årige, der er medlem af den forening, de arbejder frivilligt for. For de 40-59 årige er det derimod 61 pct., mens det for de 60+ årige er mere end tre ud af fire (75pct. - 78 pct.), der er medlemmer i den forening, de arbejder frivilligt for. Der er altså en tendens til, at alderen har stor betydning for, hvorvidt de frivillige er medlem af den forening, de arbejder frivilligt for.

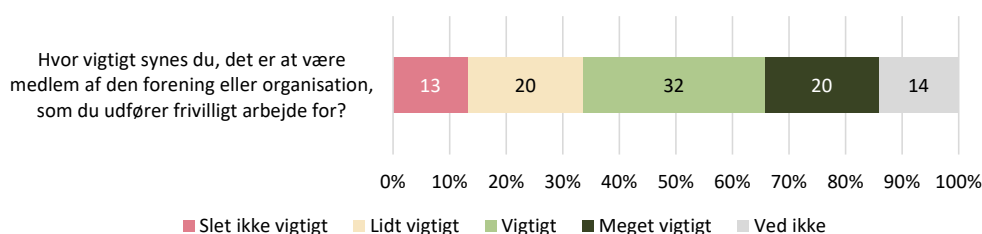
Tabel 3.6: Medlemskab og frivillighed (Er du medlem af den organisation eller forening, du har arbejdet frivilligt for?)

	Total	Kvinde	Mand	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Medlem	64	63	65	54	51	52	61	61	75	78
Ikke medlem	36	37	35	46	49	48	39	39	25	22

Tabellen viser svarfordelingen af de respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for de seneste 12 mdr på spørgsmålet: "Er du medlem af den forening eller organisation, som du udfører frivilligt arbejde for?" (n=912).

De, der arbejder frivilligt, er ligeledes blevet spurgt om, hvor vigtigt de synes, det er at være medlem af den forening, de arbejder frivilligt for. Lidt over halvdelen af de frivillige mener, at det er enten 'vigtigt' eller 'meget vigtigt' at være medlem. Det svarer næsten til den andel af de frivillige, der rent faktisk er medlem i den forening, de arbejder frivilligt for (64 pct. – se tabel 3.6). Dette viser, at frivilligt arbejde fortsat helt overvejende hænger sammen med medlemskab af en forening.

Figur 3.6: Frivilliges holdning til medlemskab i foreningen, de arbejder frivilligt for

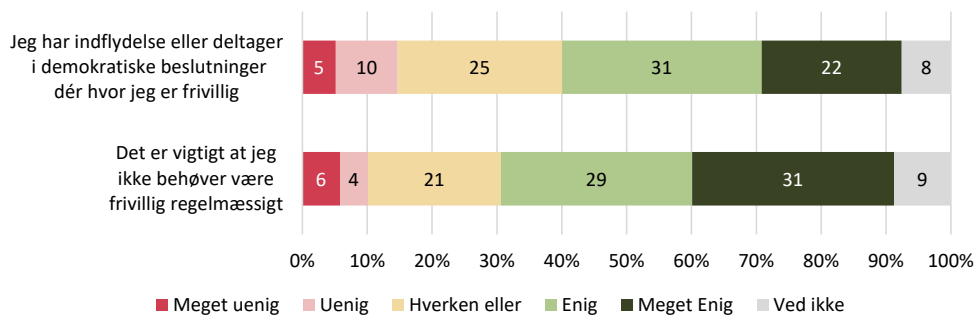
Figuren viser de svarfordelingen blandt de respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for seneste 12 mdr. (n=912).

I figur 3.7 illustreres de frivillige holdning til to spørgsmål om deres indflydelse i demokratiske beslutninger samt vigtigheden af ikke at skulle arbejde frivilligt regelmæssigt. Lidt over halvdelen af de frivillige er enten 'enig' eller 'meget enig' i, at de har indflydelse eller deltager i demokratiske beslutninger, der hvor de er frivillige. Samtidig er der 15 pct., der enten er 'uенige' eller 'meget uенige' i samme spørgsmål. Dette viser således, at for langt de fleste frivillige er deres engagement forbundet med muligheden for indflydelse. 'Frivillighed' og 'indflydelse' er uadskillelige i langt det meste frivillige arbejde.

En del frivilligt arbejde foregår forholdsvis regelmæssigt. Fx som besøgsven på et plejecenter en gang om ugen eller som træner for et fodboldhold to gange om ugen. I nyere tid har man dog talt meget om en ny form for mere fleksibelt frivilligt arbejde, hvor den enkelte ikke er så bundet til at være frivillig på bestemte tidspunkter. Dette har de frivillige kunnet forholde sig til i denne undersøgelse. Seks ud af ti frivillige mener, at det er vigtigt (enten 'enig' eller 'meget enig'), at det frivillige arbejde ikke behøver være regelmæssigt. Omvendt er hver 10. frivillige 'uенig' eller 'meget uенig' i, at arbejdet ikke behøver være regelmæssigt. Det tyder dermed på, at det for langt de fleste frivillige er vigtigt, at det frivillige arbejde er fleksibelt og kan vælges fra/til – og altså ikke er regelmæssigt (figur 3.7). Det skal dog bemærkes, at langt det meste frivillige arbejde ikke foregår lige så skemalagt som lønnet arbejde, når vi ser bort fra den form for frivilligt arbejde, hvor den frivillige har ansvaret for et hold eller en gruppe, der mødes på bestemte tidspunkter. Men også her ser vi en tendens til, at flere deles om fx at være træner for et gymnastikhold og leder for en spejdergruppe. Derved er

den enkelte ikke 'tvunget' til at møde op hver gang, hvis arbejde eller uddannelsesaktiviteter forhindrer pågældende i det.

Figur 3.7: Frivilliges holdning til at have indflydelse i den sammenhæng, hvor det frivillige arbejde udføres, samt muligheden for at udføre det frivillige arbejde på fleksible tidspunkter (pct.)

Figuren viser de svarfordelingen blandt de respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for seneste 12 mdr. (n=912).

DEL IV

Voksne borgeres vurdering
af Roskilde Kommune

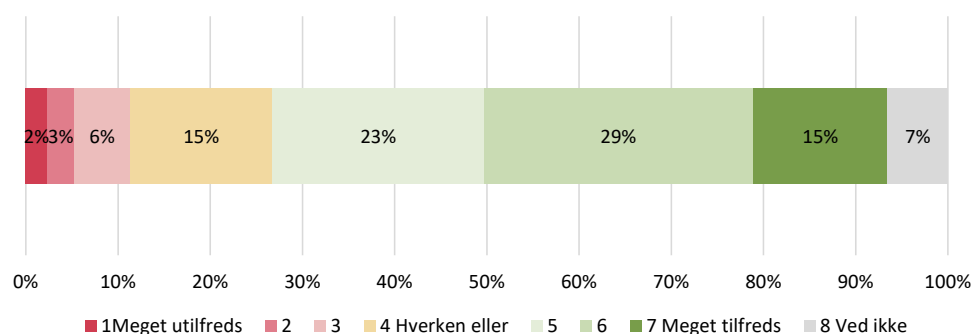
Vurdering af kommunen

Undersøgelsens primære formål har været at afdække de voksnes vaner, adfærd og holdninger i forbindelse med idræts-, kultur- og fritidsaktiviteter i Roskilde Kommune. De voksne respondenter fik imidlertid også mulighed for at forholde sig til et par spørgsmål om Roskilde kommunes serviceniveau.

Generel tilfredshed med kommunen

I figur 4.1 ses borgernes overordnede tilfredshed med kommunens service. Borgerne har vurderet kommunens service på en skala fra 1 til 7, hvor 1 er 'meget utilfreds' og 7 er 'meget tilfreds'. Figuren viser, at næsten halvdelen (44 pct.) af borgerne i høj grad (vurdering på 6 eller 7) er tilfredse med kommunens service. En meget lille andel (5 pct.) er i høj grad utilfredse (vurdering på 1 eller 2) med servicen. En andel på 44 pct. af de voksne placerer sig dog der imellem (3, 4 eller 5) og kan derfor betragtes som værende hverken entydigt utilfredse eller entydigt tilfredse. Blandt denne andel er der dog en klar overvægt af de, der har vurderet '5' - altså lidt *over* 'hverken/eller' (23 pct.) mod de, der har vurderet 3 – altså *under* 'hverken/eller'.

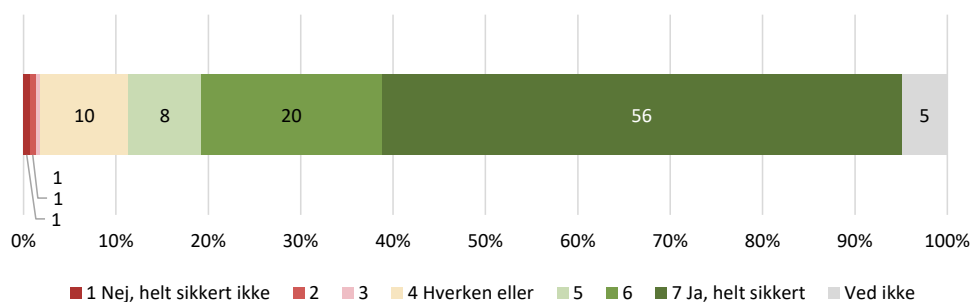
Figur 4.1: Borgernes samlede vurdering af kommunens serviceniveau (på en skala fra 1-7) (pct.)

Figur 2.11: De voksne borgeres samlede vurdering af kommunens service. Respondenterne har svaret på spørgsmålet 'Alt i alt, hvor tilfreds er du med den kommunale service, som din kommune tilbyder?' på en skala fra 1-7, hvor 1 er 'Meget utilfreds', 4 er 'Hverken eller' og 7 er 'Meget tilfreds' (n=2.071)

Borgerne er ligeledes blevet spurgt, om de ville anbefale andre at flytte til kommunen. Igen er svarene fordelt på en skala fra 1-7, hvor 1 svarer til 'Nej, helt sikkert ikke', og 7 svarer til 'Ja, helt sikkert'. Fordelingen af svarene er illustreret i figur 4.2. Her ser man, at 76 pct. af borgerne kan betragtes som "aktive anbefalere" (de der har svaret 6 eller 7). "Aktive anbefalere" er altså de voksne, der i høj grad vil anbefale andre at flytte til kommunen. Modsat er der kun 2 pct. af borgerne, der svarer, at de overhovedet ikke ville anbefale andre at flytte til kommunen (de der har svaret 1 eller 2).

Figur 4.2: Ville du anbefale andre at flytte til kommunen?

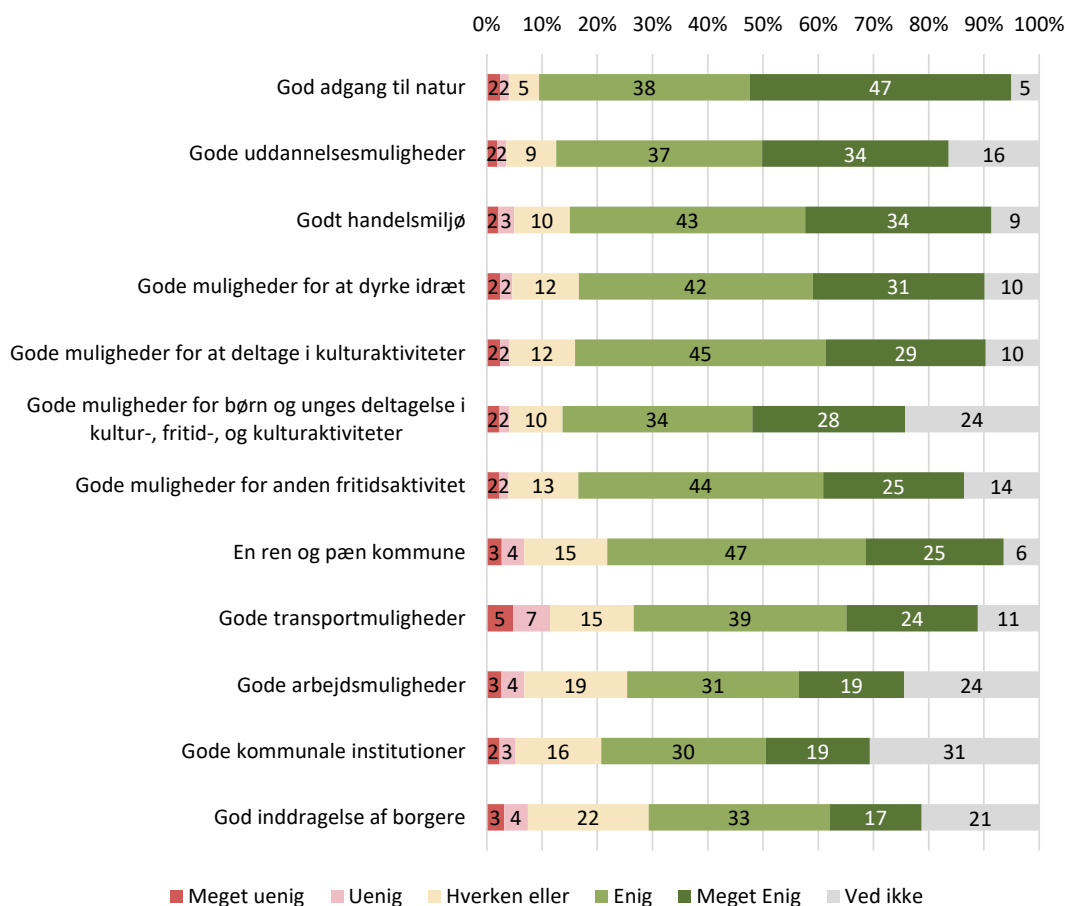

Figuren viser de voksne borgeres samlede vurdering af kommunens service. Respondenterne har svaret på spørgsmålet 'Ville du anbefale andre at flytte til din kommune?' på en skala fra 1-7, hvor 1 er 'Nej, helt sikkert ikke', 4 er 'Hverken eller' og 7 er 'Helt sikkert' (n=2.072).

Hvad gør Roskilde Kommune til en god kommune?

I figur 4.3 kaster vi lys over, hvilke forhold der har betydning for borgernes vurdering af, hvor god kommunen er. Figuren viser, at adgangen til naturen er den eneste faktor, der er markant vigtigere end de øvrige, idet hele 47 pct. af borgerne har angivet, at de er 'meget enige' i, at 'god adgang til natur' gør Roskilde Kommune til en god kommune. De næstmest vigtige forhold er en gruppe af otte andre forhold (i rækkefølge: uddannelsesmuligheder, handelsmiljøet, muligheder for at dyrke idræt, muligheder for kulturaktiviteter, at kommunen er ren og pæn, muligheder for at børn og unge kan deltage i kultur- og fritidsaktiviteter, muligheder for fritidsaktiviteter samt gode transportmuligheder), idet mellem 24 pct. og 34 pct. har svaret 'meget enige' i, at disse forhold har betydning for deres vurdering af, hvor god kommunen er. De resterende tre forhold (arbejdsmuligheder, kommunale institutioner og inddragelse af borgere) ser ud til at have lidt mindre betydning end de øvrige forhold. Værd at bemærke er, at de tre sidste forhold alle har en stor andel af respondenter, der har svaret 'ved ikke'. Det skyldes sandsynligvis, at disse forhold ikke er aktuelle eller relevante for respondenterne (f.eks. at man ikke benytter sig af kommunale institutioner).

Figur 4.3: Borgernes vurdering af udvalgte forholds betydning for om kommunen er et godt sted at bo.

Figuren viser andelen af borgere (pct.), der er meget enige/uenige i, at udvalgte forhold gør Roskilde Kommune til en god kommune. Figuren er baseret på svarene på spørgsmålet 'Hvad gør Roskilde Kommune til en god kommune for dig?' (n=2.072).

Der er store forskelle på, hvilke forhold de forskellige aldersgrupper tillægger betydning for, at Roskilde Kommune er en god kommune at bo i. I tabel 4.1 ser man andelen af de voksne, der har erklæret sig 'meget enig' i at de udvalgte forhold gør kommunen til et godt sted at bo. På tværs af næsten alle aldersgrupper er det 'god adgang til natur', der af den klart største andel tillægges stor betydning. Dog er gode uddannelsesmuligheder det mest betydningsfulde for både de 16-29 årige og de 20-29 årige. Et omvendt mønster ses i forhold til 'et godt handelsmiljø', der, sammenlignet med de 16-29 årige, er mere vigtigt blandt de lidt ældre (40+ årige) aldersgrupper (med undtagelse af de ældste borgere på 70+ år).

I de øvrige forhold ses ligeledes en række væsentlige forskelle. Generelt vidner tabellen om, at de voksne tilskriver de forhold, der for dem i den aktuelle livssituation er relevante og

aktuelle størst betydning. Således er 'gode muligheder for børn og unges deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter' samt 'gode kommunale institutioner' vigtigste blandt de 30-39 årige – der som oftest vil være forældre.

Tabel 4.1: Borgernes vurdering af udvalgte forholds betydning for om kommunen er et godt sted at bo fordelt på aldersgrupper.

N = 2.072	ALDERSGRUPPE						
	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
God adgang til natur	31	37	45	52	55	50	41
Gode uddannelsesmuligheder	52	40	32	37	37	28	26
Godt handelsmiljø	17	23	33	38	40	37	28
Gode muligheder for at dyrke idræt	29	25	30	38	35	32	23
Gode muligheder for at deltage i kulturaktiviteter	23	26	30	33	31	31	23
Gode muligheder for børn og unges deltagelse i kultur-, fritid-, og kulturaktiviteter	22	21	35	39	30	25	18
Gode muligheder for anden fritidsaktivitet	29	22	21	31	30	25	18
En ren og pæn kommune	24	26	25	27	28	26	19
Gode transportmuligheder	25	27	23	26	26	21	20
Gode arbejdsmuligheder	13	15	18	22	25	18	15
Gode kommunale institutioner	10	14	31	29	18	16	11
God inddragelse af borgere	13	9	14	19	21	17	16

Figuren viser andelen af borgere (pct.), der har svaret 'meget enig' til spørgsmålet om, at de udvalgte forhold gør Roskilde Kommune til en god kommune. Figuren er baseret på svarene på spørgsmålet 'Hvad gør Roskilde Kommune til en god kommune for dig?' (n=2.072).

DEL V

Supplerende undersøgelser

Indledning

Denne del af rapporten indeholder korte sammenfatninger af andre undersøgelser eller rapporter, som skal bidrage med resultater og viden til den afsluttende perspektivering og rapportens forslag og anbefalinger.

Kapitlet er inddelt i seks underkapitler. Det første underkapitel om facilitetsdækning baserer sig på data fra 'Facilitetsdatabasen', som er udviklet af Idrættens Analyseinstitut (Idan) og Lokale- og Anlægsfonden.

De to underkapitler om henholdsvis kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed med idrætsfaciliteter bygger på tidligere undersøgelser af SDU, som Roskilde Kommune også deltager i. Det drejer sig om i forskningsprojektet 'Fremtidens Idrætsfaciliteter – organisering, styring og ledelse', hvor 22 andre kommuner fra hele landet deltager udover Roskilde Kommune.

Underkapitlet om renoveringsbehov tager udgangspunkt i data leveret fra Roskilde Kommune. Kommunen har leveret lister med forskellig lokaler og faciliteter, der anvendes til fritids- og kulturaktiviteter, og hvor standen og renoveringsbehovet er vurderet og prioriteret.

De sidste to underkapitler tager udgangspunkt i tre af kommunens egne rapporter om henholdsvis Grøn Blå Strategi, Boliger og befolkning (ejendoms- og befolkningsprognoser) samt Demografi og foreninger¹⁴.

Det skal understreges at de følgende underkapitler kun giver korte og overordnede analyser og sammenstillinger. Et nuanceret og mere komplet overblik (end det denne del af rapporten her kan give) opnås kun ved at læse det kildemateriale, der henvises til i teksten (se i øvrigt i litteraturlisten for referencer til de supplerende undersøgelser).

Facilitetsdækning

Det følgende afsnit bygger på data fra 'Facilitetsdatabasen', som er udviklet af Idrættens Analyseinstitut (Idan) og Lokale- og Anlægsfonden¹⁵. Facilitetsdatabasen er landsdækkende og omfatter pt. cirka 11.000 private, offentligt ejede og selvejende faciliteter inden for 15 facilitetstyper. Hertil kommer en registrering af en række underkategorier samt baner, bassiner, golfhuller, m.v. Idrættens Analyseinstitut har stået for den omfattende indsamling af data, som alle kommuner har fået tilbud om at validere. Det er vigtigt at understrege, at nøgletalene på facilitetsdækningen i kommuner ikke i sig selv siger noget sikkert om, hvorvidt der i den enkelte kommune er en *tilfredsstillende* dækning i forhold til det lokale behov. Dette afhænger af flere faktorer end antallet af faciliteter.

Hovedparten af idrætsfaciliteterne i kommunen er kommunalt ejet og drevet. De faciliteter i kommunen, som er privat- eller selvejede, er inden for facilitetstyper som ridebaneanlæg, fitnesscentre, udendørs tennisanlæg samt enkelte idrætshaller og fodboldanlæg (se tabel 5.1).

¹⁴ Se Litteratur

¹⁵ <http://facilitetsdatabasen.dk/>. Udtræk af data er foretaget 20. april og 30. okt. 2018.

Tabel 5.1. Oversigt over idrætsfaciliteter og deres ejerform i Roskilde kommune (antal).

	Kommunal	Forening	Privat	Selvejende institution
Atletikanlæg	5			
Badmintonhaller	1			
Fitnesscentre	3	3	11	
Fodboldanlæg	17	2		
Golfanlæg	1		1	
Idrætslokaler/sale (<300 m2)	23	1		3
Rideanlæg	1	1	3	2
Skydeanlæg	2	1		
Små idrætshaller (300-799 m2)	12	2		1
Store idrætshaller (>800 m2)	16	3		3
Svømmeanlæg	5	1		
Tennisanlæg, udendørs	1	6		
Tennishaller		1		
Hovedtotal	87	21	15	9

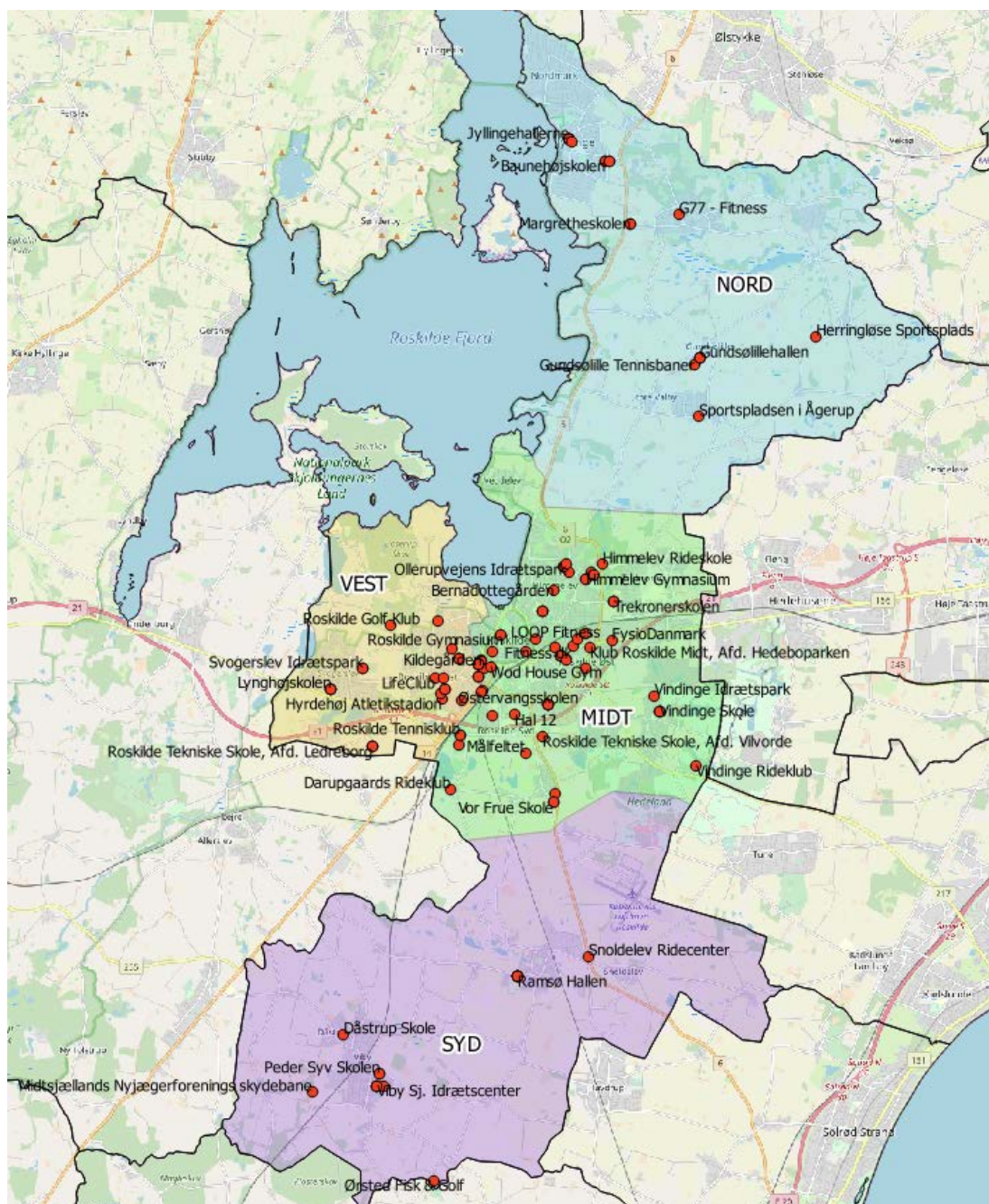
Tabel 5.2 viser antallet af idrætsfaciliteter i Roskilde Kommune og opdelt i fire lokalområder. Ikke alle facilitetstyper er til stede i alle lokalområder.

Tabel 5.2: Oversigt over idrætsfaciliteter i Roskilde kommune (antal).

	Midt	Nord	Syd	Vest	Roskilde Kommune
Atletikanlæg	2	1		2	5
Badmintonhaller	1				1
Fitnesscentre	11	3	2	1	17
Fodboldanlæg	10	5	2	2	19
Golfanlæg			1	1	2
Idrætslokaler/sale (<300 m2)	16	2	3	6	27
Rideanlæg	4		1	2	7
Skydeanlæg	1	1	1	1	4
Små idrætshaller (300-799 m2)	9	3		3	15
Store idrætshaller (>800 m2)	8	3	5	6	22
Svømmeanlæg	3	1		2	6
Tennisanlæg, udendørs	2	2	2	1	7
Tennishaller	1				1
Hovedtotal	68	21	17	27	133

Figur 5.1 viser faciliteternes placering i Roskilde Kommune opdelt i de fire lokalområder Nord, Midt, Vest og Syd. På kortet over kommunen ses det tydeligt, at langt størstedelen af idrætsfaciliteterne er centralt beliggende i og omkring Roskilde by.

Figur 5.1: Faciliteternes placering i Roskilde Kommune

De fire lokalområder er dog meget forskellige, både hvad angår geografisk og befolkningsmæssig størrelse. Derfor er en mere jævnbyrdig måde at sammenligne på, at se på facilitetsdækning som et udtryk for antal borgere i området pr. idrætsfacilitet (det såkaldte forholdstal). Jo færre borgere om at dele hver idrætsfacilitet, desto lavere er forholdstallet, og desto *bedre* er facilitetsdækningen.

Tabel 5.3 viser en oversigt over facilitetsdækningen i lokalområderne i Roskilde Kommune, kommunetotalen samt regions- og landsgennemsnittet¹⁶. Tallene angiver forholdstal for de enkelte faciliteter.

Tabel 5.3: Facilitetsdækningen i Roskilde Kommune i forhold til andre kommuner samt regions- og landsgennemsnit (forholdstal).

	Midt	Nord	Syd	Vest	Roskilde Kommune	Region Sjælland	Danmark
Atletikanlæg	21.139	16.916		9.149	17.486	15.463	17.257
Badmintonhaller	42.277				87.432	104.378	93.245
Fitnesscentre	3.843	5.639	4.971	18.297	5.143	4.217	4.232
Fodboldanlæg	4.228	3.383	4.971	9.149	4.602	2.879	3.087
Golfanlæg			9.942	18.297	43.716	27.834	29.346
Idrætslokaler/sale (<300 m ²)	2.642	8.458	3.314	3.050	3.238	2.783	2.586
Rideanlæg	10.569		9.942	9.149	12.490	7.732	9.968
Skydeanlæg	42.277	16.916	9.942	18.297	21.858	6.524	7.587
Små idrætshaller (300-799 m ²)	4.697	5.639		6.099	5.829	9.489	9.250
Store idrætshaller (>800 m ²)	5.285	5.639	1.988	3.050	3.974	3.422	3.538
Svømmeanlæg	14.092	16.916		9.149	14.572	17.767	15.294
Tennisanlæg, udendørs	21.139	8.458	4.971	18.297	12.490	8.268	8.922
Tennishaller	42.277				87.432	64.233	70.502

Enkelte af de facilitetstyper, der er i kommunen, har en bedre dækningsgrad end regions- og landsgennemsnit. Det gælder eksempelvis små idrætshaller (300-799 m²), svømmeanlæg og badmintonhaller.

Til gengæld har Roskilde Kommune en dårligere facilitetsdækning i forhold regions- og landsgennemsnittet, når det drejer sig om store idrætshaller, mindre idrætslokaler/sale og fodboldanlæg.

Lokalområdet med den bedste generelle facilitetsdækning er Syd. Det gælder både dækning ift. store idrætshaller, udendørs tennisanlæg og golfanlæg. Derudover er der store forskelle i facilitetsdækningen mellem de øvrige lokalområder på tværs af facilitetstyperne store idrætshaller, fodboldanlæg og idrætslokaler/sale (<300 m²).

¹⁶ Landsgennemsnittet er beregnet på baggrund af de kommuner, der råder over de enkelte typer af faciliteter. Det er ikke muligt at udregne en dækningsgrad for de kommuner, der ikke råder over en facilitet. Det reelle landsgennemsnit for de fleste facilitetstyper vil derfor være lavere end det her beregnede.

Bliver faciliteterne benyttet?

Talmaterialet i dette afsnit kommer primært fra notatet ”Afrapportering af kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg i Roskilde Kommune”. I notatet afrapporteres resultater om kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed for en række udvalgte idrætsanlæg i Roskilde Kommune. Resultaterne indgår i forskningsprojektet ’Fremtidens Idrætsfaciliteter – organisering, styring og ledelse’¹⁷, hvor 22 andre kommuner fra hele landet deltager udover Roskilde Kommune. Denne tidligere undersøgelse af SDU har således ingen relation til nærværende undersøgelse – men resultaterne bliver inddraget for at underbygge konklusioner og afsluttende forslag.

Registreringerne af facilitetsbenyttelsen er foretaget i foråret 2017 af et korps af uvildige registranter, som er blevet sammensat i samråd mellem kommunen og SDU. Alle registranter er blevet grundigt introduceret til undersøgelsens metode, formål og registreringsskema af SDU og har modtaget skriftlig instruktion og videoinstruktion om spørgeskemaet og de enkelte spørgsmål. Hver registrant er blevet tildelt 1-2 idrætsanlæg, som de har skullet registrere i. Et idrætsanlæg kan bestå af flere haller, kunstgræsbaner, svømmebassiner og/eller badminton-/tennis-/skate- og rulleskøjtehaller. Registreringen af aktiviteter foregik via en app¹⁸, som er udviklet af SDU.

Af tabel 5.4 fremgår de inkluderede anlæg i kommunen. Kapacitetsbenyttelse er indsamlet på facilitetsniveau (kolonne to), mens brugertilfredshed er indsamlet på anlægsniveau (kolonne 1)¹⁹. Af kolonne tre fremgår facilitetens overordnede type (almindelig hal, kunstgræsbane eller svømmehal), mens kolonne fire angiver registreringsugen. Der er foretaget registreringer på fem hverdage i én uge i ugerne 10-13 (2017). Der registreres i tidsrummet kl. 16-22, idet efterspørgslen efter tider ifølge andre undersøgelser af kapacitetsbenyttelse har vist sig at være størst i dette tidsrum (og denne periode²⁰). Dermed kan graden af benyttelse i dette tidsrum oftest tages som udtryk for, hvor god facilitetens kapacitetsbenyttelse samlet set er.

Resultaterne i dette afsnit vil først og fremmest fokusere på indblik i booking, benyttelse og fremmøde på tværs af anlæggene i tabel 5.4 (se forklaring på de tre begreber herunder). Hvis man ønsker et indblik i aktiviteterernes sammensætning og indhold, skal det originale notat findes frem.

17 Forskningsprojektet er udarbejdet af Center for Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC), Syddansk Universitet i samarbejde med Idrættens Analyseinstitut (Idan) og er finansieret af Lokale og Anlægsfonden og TrygFonden. Projektets formål er at analysere forhold med betydning for idrætsanlægs performance. Se www.fremtidensidraets-faciliteter.dk

18 Oprettet og programmeret i SurveXact.

19 Brugertilfredshed kommer i næste afsnit på s. 18

20 Ugerne i marts kan karakteriseres som ’høj-sæson’ og undersøgelsen er netop valgt at gennemføre i denne periode for få så mange mulige aktiviteter med som muligt.

Tabel 5.4: I hvilke idrætsfaciliteter er der målt kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed i Roskilde Kommune?

Anlægsnavn (brugertilfredshedsmåling)	Facilitetsnavn (kapacitetsbenyttelse)	Facilitetstype	Registreringsuge
Dåstruphallen	Dåstruphallen Hal A	Almindelig hal	10
Gundsøllehallen	Gundsøllehallen	Almindelig hal	12, 13
Jyllingehallerne	Jyllingehallerne (25 m bassin)	Svømmehal	12, 14
	Jyllingehallerne Multihal 1	Almindelig hal	12, 14
Lynghøjskolen	Lynghøjskolen Hal A	Almindelig hal	13
Roskilde Badene - Maglegårdsbadet	Maglegårdsbadet (25 m bassin)	Svømmehal	11
Ramsøhallen	Ramsøhallen Hal 1	Almindelig hal	10
Roskilde Gymnasium	Roskilde Gymnasium Hallen	Almindelig hal	13
Roskilde idræts. Park Rådmands.	Roskilde idræts. Park Rådmands. 1A (kunstgræsbane 1)	Kunstgræsbane	11
	Roskilde idræts. Park Rådmands. 2A (kunstgræsbane 2)	Kunstgræsbane	11
Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej)	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal B	Almindelig hal	11
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal C1	Almindelig hal	11
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal C2	Almindelig hal	11
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D1	Almindelig hal	11
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D2	Almindelig hal	11
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D3	Almindelig hal	11
Spraglehøj	Spraglehøj (kunstgræsbane)	Kunstgræsbane	12, 14
Viby Idrætscenter	Viby Idrætscenter (kunstgræsbane)	Kunstgræsbane	10, 14
	Viby Idrætscenter Hal 1	Almindelig hal	10, 14
	Viby Idrætscenter Hal 2	Almindelig hal	10, 14

FORKLARING AF BEGREBERNE:

Booking (i pct.) er de tildelte tider i faciliteterne til aktiviteter. Efterspørgslen i form af bookede tider angiver arrangørers behov for tider i faciliteterne. Bookinginformationen for idrætsfaciliteter i undersøgelsen er indhentet fra kommunens/facilitetens bookingsystemer i samarbejde med kommune og idrætsanlæg. En facilitet har været anset for booket, når der har været en reservation. Er f.eks. en badmintonbane eller en bane i svømmehallen booket, betragtes hele faciliteten som værende booket (uanset at ikke alle baner har været booket).

Benyttelse (i pct.) angiver andelen af de 30 timer på hverdage fra 16-22 i registreringsugen (5 dage á 6 timer), hvor faciliteten reelt er i brug. En facilitet har været i brug, når der mindst har været én person til stede. Registreringen foregår ved at registrere aktiviteterens start- og sluttidspunkt. Den ikke-benyttede tid udtrykker muligheden for at udnytte faciliteten til mere aktivitet.

Fremmøde til bookede tider (i pct.) angiver, hvor stor en del af de bookede tider i undersøgelses-perioden, som er blevet benyttet til aktiviteter. Fremmedeprocenten udtrykker således *hvor stor en andel af de bookede tider, der reelt har været i brug*²¹. Lavere fremmøde end booket tid kan have to årsager: Enten at aktivitetsdeltagere udebliver fra deres tid, eller at de ikke benytter deres afsatte tid til fulde²².

21 Dvs. benyttet tid divideret op i booket tid!

22 Højere fremmøde end booket tid kan skyldes at der er personer eller grupper, der benytter faciliteten uden at have booket denne.

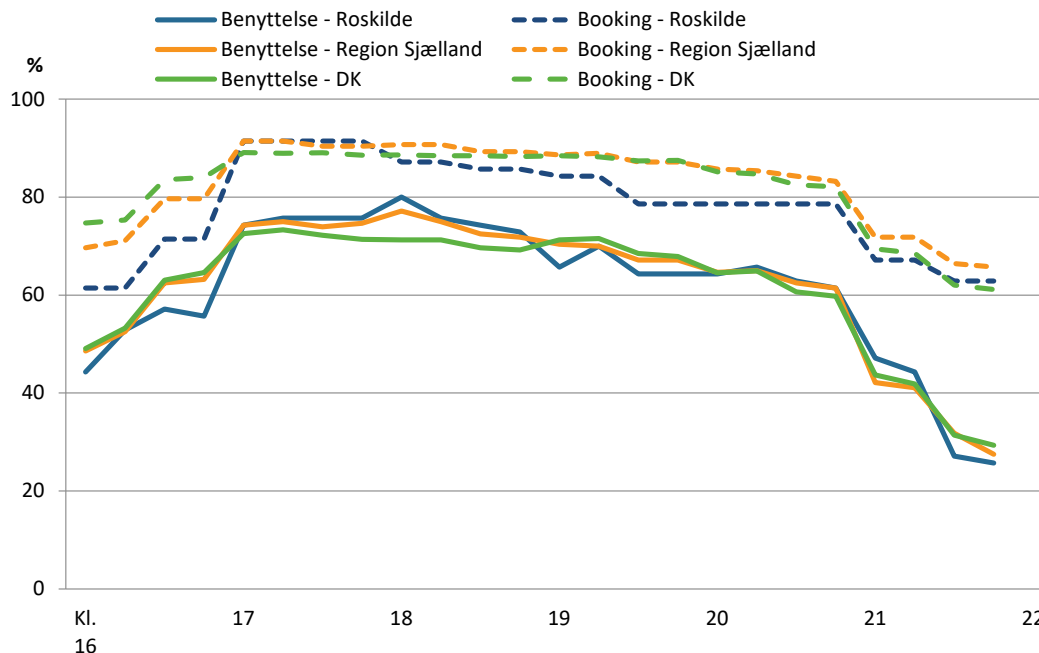
Nedenstående korte gennemgang af kapacitetsbenyttelse i Roskilde Kommune er opsplittet ift. facilitetstyper. Dette skyldes, at der er anvendt forskellige metoder til at registrere kapacitetsbenyttelsen i forskellige typer af faciliteter. Først bliver resultater for 'almindelige idrætshaller' og 'kunstgræsbaner' afrapporteret, idet der til disse er anvendt samme metode. I anden del afrapporteres svømmehaller. I tabeller og figurer vil der udover tal for Roskilde Kommune og blive vist tal fra regions- og landsgennemsnit for de pågældende facilitetstyper.

Kapacitetsbenyttelse af idrætshaller og kunstgræsbaner

Figur 5.2 nedenfor viser booking og benyttelse af alle de almindelige idrætshaller i Roskilde Kommune, som er inkluderet i undersøgelsen jf. oversigten i tabel 5.4 i tidsrummet kl. 16-22 på hverdage. Figuren viser derudover samme oplysninger for regions- og landsgennemsnittet.

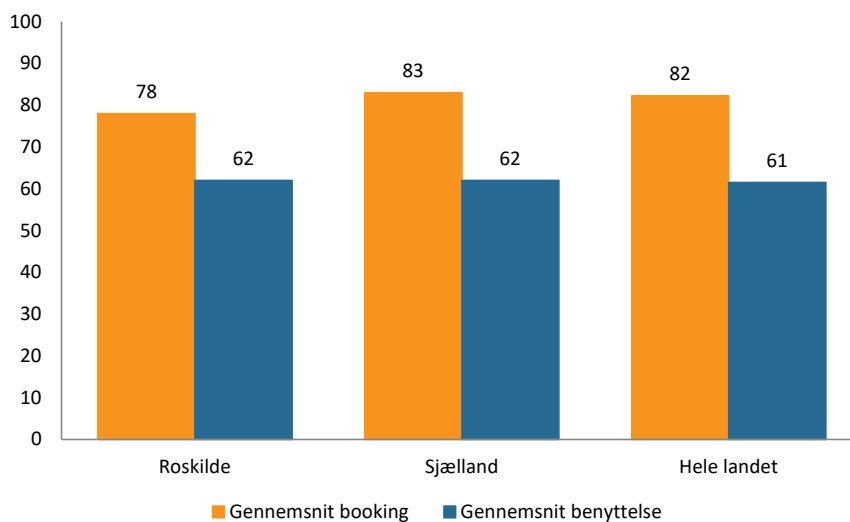
Figuren viser at både booking og benyttelse ligger meget tæt på både regions- og landsgennemsnit. Den viser også tydeligt, at der er et 'gab' mellem den bookedede tid og den reelt benyttede tid. Endelig viser figuren, at både booking og benyttelse af almindelige haller er lavest i marginaltiderne fra kl. 16 til 17 samt de 'sene' timer fra kl. 21 til 22.

Figur 5.2: Booking og benyttelse af almindelige idrætshaller i Roskilde Kommune samt regions- og landsgennemsnit fra kl. 16-22 (pct.).

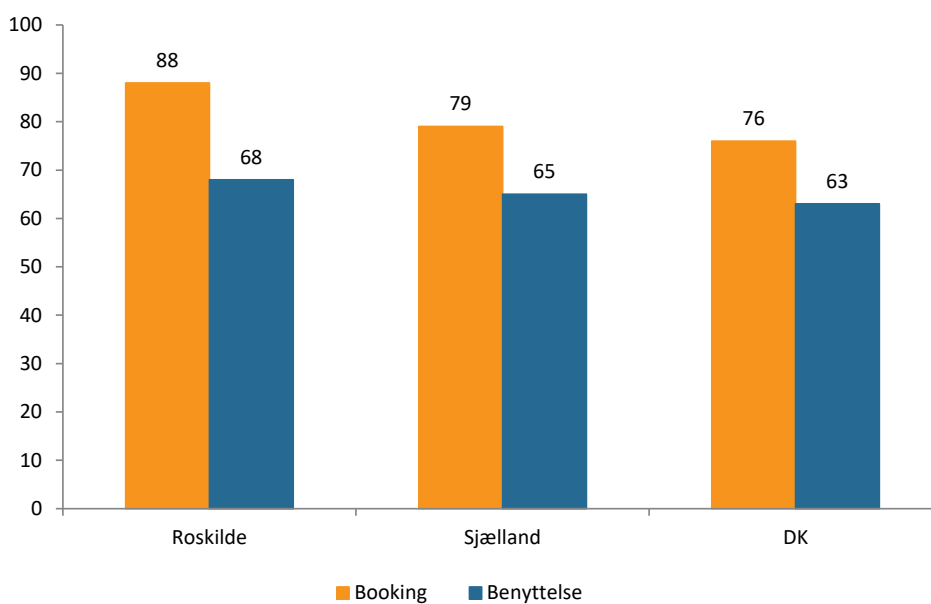
På tværs af kommune, region og landsniveau er både booking og benyttelse stort set ens, hvilket kan ses i figur 5.2.

Figur 5.3: Booking og benyttelse af almindelige idrætshaller kl. 16-22 (pct.).

Figur 5.4 viser booking og benyttelse af kunstgræsbaner, hvor Roskilde Kommune har en bedre benyttelse end regions- og landgennemsnittet. Som med idrætshallerne er der også på kunstgræsbaner en vis forskel mellem hvad der er booket og reelt benyttet.

Figur 5.4: Booking og benyttelse af almindelige kunstgræsbaner kl. 16-22 (pct.).

Tabel 5.5 herunder viser almindelige hallers og kunstgræsbaners booking, benyttelse og fremmøde på hverdage fra kl. 16-22. Hvor booking er forholdsvis høj i en lang række af hallerne er der dog større spredning ift. den reelle benyttelse. Således har Jyllinge Multihal 1 en høj benyttelse, mens eks. Roskilde Gymnasiums hal har en noget lavere benyttelse. Der er også stor forskel mellem benyttelsen af de forskellige haller, som udgør Roskilde Kongrescenter.

Kunstgræsbaner er både mere booket og mere benyttet end idrætshaller – men der er også færre af dem. Og det er måske årsagen til en høj efterspørgsel samt benyttelse.

Tabel 5.5: Booking, benyttelse og fremmøde til/brug af faciliteter kl. 16-22 (pct.)

Facilitetstype	Facilitetsnavn	Booking	Benyttelse	Fremmøde
Almindelige haller	Dåstruphallen Hal A	73	70	95
	Gundsøllehallen	93	80	86
	Jyllingehallerne Multihal 1	95	82	86
	Lynghøjskolen Hal A	97	53	54
	Ramsøhallen Hal 1	65	72	110
	Roskilde Gymnasium Hallen	60	53	89
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal B	100	57	57
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal C1	93	67	71
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal C2	90	47	52
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D1	93	68	72
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D2	93	76	81
	Roskilde Kongrescenter (Møllehusvej) Hal D3	15	17	111
	Viby Idrætscenter Hal 1	62	63	103
	Viby Idrætscenter Hal 2	65	59	91
	Alle almindelige haller (gennemsnit)	78	62	79
Kunstgræsbaner	Roskilde idræts. Park Rådmands. 1A (kunstgræsbane 1)	90	77	85
	Roskilde idræts. Park Rådmands. 2A (kunstgræsbane 2)	93	73	79
	Spraglehøj (kunstgræsbane)	88	72	81
	Viby Idrætscenter (kunstgræsbane)	80	48	60
	Alle kunstgræsbaner (gennemsnit)	88	68	77

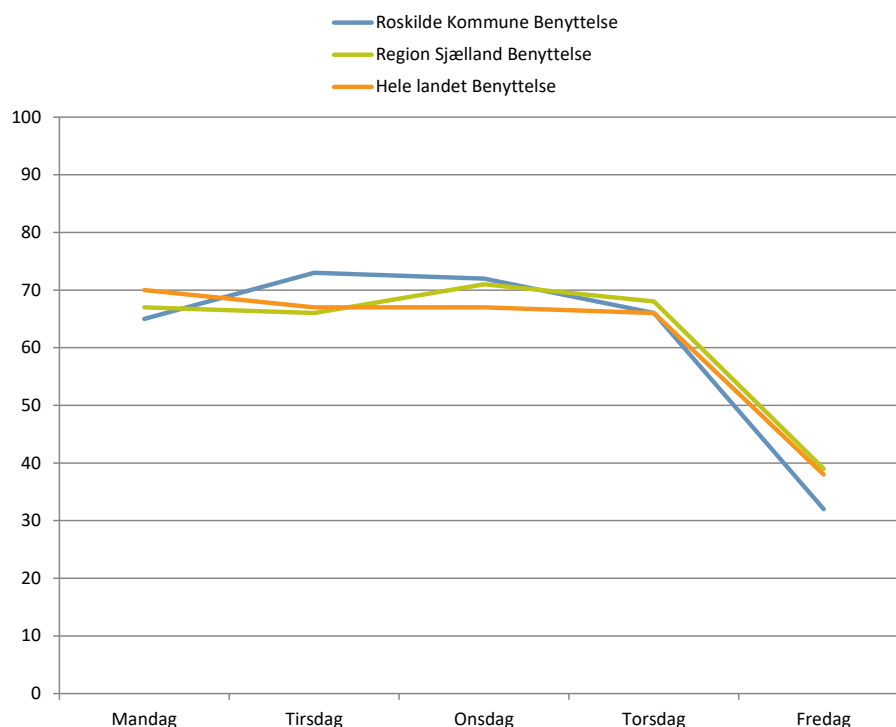
For både idrætshaller og kunstgræsbaner gælder det, at det især er fredag, der trækker både booking og benyttelse ned. Det ses i tabel 5.6, som viser faciliteternes booking, benyttelse og fremmøde på hverdage fra kl. 16-22 på tværs af ugedage og facilitetstype.

Tabel 5.6: Oversigt over booking, benyttelse og fremmøde til/brug af bookede tider på tværs af ugedage (kl. 16-22) (pct.).

Facilitetstype		Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Almindelige haller Roskilde Kommune	Booking	73	86	84	87	61
	Benyttelse	65	73	72	66	32
	Fremmøde	88	85	86	76	52
Almindelige haller Region Sjælland	Booking	82	87	87	87	71
	Benyttelse	67	66	71	68	39
	Fremmøde	81	75	82	78	55
Almindelige haller Hele landet	Booking	86	87	88	88	63
	Benyttelse	70	67	67	66	38
	Fremmøde	81	77	76	75	61
Kunstgræsbaner Roskilde Kommune	Booking	94	98	98	92	58
	Benyttelse	81	78	75	55	48
	Fremmøde	87	80	77	60	82
Kunstgræsbaner Region Sjælland	Booking	88	89	89	88	73
	Benyttelse	74	69	75	66	41
	Fremmøde	84	78	84	75	56
Kunstgræsbaner Hele landet	Booking	79	78	79	79	53
	Benyttelse	67	66	65	65	39
	Fremmøde	91	91	89	88	82

I figur 5.5 er vist benyttelsen af idrætshaller på tværs af ugedage, hvor det bliver endnu tydeligere, både for Roskilde Kommune samt på regions- og landsplan, at benyttelsen generelt falder om fredagen.

Figur 5.5: Benyttelse af idrætshaller kl. 16-22 på tværs af ugedage (pct.).

Kapacitetsbenyttelse i svømmehaller

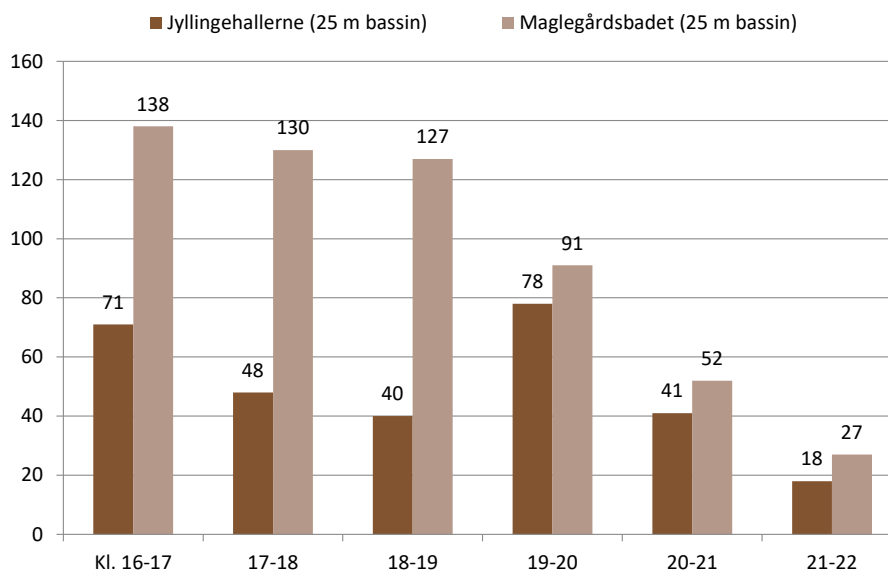
To svømmefaciliteter har deltager i undersøgelsen i Roskilde Kommune, Jyllingehallernes 25 m bassin og Maglegårdsbadets 25 m bassin. Tabel 5.7 viser booking, benyttelse og fremmøde i tidsrummet 16-22. Tabellen har også medtaget tilsvarende tal for regions- og landsgennemsnit.

Tabel 5.7: Booking, benyttelse og fremmøde til/brug af svømmehaller kl. 16-22 (pct.)

Facilitetstype	Facilitetsnavn	Booking	Benyttelse	Fremmøde
Svømmehal	Jyllingehallerne (25 m bassin)	97	80	83
	Maglegårdsbadet (25 m bassin)	100	93	93
	Alle svømmehaller (komm. gennemsnit)	98	87	88
	Region Sjælland	98	88	89
	Hele landet	87	75	91

Helt overordnet er både booking og benyttelse af svømmehaller i Roskilde enten på eller over niveau sammenlignet med regions- og landsgennemsnittet. En anden måde at vurdere aktiviteterne i svømmehaller er at se på, hvor mange aktivitetsdeltagere der er pr. time i svømmehallerne på tværs af de fem hverdage, der er foretaget registreringer i (figur 5.6).

Figur 5.6: Antal aktivitetsdeltagere i svømmehallerne i Roskilde Kommune på tværs af tider (antal).

Figur 5.6 viser antal aktivitetsdeltagere, der er i svømmehallerne pr. klokketime på tværs af hverdage i undersøgelsesperioden²³. Der er egentlig stor forskel på brugsmønstret i de to svømmehaller. For det første er der væsentlig flere deltagere igennem Maglegårdsbadet end Jyllingehallerens svømmehal – men fordelingen er også anderledes, hvor Maglegårdsbadet har flest aktivitetsdeltagere om eftermiddagen mens Jyllingehallerens svømmehal er mere jævnt fordelt. I begge svømmehaller falder aktivitetsniveauet dog efter kl. 20.

Booking og benyttelse i idrætshaller kl. 8-16

I samme periode, som undersøgelserne i projektet ”Fremtidens Idrætsfaciliteter” indsamlede data manuelt i forhold kapacitetsbenyttelse, gennemførte COWI en aktivitetsanalyse i fire andre idrætshaller i Roskilde Kommune (Baunehøjshallen, Hedegårdshallen, Trekrønerhallen og Tjørnegårdshallen)²⁴. Analysen gennemførtes over en 21-dages periode i marts-april

²³ Der er lavet én registrering i timen i svømmehaller, så det er antallet af aktivitetsdeltagere under registreringen, der vises. I praksis vil det sige, at værdien i f.eks. ’kl. 16-17’ afspejler, hvor mange aktivitetsdeltagere, der samlet er registreret på registreringstidspunktet mellem kl. 16 og 17 på de fem hverdage.

²⁴ COWI: Roskilde Kommune - Aktivitetsanalyse i idrætshaller, resultatopgørelse; Maj 2017

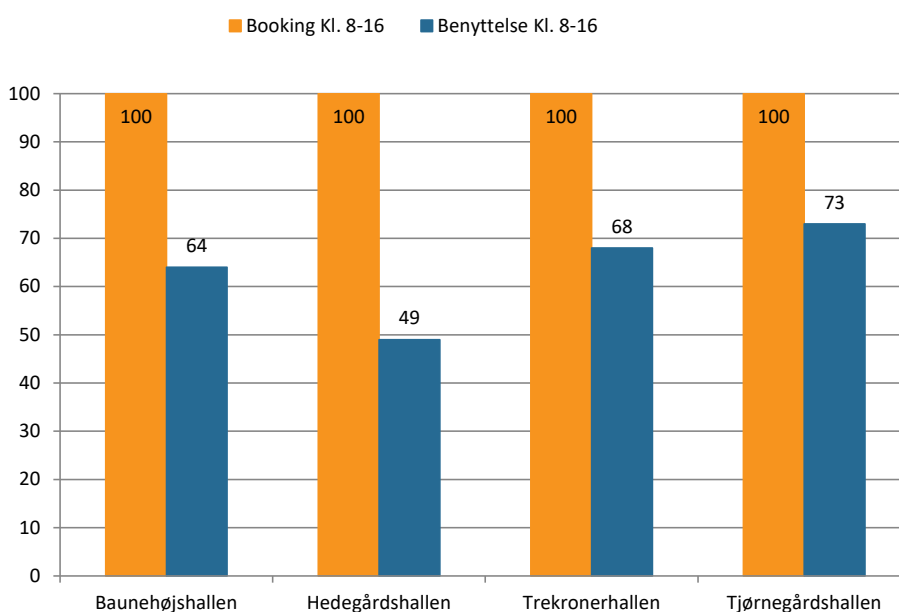
2017. Analysen gennemføres ved at installere et termisk kamera i hver af de fire haller. Det termiske kamera opfanger varme, som gør, at personer skiller sig ud fra en oftere koldere baggrund. Ved hjælp af software er det muligt at detektere antallet af personer i billedet – hovedsageligt personer på aktivitetsarealet. Trænere, tilskuere og lignende indgår således ikke i optællingen.

Metoden med termiske kameraer er markant anderledes end den manuelle optællingsmetode, hvor sidstnævnte giver væsentlig flere oplysninger om aktiviteternes type og aktivitetsdeltagerne. Begge metoder giver dog en relativt sikkert tal for aktivitetsniveauet i de pågældende haller. En tidligere sammenligning af de to metoder har i øvrigt vist, at den manuelle metode viser en lidt højere benyttelse. Metoden med termiske kameraer lider i øvrigt den svaghed, at kameraerne kan slukkes eller tildækkes, hvilket har været tilfældet i perioder i to af de fire haller, som COWI's analyse foregik i.

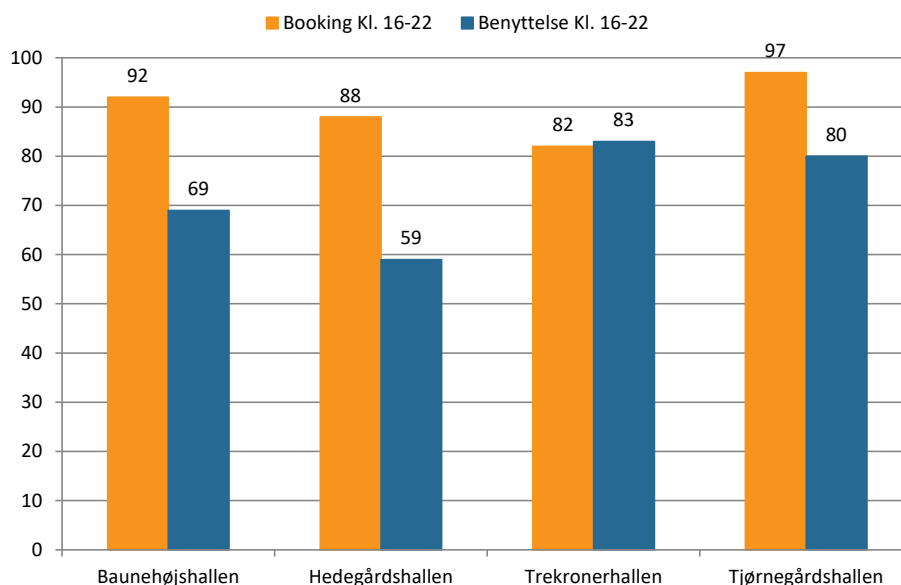
Dette afsnit gennemgår derfor kort resultaterne fra COWI's aktivitetsanalyse og diskuterer dem ift. resultater fra den manuelle metode, som er gennemgået tidligere. Således er tallene fra Cowi-rapporten trukket ud og beregnet i samme format, som tallene fra forrige afsnit. Der er taget udgangspunkt i de termiske målinger fra uge 11, hvor der var færrest forstyrrelser af kameraer, og hvor det er muligt at sammenligne (groft) med resultaterne fra de manuelle målinger i de øvrige idrætshaller i kommunen.

Figur 5.7 og figur 5.8 viser henholdsvis booking og benyttelse i de fire haller fra COWI's analyse i tidsrummene kl. 8-16 (dvs. i skoletiden) og kl. 16-22. I figur fremgår det at skolerne har booket hallerne hele tiden fra kl. 8 til 16, hvorimod benyttelsen er noget lavere. I tidsrummet kl. 16-22, som angiver det tidsrum, hvor fritidsbrugerne har mulighed for at få tider i hallerne, er booking lavere end i skoletiden. Til gengæld er benyttelsen højere (se tabel 5.8).

Figur 5.7: Booking og benyttelse af de fire idrætshaller kl. 8-16 (pct.).

Figur 5.8: Booking og benyttelse af de fire idrætshaller kl. 16-22 (pct.).

Figur 5.7 viser, at skoler og institutioner ikke benytter hallerne i det omfang faciliteterne er booket til skoler og institutioner. Det skal her bemærkes at målingerne er udført i uge 11, hvor skolerne mestendels er indendørs (og hvor de fleste foreninger også har en travl indendørs periode). Men alligevel er benyttelsen meget mindre i skoletiden end senere på dagen, hvor det er fritidsbrugerne, der har adgang til faciliteterne. Hvis målingerne var lavet senere på sæsonen (eks. i uge 22), så ville skolernes udendørs sæson have været i gang længe (den kører traditionelt fra påsken til efterårsferien). Med mindre vejret er meget dårligt, eller hvis skoleidrætten planlægges til at foregå indendørs af andre årsager – så vil de fleste haller der benyttes af skoler og institutioner således være ubenyttede i skolernes tidsrum (8-16).

Billedet med en lav benyttelse af skoler og institutioner ift. den bookedede tid bekræftes af en række tidligere undersøgelser (manuel optælling af enten SDU eller Idan) i bl.a. Lejre Kommune, Furesø Kommune, Assens Kommune og Varde Kommune. Her ligger skolers og institutioners gennemsnitlige benyttelse af idrætshaller på omkring 50 pct. (ofte mindre end dette). Så det er ikke kun i Roskilde Kommune, at mange haller står delvist ubenyttede hen i formiddags- og dagstimerne.

Renoveringsbehov

Indholdet i dette afsnit er en bearbejdning af datamateriale, som angiver status på kommunale idrætsfaciliteter, inkl. skolefaciliteter med henblik på stand, renoveringsbehov og prioritering. Materialet med vurderingerne er udarbejdet af Roskilde Kommune selv. Den følgende korte gennemgang sker således ud fra en fortolkning af dette materiale.

I kommunens vurdering af faciliteternes stand er benyttet en firepunkts skala, hvor 1 er bedst og 4 er dårligst. Et gennemsnit over 2 antyder således, at der kan være behov for renovering. For skolernes vedkommende indgår 4 lokaletyper i den samlede vurdering, gymnastiksale, idrætshaller, tumlesale og musiklokaler. Den samlede vurdering ender med et gennemsnit på 1,9. Tumlesale ser dog ud til at klare sig lidt dårligere end de øvrige lokaletyper med et gennemsnit på 2,2.

Inddeles skolerne i lokalområder er der forskel på tilstanden, hvor Vindinge Skole (gennemsnit på 3,3) eksempelvis klarer sig dårligere end Magretheskolen (1,0). Skolerne i lokalområde nord klarer sig lidt bedre end resten. De største forskelle skal dog findes mellem de enkelte skoler end mellem lokalområderne.

Der kan dog også være stor forskel på standen af de nævnte lokaletyper på de enkelte skoler. Således er gymnastiksalen (3,0) på Baunehøjskolen i dårligere stand end hallen (1,0) på samme skole.

Udover skolerne har Roskilde Kommune også bidraget med vurdering af renoveringsbehov på andre typer af idræts-, fritids- og kulturfaciliteter. Som ved skolerne er der også her anvendt en firepunkts skala, hvor 1 er bedst og 4 er dårligst i vurdering af lokalernes stand.

Listen fra kommunen med renoveringsbehov indeholder også vurderinger af prioriteringsbehovet for renovering. Det kan således blive vurderet at der enten var lille, middel eller stort behov for renovering af den pågældende facilitet. Blandt de faciliteter der vurderes til at et højt renoveringsbehov er eksempelvis Hal 12 (4,0), Maglegårdsbadet (3,5) og Vor Frue Idrætsforening (3,0).

Det er vigtigt at pointere, at der ikke nødvendigvis er sammenhæng mellem vurderingen af stand og prioriteringen af renoveringsbehovet, idet det bl.a. også kommer an på, hvor meget faciliteterne vurderes til at blive benyttet og hvordan brugen foregår. Og der er nødvendigvis heller ingen sammenhæng mellem behovet for renovering af faciliteterne og omkostningerne af samme. I dette lys og fordi listen langt fra omfatter alle idræts- og kulturfaciliteter, anbefales det, at der udarbejdes en mere gennemarbejdet liste end den nuværende. Derudover bør der også skeles til brugernes vurdering af samme faciliteter i forbindelse med endelig fastsættelse af tilstand og renoveringsbehov.

Brugeres vurdering og tilfredshed med faciliteter

Som supplement til ovenstående korte gennemgang af renoveringsbehovet, baseret på kommunens egne vurderinger, følger her netop eksempler på brugernes vurdering af faciliteterne i Roskilde Kommune. Talmaterialet i dette afsnit kommer ligeledes fra notatet ”Afrapportering af kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg i Roskilde Kommune”.

Registranter har udleveret brugertilfredshedsspørgeskemaer i udvalgte idrætsanlæg (se tabel 5.4). Registranterne udleverede brugertilfredshedsskema til personer, der var i anlægget på forskellige tidspunkter, havde forskellig alder og køn og lavede aktiviteter/opholdt sig i forskellige dele af anlægget. Dermed har forskellige kategorier af brugere udfyldt spørgeskemaet. Registranten skulle selv indsamle spørgeskemaerne, når de var udfyldt.

Spørgeskemaet bestod af to dele:

- I første del (spørgsmål 1a-1c og 2-7) skabes et overblik over brugerne i forhold til deres gøremål i anlægget, hvor ofte og hvor længe de har brugt det, deres transporttid- og form samt deres køn og alder.
- I anden del (spørgsmål 8-11) undersøges respondentens brugertilfredshed. Der spørges først til brugernes vurdering af vigtighed og tilfredshed med forhold om anlægget, personalet og idrætsaktiviteterne (spørgsmål 8a og 8b). Dernæst spørges der til, hvilke fordele brugeren oplever ved at bruge anlægget og vigtigheden af disse fordele (spørgsmål 9a og 9b). Endelig bedes brugeren om at komme med en samlet vurdering af, om vedkommende kan anbefale anlægget til andre (spørgsmål 10), og hvor tilfreds vedkommende alt i alt er med anlægget (spørgsmål 11).

Det var målet at indsamle 100 besvarelser pr. idrætsanlæg. Dette er ikke lykkedes for alle anlæg, men nedenfor er resultaterne for alle anlæg med over 10 besvarelser afrapporteret. Det skal pointeres, at jo færre besvarelser pr. anlæg, jo større usikkerhed er der om resultaterne er retvisende. Særligt i tilfælde med færre end 50 besvarelser skal resultaterne læses med forbehold.

I dette afsnit om brugertilfredshed i idrætsanlæggene i Roskilde Kommune vil der primært blive fokuseret på resultater fra spørgsmål 8-11, dvs. om brugernes vurdering af vigtighed og tilfredshed med idrætsanlæggene. Udover tal fra Roskilde Kommune vil der også blive vist tal fra regions- og landsgennemsnit.

I spørgsmål 8A og 8B spørgeskemaet er der spurgt til en række forhold omkring anlægget, personalet og idrætsaktiviteterne. Der er for det første spurgt til vigtighed for at få en vurdering af respondentens prioritering af det pågældende forhold. Dernæst spørges der også til respondentens tilfredshed med det pågældende forhold. Dermed er det også muligt at sige noget om respondentens forventninger (vigtighed) over for facilitetens performance (vurdering).

Brugernes vurdering af 13 forhold om anlæggene er målt på en skala fra 1 (meget uenig) til 5 (meget enig), hvor 5 er bedst. Kun få forhold scorer under 4. I internationale undersøgelser er en score på 3 anvendt som en kritisk værdi i den forstand, at ligger vurderinger under 3, opfattes brugerne som utilfredse. Med de generelt høje vurderinger in mente kan en højere

kritisk værdi (f.eks. 4) være relevant i en dansk kontekst. Via forskellen mellem 'vigtighed' og 'tilfredshed' fås et udtryk for, i hvilket omfang anlægget lever op til brugernes forventninger. En negativ forskel er således udtryk for, at tilfredsheden er mindre end forventningen. Og omvendt er en positiv forskel er udtryk for, at tilfredsheden er større end forventningen.

Tabel 5.8 viser resultaterne fra undersøgelsen på tværs af alle deltagende idræts-anlæg i kommunen. Tabellen viser først og fremmest, at der er tilfredshed (score over 4) med de fleste af de 13 forhold på tværs af anlæggene i kommunen. Den største utilfredshed er ved forhold som renhed, vedligeholdelse samt at faciliteterne kunne være mere inspirerende/indbydende.

Tabel 5.8: Brugernes vurdering af vigtighed og tilfredshed på tværs af alle idrætsanlæg i Roskilde Kommune.

n=1.136	Vigtighed	Tilfredshed	Forskel
Faciliteten er altid ren	4,4	3,6	-0,8
Faciliteten er godt vedligeholdt	4,3	3,8	-0,6
Faciliteten er velegnet til min(e) idræt(ter)	4,6	4,2	-0,4
Faciliteten er rar at være i/på	4,3	4,1	-0,3
Faciliteten har gode ankomstforhold	3,9	3,8	-0,1
Faciliteten ligger i et trykt område	4,0	4,1	0,1
Faciliteten er inspirerende/indbydende	3,8	3,5	-0,3
Faciliteten er let at bruge og fungerer godt	4,4	4,1	-0,4
Personalet er venligt	4,3	4,2	-0,2
Personalet er nemt at komme i kontakt med	4,2	3,9	-0,3
Personalet er hjælpsomt	4,4	4,1	-0,2
Idrætsaktiviteterne, jeg går til, er godt planlagte	4,5	4,3	-0,2
Idrætsaktiviteterne, jeg går til, har gode trænere/instruktører	4,6	4,4	-0,2

Sammenlignes tallene fra Roskilde Kommune med regions- og landsgennemsnit for de 13 forhold (se tabel 5.9), er det værd at bemærke, at tilfredsheden er lavere end både regions- og landsgennemsnit ved forhold som renhed, inspirerende/indbydende, personale er nemt at komme i kontakt med samt at personalet er hjælpsomt. I resten af forholdene ligger Roskilde på niveau med både regions- og landsgennemsnit.

Afslutningsvist er brugerne blevet bedt om at forholde sig til et overordnet spørgsmål om, hvor tilfreds de alt i alt er med anlægget. Dette ses som mål for, hvor tilfreds brugeren ud fra en helhedsbetragtning er med anlægget. Her anvendes en syv-punkts skala fra 'Meget utilfreds' (1) til 'Meget tilfreds' (7). I tabel 5.10 vises kun gennemsnittet, dvs. den samlede score for de enkelte anlæg i kommunen. Derudover er der beregnet et samlet gennemsnit for anlæggene i Roskilde Kommune samt indsat gennemsnit for regions- og landstal.

Tablet 5.9: Brugernes vurdering af tilfredshed ift. forhold ved idrætsanlæggene i Roskilde Kommuner, Region Sjælland og hele landet.

	Roskilde Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Faciliteten er altid ren	3,6	3,7	3,8
Faciliteten er godt vedligeholdt	3,8	3,8	3,9
Faciliteten er velegnet til min(e) idræt(ter)	4,2	4,2	4,3
Faciliteten er rart at være i/på	4,1	4,1	4,2
Faciliteten har gode ankomstforhold	3,8	3,8	4,0
Faciliteten ligger i et trygt område	4,1	4,1	4,2
Faciliteten er inspirerende/indbydende	3,5	3,6	3,8
Faciliteten er let at bruge og fungerer godt	4,1	4,1	4,2
Personalet er venligt	4,2	4,2	4,3
Personalet er nemme at komme i kontakt med	3,9	4,0	4,1
Personalet er hjælpsomt	4,1	4,2	4,3
Idrætsaktiviteterne jeg går til er godt planlagte	4,3	4,3	4,3
Idrætsaktiviteterne jeg går til har gode trænere/instruktører	4,4	4,4	4,4

Tablet 5.10: Brugernes samlede erfaringer og deres tilfredshed med idrætsanlægget. Gennemsnitstal

Idrætsanlæg (antal besvarelser)	Gennemsnit
Roskilde Hallerne (Møllehusvej) (126)	6,16
Viby Idrætscenter (110)	6,26
Jyllingehallerne (146)	5,89
Himmelev Gymnasium (13)	5,38
Dåstruphallen (110)	5,91
Ramsøhallen (111)	5,34
Gundsøllehallen (59)	6,42
Spraglehøj (51)	6,22
Lynghøjskolen (81)	5,96
Roskilde Gymnasium (97)	5,18
Roskilde Badene - Maglegårdsbadet (144)	5,84
Samlet gennemsnit for Roskilde Kommune (1048)	5,88
Samlet gennemsnit for Region Sjælland (4861)	5,98
Samlet gennemsnit for Danmark (21901)	6,17

På en syv-punkts skala kan de enkelte gennemsnit tages som et udtryk for, at der helt generelt er stor tilfredshed med idrætsanlæggene i Roskilde Kommune blandt brugerne. Tilfredsheden er dog lidt lavere end på både regions- og landsplan, faktisk den tredjelaveste på landsplan (ud af de 23 deltagende kommuner).

Grøn Blå Strategi

Grøn Blå Strategi Handleplan 2018-21 er kommunens egen arbejdsplan for realiseringen af et udviklingsprogram med fokus på områderne natur, sundhed, oplevelser samt erhverv og økonomi.

Målet med strategien er at skabe en mere varieret, sundhedsfremmende og oplevelsesrig natur for kommunens borgere, samt at disse tager aktivt del i at styrke naturen.' Inden for de ovennævnte fire områder er målsætningerne således:

Mere og bedre natur

- Roskilde Kommunes identitet som fjordkommune skal styrkes, og vandet som synligt element i landskabet gøres mere aktivt. Fjorden og fjordkysten, fra Jyllinge i nord til Kattinge i vest, skal gøres mere tilgængelig med en sammenhængende stiforbindelse, der også forbinder kystbyerne med det åbne land.
- Ådalenes betydning og sammenhængende landskabsstrøg skal styrkes. Langs kysten, langs åerne og i de bynære landskaber skal der skabes nye naturområder.
- Biodiversiteten skal sikres og forbedres i kommunes værdifulde naturområder.

Sundere borgere

- De nye bynære rekreative områder skal styrke borgernes mulighed for at dyrke motion i hverdagen og gøre afstanden fra boligen til de attraktive naturområder kortere for mange.

Flere oplevelser

- Styrkelse af det rekreative stinet omkring byerne skal give større adgang til at opleve naturen. Nye støttepunkter og formidling skal få endnu flere til at bruge eller gæste kommunens landskaber og attraktioner.

Bedre økonomi

- Roskilde Kommune skal gøres mere attraktiv som bosætningskommune. Den bynære natur med gode rekreative muligheder skal have afgørende betydning for kommunens bosætningskvaliteter og dermed for tiltrækning af nye borgere.
- Flere overnatningsmuligheder og en samlet formidling af kommunens attraktioner skal gøre det mere attraktivt at gæste Roskilde Kommune som turist.

I forbindelse med denne rapport er det især de projekter i Grøn Blå Strategien, der handler om sundhed og rekreative områder, som vil være i fokus. Fra strategien skal dermed fremhæves følgende projekter og prioriteringer, som med stor sandsynlighed også vil understøtte kommunens idræts- og fritidspolitik i udviklingen af rekreative områder:

- Viderudvikling af Lynghøjsøerne, både i forhold til de nuværende aktiviteter (svømning, vandreture osv.) men også i forhold til udvikling af mountainbikebaner, issvømning, kajakpolo m.m.

- Etablering af nye ruter og stisystemer mellem kommunens byer og ud til bynære naturområder og kommunens landzone. Det kunne eksempelvis være en gennemgående sti-forbindelse mellem Roskilde og Hedeland, forbindelse mellem Roskilde Vest, Svogerslev og Skjoldungestien samt forbedret adgang mellem landskab og fjord ved Jyllinge.
- Videreudvikling af natur- og friluftsområdet ved Himmelsøen og faciliteter hertil, bl.a. permanent toilet.

Boliger, demografi og foreninger

Roskilde Kommunes rapport om boligudbygnings- og befolkningsprognoser angiver en lidt lavere forventning til boligudbygningen end tidligere prognoser – men er til gengæld opjusteret for perioden 2019-2022. Således forventes der en fortsat øget efterspørgsel efter byggegrund til parcelhuse og tæt/lave boliger. Udbygningen forventes at være størst i Bymidten og Trekroner, men også i Vindinge, Jyllinge og Viby er der lagt op til en relativ betydelig tilgang af nye boliger. I Hyrdehøj i vest er opførelsen af nyt plejecenter igangsat, og plejecentret forventes ibrugtaget i 2019.

Prognosen for befolkningstilvæksten er ligeledes moderat i forhold til tidligere prognoser. Dermed forventer kommunen, at der i 2022 at være 91.406 personer bosiddende i Roskilde Kommune mod de godt 87.000 personer på nuværende tidspunkt. Det er hovedsageligt aldersgrupperne 0-5 årige, 60-66 årige og de 80+ årige, der forventes at stige relativt mest frem til 2022, med henholdsvis 6,5 procent, 7,8 procent og 20,4 procent.

Bolig- og befolkningsudviklingen har også indflydelse på planerne for udbygning af rekreative anlæg og områder. Udviklingsplanerne for Roskilde midtby rummer således intentioner om at udvide den centrale idrætspark med et nyt kommunalt superligastadion med hybridbane og en række kommercielle faciliteter som f.eks. sportscollege, sports hotel og fitnesscenter og herudover ca. 172 ungdomsboliger.

Ifølge Roskilde Kommunes rapport om demografi og foreninger²⁵, tilbyder kommunen mange forskellige muligheder for kultur- og idrætsoplevelser i form af faciliteter til både klassiske faciliteter til fodbold, håndbold, gymnastik, dans og fitness såvel som specialfaciliteter som eksempelvis Kildegården der bl.a. tilgodeser det seneste inden for spring- og rytmegymnastik. Lokalområdet midt som rummer den mest urbaniserede del af kommunen, har et naturligt mangfoldigt foreningsliv, der kan rumme alle aldre og indkomstniveauer. Det er også i dette lokalområde, hvor den største udbygning af faciliteter er sket de seneste år. Men i den østlige del af lokalområdet midt, ved Trekroner vil udviklingen af området samt det faktum, at der ikke findes større eller multifunktionelle faciliteter, gøre at presset på de nuværende faciliteter stort. Det samme kan ske for faciliteterne i Himmelev, da befolkning fra Veddelev og Trekroner også benytter disse.

Den fortsatte udvikling i nord i Jyllinge og Gundsømagle vil det betyde, at facilitetstyper som store idrætshaller og små idrætslokaler og –sale vil få en endnu dårligere dækningsgrad i lokalområdet nord end for nuværende. Det store deltagelse i foreningslivet i nord, husstands-

25 Se Litteratur

indkomster i den høje ende samt en overvægt af børnefamilier gør også, at nord har en meget aktiv lokalbefolkning, og hvor der er stor søgning mod både de traditionelle faciliteter såvel som foreningsfitnesscentrene i Jyllinge og i Gundsøllehallen.

I syd vil udviklingen ifølge kommunens prognoser være størst i Viby, hvor et øget antal indbyggere forventes at give et tilstrækkeligt befolkningsgrundlag til at styrke byens liv, servicetilbud og butikker. Det betyder også et øget pres på byens idræts- og fritidsfaciliteter, og udviklingen kan på sigt føre til fornyet debat om svømmefaciliteter i den sydlige ende af kommunen. Både Gadstrup og Viby har et bredt udvalg af idrætaktiviteter for befolkningen at vælge i mellem, hovedsageligt i kraft af store flerstrengede foreninger. Dertil kommer et forholdsvist stor opland til begge byer, som ligeledes skal kunne rummes i byernes idræts- og fritidsfaciliteter.

Den vestlige del af Roskilde Kommune er, ifølge de overordnede udbygningsplaner, stort set færdige. Den del af lokalområdet (Hyrdehøj og Skt. Jørgensbjerg) der ligger tæt på centrum af Roskilde by må formodes at gøre brug af de mange idræts- og kulturfaciliteter der findes dér. Men Svogerslev har lidt længere ind til byen, og er i højere grad afhængige af 'egne' faciliteter. I Svogerslev er der stor spredning i demografien. Her er alle aldersgrupper repræsenteret og der findes familier både med og uden børn. Idrætten i Svogerslev bliver bl.a. dækket af haller og sale på Lynghøjskolen samt boldbaner og faciliteter ved Svogerslev Idrætspark. Desuden huser Lynghøjskolen er række kulturelle aktiviteter og foreninger. Lige syd for Svogerslev ligger den nyligt anlagte Lynghøjsø (badesø) og i den nordlige ende af lokalområdet vest findes Boserup Skov. Begge naturområder er meget attraktive steder for motionister og lokalbefolkningen.

DEL VI

Sammenfatning og forslag

Indledning

Det er formålet med undersøgelsen at få faktuel viden om børns og voksnes deltagelse kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter i Roskilde Kommune og deres benyttelse af faciliteter og steder til disse aktiviteter, som grundlag for at kvalificere kriterierne for Puljen til kultur-, fritids- og idrætsdeltagelse og fremtidige prioriteringer af midler til anlægsprojekter på idrætsområdet.

På baggrund af den indhentede viden og indsigt fremlægges sidst i dette afsnit forskernes bud på tendenser og pejlemærker som grundlag for udviklingen af den kommunale politik og planlægning på området. Undersøgelsen består af seks dele.

Den første del er en analyse af 4.-10. klasse elevers svar på en række spørgsmål om deres deltagelse i idrætsaktiviteter, andre fritidsaktiviteter samt forskellige kulturformer, som blev besvaret digitalt i skolen. Undersøgelsen blev gennemført i efteråret 2018. Spørgsmålene blev besvaret af 4.573 børn og unge, hvilket giver en samlet svarprocent på 77.

Den anden del omfatter en tilsvarende analyse af voksnes idræts- og motionsdeltagelse samt deres deltagelse i forskellige former for kultur- og fritidsaktivitet baseret på svarene på en række spørgsmål, som en udvalgt gruppe af voksne i Roskilde Kommune har besvaret digitalt. Da indsamlingen blev afsluttet ultimo september 2018 havde 2.123 personer besvaret spørgeskemaet. Dette gav sammenlagt en svarprocent på 27 pct. for undersøgelsen af voksne.

Begge undersøgelses resultater er sammenholdt med resultaterne lignende undersøgelser i andre sjællandske kommuner samt landsdækkende undersøgelser.

Tredje del er en analyse af, hvor mange der udfører frivilligt arbejde i Roskilde Kommune og på hvilke samfundsområder, de frivillige er engageret. Analysen bygger på spørgsmål, som indgik i spørgeskemaet til de voksne borgere.

Den fjerde del af undersøgelsen består af en analyse af voksnes svar på nogle spørgsmål om deres vurdering af Roskilde Kommune. Analysen bygger ligeledes på spørgsmål, som indgik i spørgeskemaet til de voksne borgere.

Femte del redegør kort resultaterne fra en række mindre undersøgelser, hvor Roskilde Kommune selv har stået for nogle af dem, og som skal supplere den samlede undersøgelses øvrige dele i forbindelse med rapportens forslag og anbefalinger.

I denne afsluttende del er undersøgelsens mange resultater sammenfattet og sidst i afsnittet perspektiveres resultaterne i en række forslag og anbefalinger.

Sammenfatning

Undersøgelsens væsentligste resultater er sammenfattet i 14 overordnede konklusioner med tilhørende delresultater.

1. Mere end tre ud af fire børn og unge fra 4. til 10. klassetrin dyrker normalt idræt eller motion og det svarer i store træk til idrætsdeltagelsen på landsplan og i andre sjællandske kommuner. 78 pct. af børnene fra 4 til 10. klassetrin 'dyrker normalt idræt, sport eller motion', men yderligere 12 pct. svarer, at de dyrker idræt, men 'ikke for tiden'.

- Deltagelsesniveauet er på omtrent det samme som det gennemsnitlige niveau for deltagelsen i en række sjællandske kommuner.
- Drengene og pigerne er stort set lige aktive, og de yngste (10-12 år) er en smule mere aktive end de ældste skoleelever (13-15 år).

2. Det er først og fremmest forældrenes baggrund og interesse for idræt, som har betydning for hvor aktive børnene er.

- Børn af forældre, som er i arbejde, er mere idrætsaktive end børn i familier, hvor den ene forælder eller begge forældre står uden for arbejdsmarkedet.
- Idrætsdeltagelsen er højere hos børn, hvis forældre begge er født i et europæisk land, end hos børn hvis forældre begge oprindeligt er fra et ikke-europæisk land. Det stemmer overens med resultaterne i tidligere undersøgelser, der peger på, at idrætsdeltagelse generelt er lavere blandt børn med ikke-europæisk baggrund end børn af etnisk danske forældre og at forskellene er særligt fremtrædende blandt pigerne.
- Hvis barnets forældre er idrætsaktive, er det mere sandsynligt, at barnet også er idrætsaktiv, end hvis forældrene ikke dyrker idræt.

3. Fodbold, svømning, gymnastik, løb/jogging og dans er de mest populære idrætsgrene blandt børn og unge, men der er store forskelle mellem drengene og pigerne på, hvad de især dyrker. Til forskel fra de voksne dyrker børn og unge især idræt i en forening.

- Fodbold er den mest populære idrætsaktivitet, men det skyldes, at denne aktivitet er helt dominerende hos drengene. De efterfølgende mest populære idrætsgrene er svømning, gymnastik, løb/jogging og dans, som i højere grad dyrkes af pigerne end af drengene. Dette billede af de mest dyrkede idrætsaktiviteter hos børn og unge er helt identisk med det billede, undersøgelser i andre sjællandske kommuner samt en landsdækkende undersøgelse har vist.
- Børnene og de unge dyrker først og fremmest idræt i en forening, men mange dyrker også idræt og motion 'på egen hånd', mens forholdsvis få benytter sig af kommercielle idrætstilbud og tilbud i SFO/ungdomsklub. Alle de mest populære idrætsgrene blandt børnene dyrkes primært i forening. Det samme mønster viser undersøgelse i andre sjællandske kommuner.
- Mere end halvdelen af de idrætsaktive børn og unge er aktive mindst tre gange om ugen.

- Svarene fra børn og unge i Roskilde Kommune er udtryk for en generel tendens, som også viser sig i tallene på landsplan og tallene fra de andre kommuner, som her sammenlignes med. Der er en generel tendens til, at der allerede i 13-15-års-alderen sker store forandringer i børn og unges idrætsvaner, og at typiske foreningsidrætter i høj grad udskiftes med mere fleksible aktiviteter som styrketræning og løb, der kan dyrkes individuelt. Denne udvikling hænger i høj grad sammen med udviklingen fra barn til ung med tilhørende store forandringer i fysik, individualitet, venskaber og hverdag.
- Haller/sale og fodboldbaner er de mest benyttede faciliteter til idræt blandt idrætsaktive børn og unge i Roskilde Kommune. Derefter kommer svømmehaller og fitnesscentre/motionsrum. Der er en markant stigning i børnenes brug af motions- og fitnessrum hos de 13-15 årige børn og 16-årige sammenlignet med de 10-12 årige.

4. I sammenligning med den høje deltagelse i idrætsaktiviteter er det forholdsvis få børn og unge, som går til andre fritids- og kulturaktiviteter, og de aktive børn og unge i disse aktiviteter gør det ikke lige så ofte, som de idrætsaktive børn og unge.

- Musik/kor er den hyppigst dyrkede fritidsaktivitet med 10 pct. af børnene, stærkt forfulgt af computerspil med 9 pct. (ikke hjemme hos dem selv eller venner). 7 pct. går til spejder, 3 pct. til rollespil og 3 pct. til film. De resterende fritidsaktiviteter kan betragtes som "niche-aktiviteter" med færre end 3 pct. af børnene og de unge som deltagere.
- Dette mønster minder til forveksling om det billede, som undersøgelserne i andre sjællandske kommuner har vist.
- De aktive i andre fritids- og kulturaktiviteter går typisk ikke lige så ofte til disse aktiviteter, som de idrætsaktive børn går til idræt. Typisk én til to gange om ugen.
- Hvad angår deltagelse i kulturtilbud og kulturarrangementer har lidt under hvert andet barn været i biografen inden for det senest år forud for spørgeskemaets besvarelse, mens hvert tredje barn har deltaget i en koncert eller lignende musikarrangement. På samme niveau finder vi forlystelsesparker og lignende, der inden for det seneste år har haft besøg af næsten hvert tredje barn i Roskilde Kommune. Knap så mange børn (cirka hvert femte) har besøgt et museum, et akvarie/zoologisk have eller et teater. Stort set det samme mønster finder vi i de andre sjællandske kommuner, hvor det samme er blevet undersøgt.
- Omkring hvert femte barn eller ung i Roskilde Kommune har et fritidsjob, og størstedelen af disse bruger mindre end fem timer på fritidsjobbet om ugen.

5. Voksne borgere i Roskilde Kommune er meget idræts- og motionsaktive og endda mere aktive end i andre sjællandske kommuner og på landsplan. Forholdsvis flere kvinder end mænd er idræts- og motionsaktive, de yngre og de ældre er mere aktive end de midaldrende, og de højere uddannede er klart mere aktive end borgere uden en uddannelse.

- 70 pct. af borgerne i Roskilde Kommune svarer, at de 'normalt dyrker idræt, sport eller motion'. Det er højere end idrætsdeltagelsen for landet som helhed samt højere end i andre sjællandske kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført.

- Kvinderne er lidt mere aktive end mændene, og derved adskiller Roskilde Kommune sig en smule fra landsgennemsnittet, hvor der ikke er væsentlig forskel mellem mænd og kvinder.
- Der er forholdsvis flest i de yngste (16-19 årige) og de ældste (60 år+) aldersgrupper, der dyrker idræt og motion, mens vi finder den laveste andel blandt de 20-29 årige og 30-39 årige, som man også finder på landsplan.

6. De voksne dyrker især idræt på egen hånd og idræts – og motionsformer, som kan dyrkes individuelt, såsom vandreture, styrketræning og løb / jogging.

- Der er et klart sammenfald mellem uddannelseslængde og idrætsdeltagelse, hvor gruppen med højst en grundskoleuddannelse og kort uddannelse dyrker markant mindre idræt end personer med en kort eller længere videregående uddannelse.
- Idrætsdeltagelsen i Roskilde Kommune følger en landsdækkende tendens til i høj grad at orientere sig mod idræts- og motionsformer, der kan dyrkes individuelt, på tidspunkter som passer den enkelte og sammen med dem, man gerne vil dyrke aktiviteten sammen med. Styrketræning, løb/jogging og vandreture er de tre mest populære aktiviteter med markant flere aktive end den nærmeste efterfølger, som er svømning.
- Mellem lokalområderne i kommunen er der visse forskelle. Der er særligt store forskelle i andelen af aktive inden for styrketræning, svømning, fodbold, spinning og landevejsscykling. Der er mindre forskelle i de mere fleksible motionsformer som løb og vandreture.
- Som i resten af landet dyrker borgerne først og fremmest motion og idræt 'på egen hånd'. Foreningen er dog den mest benyttede organisering til organiseret idræt, som 44 pct. benytter. Lidt mere end halvt så mange, 24 pct., dyrker idræt eller motion i kommercielt regi. Det er lidt mere end i landsdækkende undersøgelser og undersøgelser i andre sjællandske kommuner.
- Halvdelen af de idræts- og motionsaktive dyrker idræt eller motion mindst tre dage om ugen.

7. De voksne borgere i Roskilde Kommune benytter fortrinsvis udendørs områder og steder til deres idræts- og motionsaktiviteter. Det afspejles også i de voksnes ønsker og forslag til nye eller bedre idræts- og fritidsfaciliteter i kommunen. Generelt er tilfredsheden med kommunens idræts- og fritidsfaciliteter stor.

- Den idrætsaktive del af de voksne i kommunen dyrker i langt overvejende grad deres aktiviteter udendørs i naturen (55 pct.) samt på veje, gader, fortove og lign. (50 pct.). Dernæst kommer fitnesscentre og motionsrum (43 pct.) og haller/sale (31 pct.). Sidstnævnte anvendes mest af mænd mens kvinder i højere grad end mænd anvender naturen og fitnesscentre.
- Blandt de mange forskellige naturområder i kommunen er det Boserup skov, Byparken, Hedeland, Folkeparken og Kællingehaven, der benyttes mest. Det er således både den bynære natur såvel som områder i landzonen der benyttes af den voksne befolkning.

- Mere end hver anden borger er i høj grad eller meget høj grad tilfreds med kommunens idrætsfaciliteter, og kun under hver tiende er ikke tilfreds. Hver sjette borger har svaret 'ved ikke', som sikkert skyldes, at de ikke bruger og derfor heller ikke kan vurdere faciliteterne.
- De voksne ønsker sig øget svømmehalskapacitet, hovedsageligt i form af flere offentlige åbningstider i de eksisterende svømmehaller. Derudover er ønsket om en svømmehal stort i den sydlige del af kommunen. Endelig fremhæver de voksne, at vedligeholdelse i haller trænger til et løft, at naturen og adgangen til denne skal prioriteres højere samt at der mangler information om muligheder og steder til idræts- og fritidsaktiviteter i kommunen.

8. Borgerne i Roskilde Kommune er forholdsvis aktive i andre fritids- og kulturaktiviteter, men forskellene fra andre sjællandske kommuner er små. De mest populære kulturaktiviteter er biograf og koncert. Der er enkelte forskelle på hvor meget de voksne deltager i kulturaktiviteter mellem lokalområderne. Forholdsvis mange synes, at kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen ikke opfylder deres behov.

- Hvad angår andre fritids- og kulturaktiviteter benytter borgerne i Roskilde Kommune sig af en bred vifte af tilbud. Biografer (65 pct.) og koncerter (62 pct.) er markant mere populære end andre kultur- og fritidstilbud. Dernæst kommer museumsbesøg på 42 pct., hvilket er højt sammenlignet med andre kommuner.
- For stort set samtlige kultur- og fritidsaktiviteter gælder, at en større andel af kvinderne end mændene benytter sig af tilbuddene. Der er store forskelle i brugen af de forskellige kultur- og fritidstilbud på tværs af aldersgrupper. Mange af kulturaktiviteterne er mest populære blandt de ældre. Det gælder i særdeleshed for kunststudstillinger, aftenskoleundervisning og besøg i arkiv. Det er imidlertid også hos de ældste aldersgrupper, at vi finder den største andel, der ikke benytter sig af nogle af de tilbud, der er spurgt om.
- Det væsentligste for borgernes interesse for og lyst til at gå til en kulturaktivitet er, ikke overraskende, at der er god 'underholdning/oplevelse', og dernæst at de fysiske omgivelser for aktiviteten pæne, velholdte og inspirerende. Det har mindre betydning, at der er en god restaurant eller lignende; at der er mulighed for at gå til forskellige aktiviteter; og at stedet er familie-/børnevenligt.
- Næsten halvdelen af borgerne i Roskilde Kommuner synes, at kultur- og fritidsfaciliteterne i kommunen opfylder deres behov, men knap en tiendedel oplever ikke, at kultur- og fritidsfaciliteterne opfylder deres behov, og lidt over tredjedel svarer, at de i nogen grad opfylder deres behov.

9. Næsten halvdelen deltager i frivilligt arbejde i kommunen, og det er højere end tilsvarende tal for landet som helhed. Der er flest frivillige inden for idræt og dernæst inden for bolig og lokalsamfund.

- I alt 46 pct. af de voksne i Roskilde Kommune har arbejdet frivilligt inden for det seneste år. Det er højere end landsgennemsnittet. Der er flere mænd end kvinder, der arbejder frivilligt, en forskel man tidligere har set på landsplan, men som er ved at blive udlignet – dog ikke i Roskilde Kommune.
- Der er flest frivillige inden for idræt, dernæst inden for bolig og lokalsamfund, men ellers fordeler de frivillige sig på en række samfundsområder.
- På tværs af lokalområderne er der ikke store udsving i andelen af frivillige. Kun de voksne i Vest ser ud til i mindre grad at engagere sig i frivilligt arbejde sammenlignet med de andre lokalområder, mens der er lidt flere i Midt, der er frivillige.
- Næsten to tredjedele af de frivillige er medlem af den forening, de arbejder frivilligt for. Det gør sig gældende for både mænd (65 pct.) og kvinder (63 pct.). Det er en lidt højere andel, end andre undersøgelser har vist.

10. Langt de fleste borgere er meget tilfredse med kommunens serviceniveau, men de yngre er ikke lige så tilfredse som de ældre. Det er især adgangen til naturen samt mulighederne for at dyrke idræt og forskellige kultur- og fritidstilbud, som tillægges betydning for deres tilfredshed med kommunen.

- Sidst i spørgeskemaet besvarede borgerne et par spørgsmål om deres tilfredshed med kommunens service. Svarene viser, at næsten halvdelen borgerne i høj grad er tilfredse med kommunens service. En meget mindre andel, hver tyvende, er i høj grad utilfredse med servicen. Andelen af utilfredse borgere er mindst i alderen fra 20-49 år.
- Det er især adgangen til naturen, som borgerne tillægger stor betydning for, at det er en god kommune at bo i. Det næst vigtigste er en gruppe af andre forhold (gode uddannelsesmuligheder, handelsmiljøet, muligheder for at dyrke idræt, muligheder for kulturaktiviteter, at kommunen er ren og pæn samt muligheder for at børn og unge kan deltage i kultur- og fritidsaktiviteter).

11. Der er flere små forskelle mellem Roskilde Kommune og andre sjællandske kommuner på børn, unge og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter.

- Blandt de voksne er deltagelsen i idræt højere end i andre sjællandske kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført.
- Idrætsdeltagelsen blandt de unge over 15 år er dog tankevækkende lav (i børneundersøgelsen).
- Der er forholdsvis flere i Roskilde Kommune, som dyrker styrketræning og løb, end i landet som helhed. Omvendt er der færre der dyrker jagt og håndbold.
- Borgerne i Roskilde Kommune er meget aktive i de fleste kulturaktiviteter end i andre kommuner, hvor tilsvarende undersøgelser er gennemført.

12. Der er visse forskelle mellem de fire lokalområder i Roskilde Kommune på børns og voksnes deltagelse i idræts, fritids- og kulturaktiviteter, deres deltagelse i frivilligt arbejde samt deres tilfredshed med kommunen.

- Idrætsdeltagelsen blandt børn og unge er lidt mindre i Syd end i de øvrige områder, mens der ikke er væsentlige forskelle mellem de fire områder på andelen af de voksne, som er idræts- og motionsaktive.
- Blandt de voksne dyrkes styrketræning og mountainbike noget højere grad i Nord sammenlignet med Vest, Midt og Syd, mens gymnastik og spinning dyrkes noget mere af borgerne i Syd. Der er ligeledes store forskelle i populariteten af svømning og landevejscykling.
- Der er en tendens til, at der er flest aktive voksne i Midt blandt mange af kulturaktiviteterne. Det er da også i Midt, at der er den mindste andel (8 pct.), der ikke har benyttet sig af nogen tilbud sammenlignet med de øvrige lokalområder (10-13 pct.).
- I Midt deltager 48 pct. i frivilligt arbejde, mens tallet er lavest i Vest (42 pct.).

13. Roskilde Kommune har en facilitetsdækning der svarer til andre kommuner. Visse lokaler og faciliteter i kommunen bør prioriteres i forhold til reovering.

- Hovedparten af idrætsfaciliteterne i Roskilde Kommune er kommunalt ejet og drevet.
- Roskilde Kommune har en facilitetsdækning der ligger på niveau med flere større sjællandske kommuner. Enkelte af de facilitetstyper, der er i kommunen, har en bedre dækningsgrad end regions- og landsgennemsnit. Det gælder eksempelvis små idrætshaller (300-799 m²), svømmeanlæg og badmintonhaller. Roskilde Kommune har omvendt en dårligere facilitetsdækning i forhold regions- og landsgennemsnittet, når det drejer sig om store idrætshaller, mindre idrætslokaler/sale og fodboldanlæg.
- De fleste faciliteter og lokaler der anvendes til idræt-, fritids- eller kulturaktiviteter vurderes til at være i fornuftig stand. Der er dog enkelte skoler og faciliteter, der bør prioriteres i forhold til reovering.

14. Tidligere undersøgelser viser bl.a. at brugere af idrætsanlæg generelt er meget tilfredse med anlæggene, og at ikke alle bookede tider i anlæggene benyttes dvs. at der er tider i eksisterende faciliteter der kunne udnyttes bedre.

- Idrætshaller i Roskilde Kommune har både booking og benyttelse, der svarer til regions- og landsgennemsnit. Booking er højere end den reelle benyttelse, dvs. der er bookinger der ikke bliver benyttet (og heller ikke afmeldt/afbooket). I marginaltider som eksempelvis tidlig eftermiddag eller sen aften er der ledig kapacitet i de fleste idrætshaller i kommunen.
- Svømmehaller i Roskilde Kommune ligger i top ift. både booking og benyttelse.
- Benyttelse af idrætsfaciliteter i skoletiden (kl. 8-16) er markant lavere end i fritidsbrugernes tid (kl. 16-22).
- Brugere af idrætsanlæg i Roskilde Kommune er generelt tilfredse. Mindst tilfredshed er der med forhold som faciliteters renhed, vedligeholdelse, hvor indbydende de er og

deres ankomstforhold.

- Generel tilfredshed med idrætsanlæg er mindre i Roskilde Kommune end i resten af regionen og på landsniveau.

Tendenser og pejlemærker for udviklingen

På tværs af de mange resultater, som er sammenfattet ovenfor, diskuteres i denne sidste del fem tværgående tendenser samt ideer til nye politikker på området, som analysen har givet inspiration til.

1. Trods væsentlige samfundsmæssige forandringer de seneste ti år er deltagelsen i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter præget af en betydelig stabilitet og kontinuitet.

Gennem ti år – siden midten af 00-erne - har bl.a. finanskrisen og den efterfølgende økonomiske recession, kommunalreformen med større kommunale enheder samt den digitale revolution med bl.a. sociale medier og digital kommunikation sat sit præg på såvel mange menneskers hverdagsliv som udbuddet af fritids- og kulturaktiviteter. Samtidig er der inden for dele af fritidslivet – især idræt og motion – taget mange nye initiativer (både i kommuner som i organisationerne (især DIFs og DGIs stort anlagte Bevæg dig for livet), som der er store forventninger til.

Derfor er det overraskende, at der de seneste ti år har været så små forandringer i, hvor mange der går til noget i fritiden, og hvad folk går til. Den påståede øgede individualisering af fritidslivet, især i voksnes motionsvaner, begyndte for 30 til 40 år siden og er ikke øget det seneste tiår – med undtagelse af den voksende benyttelse af både kommercielle for foreningsorganiserede fitnesscentre. Samtidig er det svært at spore den store effekt af mange gode initiativer fra såvel fritidsorganisationer som kommuner.

2. Socioøkonomiske, familiemæssige og etniske forskelle har stor betydning for deltagelse i aktiviteter.

Roskilde Kommune har et højere deltagelsesniveau i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter sammenlignet med lignende undersøgelser på landsplan og i andre kommuner. Dertil kommer at deltagelsesmønstret i kommunens fire lokalområder ikke varierer nævneværdigt. Tidligere undersøgelser i andre sjællandske kommuner har ellers vist, at der er forholdsvis små forskelle imellem kommunerne på andelen af børn og voksne, som dyrker idræt og går til forskellige andre fritids- og kulturaktiviteter. Undersøgelserne i de andre kommuner viser også, at der internt i kommunerne ofte er større forskelle mellem lokalområders deltagelsesmønster og -niveau. Således bryder resultaterne og tendenserne fra denne undersøgelse i Roskilde Kommune med tidligere lignende undersøgelser.

Men på andre punkter ligner Roskilde Kommune også andre kommuner, idet både børn og voksne med anden etnicitet og/eller med ringere sociale vilkår har en lavere deltagelsesgrad i idræt og andre fritidsaktiviteter. Forskellene kommer eksempelvis frem når man sammenligner skolerne, hvor bl.a. Østervangskolen og Tjørnegårdsskolen har en højere grad af inaktive

elever end på andre skoler. Som oftest skyldes disse forskelle, at der er store forskelle på befolkningssammensætningen mellem lokalområder (eller i dette tilfælde skoledistrikter), og det er især borgernes (både børn og voksne) socioøkonomiske baggrund, der har indflydelse på deres adfærd i fritiden. Derfor behøver disse forskelle ikke at være udtryk for, at nogle lokalområder har dårligere vilkår for en aktiv fritid, end andre lokalområder har. På den anden side kan denne viden om forskellene mellem lokalområder bruges til mere målrettede indsatser. Man kan også forestille sig, at lokalområderne i højere grad kunne lære af hinanden.

3. Fritids- og kulturlivet er præget af en stor mangfoldighed med et voksende antal 'interesser', som konkurrerer om borgernes – og kommunens – opmærksomhed, og som kommunen har svært ved at tilgodese.

Fritidslivet er ved første øjekast præget af nogle aktiviteter, som en stor del af borgerne engagerer sig i. Bl.a. de store motionsformer (løb, styrketræning og vandreture), koncerter og biograf. Men samtidig er fritidslivet også en mangfoldighed af interesser, som hver for sig har forholdsvis få deltagere. Dertil er organiseringen deraf differentieret med foreninger, kommunale institutioner, kommercielle aktører samt mange små private, semiorganiserede tilbud. På den ene side tyder forskning på, at mange forskellige tilbud og muligheder - og konkurrence imellem dem - har en positiv betydning for, hvor mange, der er aktive. På den anden side er det svært at håndtere for en kommune, som vil stræbe efter at skabe lige vilkår for alle.

For 40 år siden konstaterede en kulturforsker, at den kommunale fritids- og kulturpolitik ikke havde mulighed for at tilgodese og opfylde ønskerne til et væld af meget forskellige interesser. For det første bliver nogle aktiviteter let overset, fordi den offentlige, politiske logik går ud på at tilgodese 'median-vælgeren'. Det går let ud over de aktiviteter, som forholdsvis få går til. For det andet kommer kommunen alligevel let til at 'løbe efter' nye aktiviteter, som man tror kan tiltrække fritids-inaktive grupper (fx parkour). For det tredje er det lettere for en kommune at samarbejde med få og store enheder end med mange små og forskellige enheder. Det er en af begrundelserne for, at store organisationer har foreslået, at foreninger og organisationer i højere grad arbejder sammen og eventuelt sammenlægges for at stå sig stærkere i forhold til det offentlige men også for at have større kapacitet til at tage nye initiativer. Men dette medfører en risiko for, at det så går ud over mangfoldigheden.

4. Den kommunale fritids- og kulturpolitik har primært betydning for børn og unge, mens de kommunale indsatser og rammer har lille betydning for de fleste voksnes idræts-, fritids- og kulturinteresser.

Børnene og de unge – op til især teenageårene – går i stor stil til aktiviteter, som kommunen støtter og skaber rammer for. Her tænkes især på folkeoplysende foreninger, ungdomsskole, fritidsklubber og SFO, men også faciliteter (fx svømmehal) som børnene kan bruge. Til forskel fra dette har de kommunale faciliteter og den kommunale støtte til aktiviteter i fritiden mindre betydning for de voksne. De største idrætsaktiviteter foregår enten 'på egen hånd' uden brug af kommunale faciliteter eller i fitnesscentre, der kun er delvist støttet af kommunen. Og en del af kulturaktiviteterne benyttes forholdsvis sjældent og er drevet kommercielt. Aftenskolerne benyttes af forholdsvis få voksne og fortrinsvis kvinder og den ældre del af befolkningen.

5. Lokale forskelle kræver lokale løsninger afhængig af områdernes karakter, befolknings-sammensætning og udbuddet af muligheder.

Idræts- og kulturpolitikken har i mange kommuner (muligvis også i Roskilde) været domineret af en facilitets- og organiseringsstilgang. Dvs. med fokus på etablering af faciliteter, anlæg og støtte til foreninger – og forholdsvis uafhængigt af de forskelle der er mellem de enkelte lokalområder eller bydele. Samtidig er interessenterne inden for idræt og fritid i visse områder præget af et stor selvbestemmelsesønske, eller også er der her blot gode forudsætninger for at skabe og forankre et stærkt lokalt idrætsmiljø og tilhørende tilbud (i dette tilfælde eksempelvis i Nord).

Roskilde Kommune bør således overveje i højere grad at tænke i differentierede politikker for at tage højde for den forskelligheder, der er til stede i de enkelte områder i kommunen. Det er givetvis forskellige løsninger, som skal til i de forskellige lokalområder. Det kræver naturligvis en mere grundig og analytisk tilgang, og samtidig større åben- og lydhørhed overfor lokal viden og praksis, hvis det skal lykkes. Men med fare for at man etablerer uhensigtsmæssige afgrænsede initiativer (som eks. en svømmehal i hvert lokalområde), kan det være nødvendigt med en differentieret strategi for lokalområdernes udvikling i Roskilde Kommune. Nogle typer af faciliteter og organiserede tilbud forudsætter en samling eller centralisering. Det gælder mange kulturtilbud men også nogle af de specialiserede idrætsfaciliteter. Andre typer af faciliteter og organiserede tilbud bør have en mere lokal forankring og tilpasses i forhold til den lokale befolknings baggrund, interesser og ønsker.

I relation til dette bør man også tænke ud over kommunens grænser. Borgerne holder sig ikke kun til aktiviteter, der foregår i den kommune, hvor de bor. Det gælder især kulturaktiviteter men også for mindre udbredte idrætsaktiviteter, der ikke findes faciliteter for i hver kommune. Det gælder også for borgere fra andre kommuner, som tager til Roskilde for at være aktive og benytte sig af tilbud her.

Forslag og anbefalinger

Som afslutning på rapporten vil dette afsnit præsentere en række opmærksomhedspunkter. Disse udmøntes i forslag og anbefalinger til sidst i afsnittet. Punkterne bygger først og fremmest på resultaterne fra undersøgelsens første to dele, dvs. analyserne af henholdsvis børnenes og de voksnes idræts-, fritids- og kulturvaner. For det andet inddrages rapportens øvrige dele, herunder også de supplerende undersøgelser fra del V. Endelig inddrages erfaringer og undersøgelser fra andre kommuner, som Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund har gennemført de seneste år.

Den grønne og blå natur

Spørgeskemaundersøgelserne viste at Roskilde Kommune allerede har mange naturområder, stier og udendørs områder, som store dele af befolkningen benytter. Som med de voksne er især de ældre børn og unge aktive i ikke-organiserede aktiviteter, hvilket bl.a. ses i deres forholdsvis store anvendelse af naturen samt veje, gader og fortove.

Som de voksne også efterlyser i deres spørgeskemaundersøgelsen, kunne der således fokuseres på at øge kendskabet til og brugen af disse muligheder i naturen. Idrætsuvante voksne borgere samt seniorer er oplagte målgrupper at arbejde med i forhold til træningsredskaber, stier og ruter. I forhold til udendørs træningsfaciliteter og legepladser kan forskellige aktører komme i spil som facilitatorer af forskellige typer af aktiviteter til forskellige målgrupper. Mange børn og unge, særligt unge piger, ønsker udendørs fitnessredskaber, og placeringen kan med fordel ligge i forlængelse af ruter eller tilstødende idrætsfaciliteter og legepladser, som giver naturlige tilknytninger, liv og aktivitet på de enkelte områder.

På tværs af spørgeskemaundersøgelsen af børn og voksne er der en forholdsvis høj deltagelse i hav-aktiviteter (kano, kajak, sejlsport mv.). Alligevel er Roskilde Fjord en lille 'arena' for det fleste, så noget tyder på, at adgangen til fjorden og kommunens svømmesøer kan udvikles og synliggøres yderligere. Roskilde Havn er i denne forbindelse et oplagt sted at arbejde med forbedret tilgængelighed til vand-aktiviteter – især for selv-organiserede aktiviteter og udøvere.

En anden mulighed for at udvikle kommunens byrum og naturområder som steder, der kan inspirere til bevægelse, leg og motion, er at engagere foreninger og andre lokale aktører til at lave events, som tager udgangspunkt i byens grønne områder og ruter. Skab opmærksomhed og synlighed om eksisterende faciliteter, ruter og områder og skab forskellige motionsevents (i større eller mindre skala, såvel strukturerede træningstilbud som events), hvor borgerne på forskellig vis får kendskab til og oplever at benytte forskellige områder. Støttepunkter, belysning, underlag, afmærkning, vedligeholdelse, adgang, fælles-træninger og events m.m. er virkemidler, der kan arbejdes med i den forbindelse.

Ved anlæggelse af nye stisystemer kunne udgangspunkterne for disse placeres ved kommunens mange idrætsanlæg, som således kunne fungere som mødested, opsamlingspunkt, op- og nedvarmningsområde samt omklædnings- og bedefacilitet. For at imødegå de mørke vintermåneder kunne stierne ligeledes forsynes med belysning på dele af ruten. Undervejs på de forskellige ruter kunne der placeres små aktivitetspladser eller 'playspots' med udendørs træningsudstyr til styrke-, balance- og koordinationstræning.

Både nationale motionsvaneundersøgelser og utallige kommuneundersøgelser fremhæve naturen som den største 'aktivitets-arena' for især voksne. Brugen og synliggørelsen af naturområder og stisystemer til motions- og idrætsaktiviteter kan derfor være et område, som man inddrager i planlægningen på kommunalt plan. At inddrage og aktivere skov- og naturområder mere som idrætsfacilitet er en måde, hvorved kommunen kan komme til at spille en rolle for en større del af kommunens borgere og være med til at gøre deres dagligdags idræts- og motionsoplevelser bedre.

Der skal også skelnes mellem behovene hos de mange idrætsaktive borgere, som deltager i foreningsbaserede aktiviteter, og de mindst ligeså mange borgere der dyrker selvorganiserede aktiviteter (ofte løb, gang cykling osv.). Hvor den foreningsbaserede idræt har adgang til de traditionelle idrætsfaciliteter – benytter den selvorganiserede idræt naturen og byens udendørs rum til deres aktiviteter. Således skal flere forskellige organiseringsformer tilgodeses i den kommende idrætsplanlægning.

Bedre udnyttelse af faciliteter og lokaler

Resultaterne fra de supplerende undersøgelser om kapacitetsbenyttelse viser, at mange faciliteter i kommunen er booket i noget større omfang, end de reelt bliver benyttet. Der er altså en betydelig del af de bookede tider, som brugerne enten ikke møder frem til eller ikke benytter fuldt ud (dvs. bruger ikke hele deres booking). I forhold til en fremtidig bedre udnyttelse af faciliteterne, kan der dermed være muligheder i at se på, hvorvidt der kan indføres andre procedurer i forhold til afmelding af tider, som foreninger eller institutioner ikke benytter, så de kan udnyttes af andre brugere i stedet.

En mulig tilgang til dette kan være at motivere brugere til at afmelde tider, de ikke bruger. Der kan med andre ord skabes en bedre afmeldingskultur blandt de organiserede brugere af de kommunale faciliteter. Man kunne eksempelvis forsøge at anvende incitamenter, som gør det fordelagtigt at melde fra. Et incitament kan være etableringen af en afmeldingsbørs, idet foreninger og andre kan få gavn af børsen ved at få mulighed for at få andres afmeldte tider. I perioder med spidsbelastninger op til sæsonstart eller lignende, vil det være interessant for mange foreninger. Man kan også gøre det til lederne af faciliteternes ansvar at arbejde for at sikre, at ikke-forbrugte tider anvendes

Det er også muligt at arbejde med at frigøre timer, som skolerne ikke bruger. Dette kan eks. ske ved, at skolerne ikke fast har stillet bestemte tidsperioder til rådighed hele året, men skal nærme sig en situation, hvor de reserverede tider stemmer over ens med de brugte tider. Det kunne eksempelvis gøres i en form for årshjul, hvor skoler og institutioner får en vis ramme af timer i hallerne, som de kan fordele over et skoleår. Hvilke tidspunkter, der konkret skal reserveres, skal udmeldes senest medio juni. Den timeramme, skolerne har mulighed for at anvende, svarer til tiden fra 8-15 fra efterårsferien og til påske – men det er muligt at lægge timer i hallerne både før og efter denne periode. Det bevirker dog, at skolen ikke kan lægge beslag på tiderne mellem 8 og 15 hele skoleåret. Derved frigøres der timer, og disse timer kan gå videre til foreninger og andre brugere.

En anden metode er at indføre sanktioner over for organiserede brugere, som ikke afmelder tider, de ikke benytter. En sanktion kunne være, at brugerne ved udeblivelse uden afbud bliver opkrævet et gebyr, som altså kun pålægges i tilfælde af udeblivelse uden afbud. Muligvis skyldes manglende afmelding blot, at foreninger og andre ikke har fokus på betydningen heraf. Man kan derfor overveje at lægge ekstra vægt på oplysning herom i en periode. Det kan overvejes, om oplysning skal kombineres med en eller flere af de ovenstående forslag. Noget tyder også på, at blot et øget fokus på udnyttelse kan give en bedre udnyttelse af faciliteter. Erfaringer fra Aalborg Kommune, hvor der er lavet målinger af både den tidsmæssige og pladsmæssige udnyttelse i hallerne, viser, at flere brugere har fået de tider, de ønsker. Dette skyldes, at kommunen har målt udnyttelsen og derigennem vist, hvor det er muligt at dele hal-lokalet mellem to forskellige aktiviteter – og dermed forbedre udnyttelsen og give flere brugere de tider, de gerne vil have.

Desuden – og uanset hvilke tiltag man vælger at benytte – er det væsentligt at pointere, at arbejdet med at skabe en bedre afmeldingskultur er en fremgangsmåde, der skal føre til, at tider i faciliteterne, som ikke anvendes i dag, kan aktiveres, så andre foreninger og andre brugergrupper kan få glæde af dem.

Idrætsfaciliteter og forskellige aldersgrupper

Ifølge tabel 2.11 i voksenundersøgelsen, foretrækker særligt aldersgrupperne over 60 år at være aktive i dagtimerne før kl. 12. Men også yngre aldersgrupper ønsker at dyrke idræt inden kl. 12 (i snit en tredjedel af de idrætsaktive i aldersgrupperne mellem 16 og 60 år). På nuværende tidspunkt har folkeskolerne de fleste idrætsfaciliteter i tidsrummet kl. 8-16 på hverdage. Målingerne af benyttelsen af faciliteter i det nævnte tidsrum afslører dog, at skolerne reelle brug ligger noget lavere end den tid de har sat til rådighed (se figur 5.7). Derfor er det oplagt at se på, hvordan man kan skabe en mere fleksibel benyttelse af faciliteter, som giver grundlag for mere aktivitet for andre brugergrupper i dagtimerne.

Det største udviklingspotentiale i dagtimerne ligger formentlig i seniorgruppen 60 år+, som på nuværende tidspunkt er relativt idrætsaktive, og som formentlig er en aldersgruppe, der fremadrettet kommer til at fylde mere i det samlede idrætsbillede. Målgruppen vil gerne være aktive i dagtimerne, og her kan de lokale idrætsfaciliteter få en stor rolle som socialt samlingspunkt også uden for den specifikke idrætsaktivitet. Kommunen kan evt. indbyde eller understøtte foreninger eller private udbydere med at skabe aktiviteter for målgruppen eller sikre, at andre aktører kan få adgang til faciliteter i dagtimerne. Mange aktører har seniorer som kerneområde, og der er god grund til at fokusere på aktivitetsudvikling samt samarbejder og deciderede partnerskaber mellem kommune, idrætsforening og eksempelvis aftenskoler samt andre interessenter i arbejdet med denne målgruppe.

Blandt den voksne befolkning i kommunen fremstår de 20-39-årige som den mindst idrætsaktive aldersgruppe. Med øje for en livsfase, hvor mange gennemfører uddannelser og stifter familie, er det nødvendigt at arbejde med at skabe meningsfulde tilbud i en omvæltningssfuld og foranderlig livsfase. Det kunne eksempelvis være samarbejder med andre aktører som uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv, praktiksteder og aftenskoler for at medvirke til at skabe mere fleksible rammer for deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter for disse yngre målgrupper.

Yoga og andre 'bløde' gymnastikformer er oplagte aktiviteter for yngre kvinder især, som er meget populær i målgruppen i disse år. Der er potentiale for at udvikle tilbud i samarbejde med de lokale aftenskoler, som har tradition for at udbyde eksempelvis yoga som bevægelsesfag. De nuværende aftenskolehold kunne målrettes mere til et yngre segment, eventuelt i samarbejde med en relevant idrætsforening, da aftenskolehold traditionelt har appelleret til flest ældre udøvere.

Områdebaserede indsatser

Undersøgelsen af både børn og voksnes deltagelsesmønstre i idræts- og kulturaktiviteter viser, at der områder og 'lommer' i kommunen, hvor den socioøkonomiske baggrund og etnicitet har indflydelse på deres adfærd i fritiden. En indsats for at 'løfte' disse grupper kan både involvere den fysiske planlægning og benyttelse af faciliteter – men også gennem etablering af aktiviteter og fritidstilbud til de berørte grupper.

Der foreligger således et udviklingsarbejde i forhold til at bringe kommunens mange mindre faciliteter (i mange tilfælde på eller omkring skolerne) i spil som led i borgernes lokale tilhørsforhold. I denne sammenhæng kunne der arbejdes med særlige målgrupper (ældre,

kvinder, anden etnicitet) i forskellige tidsrum på dagen eller i ugen for på denne måde at bidrage til at vække kendskab og interesse.

En aktiv indsats på arbejdspladser, særligt arbejdspladser med mange faglærte og ufaglærte jobs, samt erhvervsskoler, jobcentre osv. kan også være vejen frem i samspil mellem kommune, foreningsliv og lokale miljøer. I områder med mange ikke-vestlige indbyggere vil det være relevant at arbejde med indsatser, som involverer hele familier. Børns idrætsvanemønstre hænger ofte sammen med forældrenes deltagelse, og derfor kan særlige indsatser på området med fordel have et bredt koordinerende sigte på både børn, mødre og fædre. Samtidig er det oplagt at tage fat i de miljøer, hvor arbejdsøgende og befolkningsgrupper på orlov er tilknyttet. Disse målgrupper er generelt belastet på mange forskellige sundhedsparametre, og her er det ligeledes oplagt at involvere flere forskellige aktører og forvaltningsområder.

Undersøgelser af udsatte boligområder (Ibsen m.fl. 2012) viser, at det kan være fremmende for brugen af faciliteter og opholdsarealer, at der er mulighed for at bruge et areal på flere måder og af flere målgrupper samtidig. Derudover bør der være mulighed for forskellige måder at bruge faciliteterne på samt mulighed for, at særlige målgrupper kan dyrke idræt i lokaler uden adgang for andre målgrupper. Især i områder med mange socialt udsatte, etniske minoriteter og idrætssvage er dette vigtigt.

Med baggrund i kommunens vurderinger af bl.a. skolers og skolefaciliteters fysiske tilstand og behovet for renovering (se del V) kunne der dermed fokuseres på at istandsætte og ændre eksempelvis gymnastik- og tumlesale på en række af kommunens skoler. Således kunne disse facilitetstyper, udover deres nuværende funktioner, også målrettes de ovennævnte målgrupper for at få dem engageret i fritidsaktiviteter og lokalmiljøerne.

Dette kunne for eksempel gøres gennem interessebaserede ungdomsklubber, hvor specialiserede tilbud skal tiltrække unge med forskellig etnisk og social baggrund fra forskellige boligområder. Et specialiseret tilbud kunne være e-sports arrangementer, danse-workshops eller kulturelle aktiviteter som sang eller teater for unge.

Tidligere undersøgelser af idræt i udsatte boligområder har vist, at forholdsvis mange beboere i boligområderne bruger de grønne områder til bevægelse, men der er stor forskel på, hvor meget de enkelte områder benyttes. Det er muligt at få endnu flere til at bruge de grønne rekreative arealer aktivt. Der ligger et potentiale i at kvalificere de grønne områder og parker ved at 'aktivere' dem for forskellige målgrupper og skabe traditioner for at bruge dem til idræt og fysisk aktivitet. Undersøgelserne viser også, at de grønne områder, der benyttes mest, ofte har særlige faciliteter, der kan tiltrække brugerne. Det tyder på, at anvendelsen af de grønne områder til idræt kan øges ved at aktivere dem med forskellige faciliteter og aktivitetsmuligheder og ved jævnlige arrangementer i området. Det kan fx være parkouranlæg, baner til forskellige boldspil og turneringer, styrke- og fitnessredskaber, klatrevæg og skateranlæg – selvfølgelig tilpasset det grønne områdes størrelse og særlige karakter samt forskellige målgrupper.

Undersøgelsen af udsatte boligområder viser også, at de grønne områder skal opleves som tilgængelige - både mentalt og fysisk - for at de bliver brugt. Det betyder, at den fysiske afstand ikke må være alt for stor, ligesom den mentale afstand heller ikke må være det, dvs. oplevelsen af vejen hen til parken eller naturområdet. Opleves vejen til det grønne område som sjov, tryk og spændende, og er den overskuelig, er der større sandsynlighed for, at det

grønne område bliver brugt. Det foreslås derfor, at der etableres gode stiforbindelser og adgangsmuligheder, der forbinder boligområderne med de grønne områder – om muligt via kendte ruter til andre funktioner, der benyttes i det daglige til f.eks. indkøb, institutioner eller andre idrætsanlæg.

Fleksibilitet og grundforsyning af faciliteter

Et større samspil mellem traditionelle faciliteter, natur/udeområder, foreninger, kommune og lokalbefolkning bør være i fokus for at gøre eksisterende faciliteter og det omkringliggende miljø til en endnu større livsnerve i lokalområderne end i dag – både for idræts- og kulturaktiviteter. Det kræver, at faciliteterne åbnes for borgerne i lokalområderne. Dette vil måske også åbne for muligheder for at få foreninger og private aktører med på udvikling af aktiviteter, der primært foregår i byens uderum – eksempelvis med udgangspunkt i tilknytning til et etableret idrætsanlæg og med vekslende brug af idræts- og kulturfaciliteter.

De fleksible ønsker kan forstås på flere måder. Én måde er at lade faciliteten være åben for befolkningen uden booking/foreningstilmelding, men erfaringer fra andre kommuner viser, at åbne faciliteter i sig selv ikke nødvendigvis fører til mere aktivitet. Hvis det skal fungere, skal tidspunkterne og mulighederne som minimum være alment kendt i befolkningen. Det kræver information, markedsføring, teknologiske virkemidler og en driftsmodel, som skaber transparens over mulighederne.

Samtidig kan det være nødvendigt med nogle mere eller mindre formelle/uformelle grupper eller arrangører/facilitatorer, som kan inspirere og igangsætte aktivitet, som evt. senere kan forankres i et mere fast organisatorisk regi i faciliteter eller foreninger. Annoncering og tilmelding via sociale medier er formentlig afgørende for succes med fleksible løsninger. Samme fleksible struktur kunne udnyttes i forhold til faciliteter med aflyste træninger til faste brugere. Sådanne åbne arrangementer kunne skabe overgang til mere rutinepræget deltagelse for interesserede borgere.

I forhold til de mest udbredte og gængse facilitetstyper som idrætshaller²⁶, boldbaner og gymnastiksale er det fortsat vigtigt at fastholde en form for 'grundforsyning' af disse faciliteter. Det gælder især for de faciliteter, som også skal fungere som 'skole-faciliteter'. Men også for store teenagere, som traditionelt er sværere at fastholde i idrætten, er det vigtigt, at der er tilbud. Det betyder nødvendigvis ikke, at der skal bygges flere standard idrætshaller i håndbold-størrelse i kommunen. Men det er vigtigt at faciliteten bliver tilpas stor og fleksibel til at kunne rumme både skole- og institutionsaktiviteter, traditionelle foreningsaktiviteter såvel som mere selvorganiserede aktiviteter. Dvs. en traditionel hal, men med et større samlet aktivitets-areal, der kan opdeles og hjørner og kanter, der har flere funktioner (ikke bare ophold/transport) på samme tidspunkt. Derudover vil der til børn og unge være behov for gymnastiksale/dansesale og mindre fleksible udendørs boldbaner og legepladser. I lyset af de mange børn og unge der spiller fodbold, vil et fortsat fokus på kunstgræsbaner være relevant. Dog bør miljømæssige konsekvenser ved etablering og drift af kunstgræsbaner medtænkes.

Det handler om multifunktionalitet og fleksibilitet. Mens man på landet har god plads men længere afstande mellem servicetilbud, vil udviklingen gå i mod dannelse af klynger

26 Der ofte er forholdsvis multifunktionelle, dvs. kan tilgodese mange forskellige idrætsaktiviteters behov.

af idrætsfaciliteter. Byens befolkningstæthed og begrænsede plads betyder, at man her må tænke i mange forskellige aktiviteter på det samme areal. Her tænkes der både på indendørs og udendørs faciliteter, så eks. en kunstgræsbane skal kunne rumme andre aktiviteter end fodbold.

I en kommune som Roskilde Kommune, hvor der både er landzone, mindre landsbyer samt et by-center, er det derfor vigtigt at kunne differentiere mellem indsatsen i byen, hvor graden af mangfoldighed i idrætten (og måske behovet for specialiserede faciliteter) er størst – set overfor de mange lokalsamfund uden for kommunens by-center, hvor 'grundforsynin-gen' af multifunktionelle idrætshaller og mindre sale, skal være i orden – men hvor der også kan være plads til specialfaciliteter med udgangspunkt i et stærkt lokalt engagement og en bestemt eller særlig kultur.

Forslag og anbefalinger – kort fortalt

Nedenstående tabel opsummerer opmærksomhedspunkterne fra forrige kapitel samt de respektive anbefalinger og forslag.

Tabel 6.1: Opsummering af opmærksomhedspunkter og tilhørende anbefalinger og forslag

Opmærksomhedspunkter	Anbefalinger og forslag
Den grønne og blå natur	<p>Yderligere adgang og synliggørelse af fjorden og kommunens svømmesøer, herunder bedre tilgængelighed for selvorganiserede aktiviteter og udøvere i Roskilde Havn.</p> <p>Synliggøre stier og stisystemer i højere grad ift. idræts- og motionsaktiviteter. Øge trygheden på stier ved at lave støttepunkter, belysninger, afmærkning (på dele af den). Tænk udendørs træningsfaciliteter, fitnessredskaber og legepladser ind i stier og ruter.</p> <p>Skab forbindelse mellem eksisterende idrætsfaciliteter og -anlæg og stisystemer i naturen.</p> <p>Inddrag natur og byers nderum og grønne områder ifm. motionsevents for at øge kendskabet til disse.</p>
Bedre udnyttelse af faciliteter og lokaler	<p>Inddrage de lokale brugere i fælles proces om udvikling af idrætsfaciliteter og deres anvendelse.</p> <p>Skabe øget fokus på bedre udnyttelse blandt brugere.</p> <p>Frigøre timer som skoler og institutioner ikke bruger.</p> <p>Skabe bedre afmeldingskultur (evt. gennem incitamenter eller sanktioner).</p>
Idrætsfaciliteter og forskellige aldersgrupper	<p>Skabe mere fleksibel benyttelse af faciliteter i dagstimer, så især aldersgrupper over 60 år kan være mere aktive.</p> <p>Samarbejde med aktører som uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv, praktiksteder og aftenskoler for at øge deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter for de 20-39-årige.</p>
Områdebaserede indsatser	<p>Arbejde målrettet på at løfte særlige målgrupper (socialt svage, idrætssvage, anden etnicitet) gennem både fysisk planlægning og særlige aktivitetstilbud.</p> <p>Istandsættelse og udvikling af skolefaciliteter kan skabe kvalitetsløft i belastede boligområder.</p> <p>Forsøge at skabe interessebaserede ungdomsklubber med specialiserede tilbud, bl.a. med fokus på e-sport, dans eller teater.</p> <p>Opkvalificering og udvikling af grønne områder omkring belastede boligområder kan aktivere flere grupper i forhold til idræt og motion – samt skabe tryghed for beboere.</p>
Fleksibilitet og grundforsyning af faciliteter	<p>Lade traditionelle faciliteter være mere åbne for lokalbefolkningen uden booking eller foreningstilmelding.</p> <p>Fastholde en 'grundforsyning' af faciliteter i alle dele af kommunen – både idrætshaller, gymnastiksale, græs- og kunstgræsbaner samt faciliteter til fitness.</p> <p>Differentiere mellem indsatsen i kommunes by-center og resten af kommunen, så de største og mest specialiserede idræts- og fritidsfaciliteter lægges i områder med størst befolkningstæthed.</p> <p>Fokusere på ubalancer i udbuddet af faciliteter i relation til befolkningsudviklingen i forskellige dele af kommunen, hvor den østlige del pt. ser ud til at mangle.</p>

Litteratur

Bak, L., Madsen, A.S., Henrichsen, B. og Troldborg (2012). Danskernes kulturvaner 2012. Udarbejdet af Epinion og Pluss Leadership for Kulturministeriet. Kulturministerier.

COWI: Roskilde Kommune - Aktivitetsanalyse i idrætshaller, resultatopgørelse; Maj 2017.

Elmose-Østerlund, K., Pedersen, M.R.L. og Ibsen, B. (2017). Foreningsidrætten anno 2015 – status og udviklingstendenser. Rapport i forskningsprojektet 'Social inclusion af volunteering in sports clubs in Europe'. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Halsnæs Kommune. Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Idrættens Analyseinstitut.

Forsberg, P., Iversen, E.B. og Høyer-Kruse, J. (2017). Organisering, styring og ledelse af idrætsanlæg i Danmark. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik.

Hjære, M. og Jørgensen, H.E.D. (2017). Tal om det frivillige Danmark. Analyse af befolkningens frivillige engagement. Center for frivilligt socialt arbejde.

Høyer-Kruse, J., Asserhøj, T.L., Nielsen, C.D. (2015). Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune. Movements 2015: 9. Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Høyer-Kruse, J., Forsberg, P., Nielsen, C.G. og Nielsen, C.D. (2016). Undersøgelse af idræts- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune. Movements 2016:1, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Høyer-Kruse, J., Iversen, E.B., Forsberg, P. (2017). Afrapportering af kapacitetsbenyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg i Roskilde Kommune, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune. Movements 2018:4.

Høyer-Kruse, J., Jørgensen, C.R., Ibsen, B. og Pedersen, M.R.L. (2018). Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune. Movements 2018:3.

Ibsen, B., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J. og Støckel, J.T. (2015). Pigers idrætsdeltagelse. Movements 2015:1. Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Ibsen, B., Thøgersen, M. og Levinsen, K. (2013). Kontinuitet og forandring i foreningslivet. Movements 2013: 11. Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Ibsen, B., Fehsenfeld, M., Nielsen, L.B., Boye, A.M. og Malling, R. (2012). Idræt i udsatte boligområder. Rapport. Syddansk Universitet og Bascon.

Knudsen, H.M. (2017). Lolland Kommune. Kortlægning af kultur- og fritidsområdet 2017. Lolland Kommune.

Pilgaard, M. og Rask, S. (2016). Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, M., Forsberg, P., Høyer-Kruse, J., Nielsen, C.D., Bedaf, A. og Mindegaard, P. (2015). Analyse af idræts- og bevægelsesfaciliteter i Gladsaxe Kommune. Idrættens Analyseinstitut.

Rambøll (2017). Frivillighedsundersøgelsen 2017. Udarbejdet for Børne- og Socialministeriet.

Roskilde Kommune (2018). Boliger og Befolkning. Marts 2018.

Roskilde Kommune (2018). Demografi og foreningsliv. Oktober 2018

Roskilde Kommune (2018). Grøn Blå Strategi – Handleplan 2018-21.

Serien MOVEMENTS

Se de tidligere udgivelser i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2018:5 Christina Meisner Jørgensen og Bjarne Ibsen: Fællesskaberne i Rigtige Mænd.
- 2018:4 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune.
- 2018:3 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune.
- 2018:2 Lise Specht Petersen: En forskningsbaseret undersøgelse af MY PLAYGROUND: Et midlertidigt legende byrum etableret i fire byer i forbindelse med Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017.
- 2018:1 Bjarne Ibsen, Marlene Rosager Lund Pedersen og Ann Sophia Bertelsen: Hjerteforeningens patientstøtteordning.
- 2017:8 Birgitte Westerskov Pedersen, Søren Andkjær og Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Naturprojektet. Sundheds- og beskæftigelsesprojekter i Furesø og Kerteminde.
- 2017:7 Jens Høyer-Kruse, Evald Bundgård Iversen og Peter Forsberg: Benyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg.
- 2017:6 Søren Andkjær og Vagn Adler Sørensen: Grejbanker i Danmark – betydning for friluftsliv, udvikling og fremtidsperspektiver.
- 2017:5 Evald Bundgård Iversen, Peter Forsberg og Jens Høyer-Kruse: Organisering og ledelse af idrætsanlæg i Danmark.
- 2017:4 Bjarne Ibsen, Michael Fehsenfeld, Lise Specht Petersen, Klaus Levinsen og Evald Bundgård Iversen: 16 cases med samarbejde mellem kommunale institutioner og civile aktører.
- 2017:3 Søren Andkjær og Astrid Hadberg: Sociale mødesteder i naturen. Kvalitative casestudier af udendørs steder for børn og unge.
- 2017:2 Klaus Levinsen og Bjarne Ibsen: Foreningers samarbejde med kommunale institutioner.
- 2017:1 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Kommunale institutioners samarbejde med foreninger og frivillige - omfang, holdninger og udfordringer.
- 2016:4 Karsten Elmosé-Østerlund og Christian Røj Jørgensen: Undersøgelse af foreningsudvikling med 'DM i foreningsudvikling' som case.
- 2016:3 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Unge, foreninger og demokrati.
- 2016:2 Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen: Børn og unges hverdagsfriluftsliv.
- 2016:1 Jens Høyer-Kruse, Peter Forsberg, Christian Gjersing Nielsen og Casper Due Nielsen: Undersøgelse af idræt- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune.
- 2015:10 Signe Højbjerg Larsen, Lise Specht Petersen, Bjarne Ibsen og Ilir Hasani: Parkourfaciliteter i Danmark.
- 2015:9 Jens Høyer-Kruse, Trygve Laub Asserhøj og Casper Due Nielsen: Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune.
- 2015:8 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: Klubhusets betydning for idrætsforeningerne og deres medlemmer.
- 2015:7 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2013-2014.
- 2015:6 Bjarne Ibsen, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist: Foreningsdeltagelse og frivilligt arbejdes betydning for demokratisk deltagelse.
- 2015:5 Karsten Østerlund, Bjarne Ibsen, Anne Sofie Berg og Sandra Christiansen: Muligheder og barrierer for forankring af Projekt Fokus.

- 2015:4 Bjarne Ibsen, Heidi Trankjær Bøndergaard og Peter Mindegaard: Evaluering af Projekt Fritidspas i Fredericia Kommune.
- 2015:3 Lise Specht Petersen: Aktivitetsoaser i Rudersdal Kommune.
- 2015:2 Kirsten Kaya Roessler (red.): Arkitektur og Psykologi: Casestudier i sygehuse, arbejdspladser og byrum.
- 2015:1 Bjarne Ibsen, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse og Jan Toftegaard Støckel: Pigers idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?
- 2014:15 Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: At mestre livet med et synstab - kursus for nyblinde som led i en rehabiliteringsindsats.
- 2014:14 Peter Mindegaard og Søren Thorgaard Skou: Bedre Liv med Artrose – en folkesygdom med slagside: Patientuddannelse og træning til borgere i Hvidovre Kommune med artrose i knæ og hofter og kort eller ingen uddannelse.
- 2014:13 Peter Mindegaard: Sund i Hømarken.
- 2014:12 Karsten Østerlund: Social kapital i gymnastik og fitness: En undersøgelse for landsudvalget i DGI Gymnastik & Fitness.
- 2014:11 Ejgil Jespersen: Handicapforskning i idræt og bevægelse - Statusnotat om Center for Handicap og Bevægelsesfremme, August 2014.
- 2014:10 Jim Toft og Maja Ahler: Bevægelse, krop & sind: Idræt, sport og motion i socialpsykiatrien i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune.
- 2014:9 Karsten Østerlund, Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: Idræt, fritid og helbred for mennesker med funktionsnedsættelse.
- 2014:8 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Farum Arena.
- 2014:7 Rikke Agnete Andersen: Stemmer i Idrætshuset.
- 2014:6 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2012-2013.
- 2014:5 Jens Høyer-Kruse og Lau Tofft-Jørgensen: Undersøgelse af idrætfaciliteter i Skanderborg Kommune.
- 2014:4 Kurt Lüders: Sprækker i ADHD-diskursen.
- 2014:3 Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: Brugerundersøgelse af AquaPunkt-vandtræning.
- 2014:2 Bjarne Ibsen: 10 års forskning i bevægelser - CISC 2004-2014: Staturrapport for Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund - baggrund, undersøgelser og publikationer.
- 2014:1 Anna Staal: Unge, idræt og recovery: Evaluering af udviklingsprojekt om idræt for sindslidende.
- 2013:12 Maja Ahler: Lars Legemester og HandiLeg.
- 2013:11 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Klaus Levinsen: Kontinuitet og forandring i foreningslivet: Analyser af foreningslivets udbredelse, sammensætning og karakteristika i 00'erne.
- 2013:10 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af projektet "Sund Rekrut"
- 2013:9 Peter Mindegaard, Bjarne Ibsen, Anne-Merete Kissow og Jan Sau Johansen: Brugerundersøgelse af undervisning i varmtvandsbassin.
- 2013:8 Sigrid Alison Rytz, Lars Elbæk og Bjarne Ibsen: Matematik- og læsetræning i en fodboldklub: Evaluering af Projekt Helhed i B 1909.
- 2013:7 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling'
- 2013:6 Michael Fehsenfeld, Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: YOUR GAM3: Gadeidræt i udsatte boligområder.
- 2013:5 Jan Toftegaard Støckel: Fysisk aktivitet i skolefritidsordninger: En analyse af institutionsstrukturer og kulturer under forandring.
- 2013:4 Kurt Lüders og Ejgil Jespersen: Idrætsdeltagelse blandt unge voksne med sindslidelser.

- 2013:3 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ – Bevægelse i lokalområdet: Samlet evaluering af otte kommunale anlægsprojekter til fremme af rekreativ fysisk aktivitet.
- 2013:2 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Anbragte Børn i Bevægelse.
- 2013:1 Bjarne Ibsen, Malene Thøgersen og Lau Tofft-Jørgensen: Fritidsfaciliteterne i Fredensborg Kommune.
- 2012:17 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Naturparken Mellem Bakkedrag og Dalstrøg - Evaluering af en omdannet græsmark ved boligbebyggelse i Sønderborg.
- 2012:16 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: En Voldsom Omvej - Evaluering af en omdannet støjvold i Solrød.
- 2012:15 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Pixlpark - En Digital Legeplads - Evaluering af en omdannet plads i en ny bydel i Roskilde.
- 2012:14 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Et bevægelseseksperimentarium - Evaluering af en omdannet park ved Sundhedscentret i Nykøbing Sjælland.
- 2012:13 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Sidesporet - Evaluering af en omdannet asfaltplads ved Nørre Aaby station.
- 2012:12 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Opfordring til udfordring - Evaluering af omdannede restarealer i Kolding Bycentrum.
- 2012:11 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Byens Arena - Evaluering af en omdannet parkeringsplads ved boligbebyggelse i Høje Gladsaxe.
- 2012:10 Charlotte Skau Pawlowski, Lars Breum Christiansen, Jasper Schipperijn og Jens Troelsen: Dronningens Bastion - Evaluering af en omdannet bastion på et historisk voldanlæg i Fredericia.
- 2012:9 Thomas Skovgaard, Kurt Lüders, Jesper von Seelen, Mette Munk Jensen, Bjarne Ibsen, Casper Due Nielsen og Tobias Marling: Svømning i den danske folkeskole.
- 2012:8 Bjarne Ibsen, Venka Simovska og Henrik M. Larsen: Tilgængelighed til og deltagelse i idræt blandt børn og unge på Vesterbro: Evaluering af DGI-byens børne- og ungeprojekt Go-Active.
- 2012:7 Bjarne Ibsen ... et al.: Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idræt: Evaluering af puljen til idræt for vanskeligt stillede børn og unge.
- 2012:6 Jan Arvidsen, Karen Dalgaard Pedersen og Søren Andkjær: Rum og rammer for Aktivt Udeliv: Et litteraturstudie om naturlige omgivers betydning for Aktivt Udeliv.
- 2012:5 Bjarne Ibsen: Human Resource Management for Volunteers in Sports Organisations in Europe.
- 2012:4 Charlotte Skau Pawlowski og Jens Troelsen: EN GOD OMVEJ - Bevægelse i lokalområdet: Kvalitativ analyse af den kommunale planlægnings- og implementeringsproces forbundet med projektet.
- 2012:3 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af projekt Grib Chancen.
- 2012:2 Louise Bæk Nielsen og Bjarne Ibsen: Idrætsdeltagelse og idrætsfaciliteter i Vordingborg Kommune.
- 2012:1 Thomas Gjelstrup Bredahl: Slutevaluering af Greve Kommunes metodeudviklingsprojekt "MultiMinen" - For 6-8 årige børn med overvægt.
- 2011:6 Peter Lund Kristensen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben': Den kvantitative del - Vejle Kommune.
- 2011:5 Louise Kamuk Storm, Simon Madsen og Bjarne Ibsen: Evaluering af 'Bevæg dig sund og glad: Et projekt i Esbjerg Kommune for overvægtige børn og deres familier.
- 2011:4 Jan Toftegaard Støckel: Evaluering vedrørende projekt Idrætszen.

- 2011:3 Bjarne Ibsen og Louise Bæk Nielsen: Idræt og idrætsfaciliteter på Bornholm.
- 2011:2 Jakob Haahr og Søren Andkjær (red.): Muligheder og begrænsninger for friluftsliv: Konferencerapport - artikler og abstracts.
- 2011:1 Ejgil Jespersen: Evaluering af Krop og Kontor forsøgsprojekter.
- 2010:7 Pernille Andreassen: Evaluering af 'Sunde vaner fra barnsben' - Vejle Kommune.
- 2010:6 Forskningsenheden for 'Bevægelse, Idræt og Samfund' (BIS): Forskningsprofil og udviklingsplaner for 2010-2014.
- 2010:5 Bjarne Ibsen, Anne Mette Walmar Hansen og Eva Vennekilde: Ændringer i kommunal idrætspolitik efter kommunalreformen.
- 2010:4 Karsten Østerlund: Gå i Gang: Slutevaluering.
- 2010:3 Lise Specht Petersen: Rum for idræt og leg på Vesterbro.
- 2010:2 Bjarne Ibsen og Carsten Hvid Larsen: Aktivitet eller idrætspolitisk arbejde? Frivilligt arbejde i DGI Vestsjælland og DGI Nordsjælland.
- 2010:1 Bjarne Ibsen, Jan Toftegaard Støckel og Charlotte Klinker: Børn og fysisk aktivitet på Vesterbro.
- 2009:7 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: København – en by i bevægelse: evaluering af Københavns Kommunes motionsstrategi.
- 2009:6 Ole Lund: Evaluering af projekt 'Sund Cirkel'.
- 2009:5 Carsten Hvid Larsen og Bjarne Ibsen: Frivilligt arbejde i Gigtforeningen.
- 2009:4 Ole Lund: Sund indskoling – evaluering af sundhedsfremmende indsatser i SFO og indskoling i Frederikshavn Kommune.
- 2009:3 Kirsten Kaya Roessler: Gruppesamtaler som psykologisk behandling af kroniske smerter: erfaringer fra projektet "Tilbage til arbejdet".
- 2009:2 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Kolding By 2008.
- 2009:1 Ole Lund: Rend og Hop – Vi si'r stop: et sundhedsprojekts bestræbelser på at skabe bedre betingelser for det sunde liv i Varde Kommune.
- 2008:10 Lars Breum Christiansen og Jens Troelsen: Bevægelsesmuligheder i Roskilde By.
- 2008:9 Per Jørgensen: Idrætspolitik i Gentofte Kommune gennem 100 år.
- 2008:8 Jens Høyer-Kruse, Malene Thøgersen, Jan Toftegaard Støckel og Bjarne Ibsen: Offentlige-frivillige partnerskaber omkring børn og fysisk aktivitet.
- 2008:7 Pernille Vibe Rasmussen: Foreninger og integration: Undersøgelse af foreningers vilkår for integrationsarbejde i Københavns Kommune.
- 2008:6 Thomas Gjelstrup Bredahl: Ekstern evaluering af Motion på Recept i Frederiksberg Kommune: September 2007.
- 2008:5 Thomas Gjelstrup Bredahl: Evaluering af Motion på Recept i Nordjylland 2007.
- 2008:4 Jens Troelsen, Kirsten Kaya Roessler, Gert Nielsen og Mette Toftager: De bolignære områders betydning for sundhed: hvordan indvirker bolignære områder på sundheden? – og hvordan kan udformningen gøres bedre?
- 2008:3 Ole Lund og Pernille Andreassen: Gå i gang: evalueringsrapport.
- 2008:2 Jan Toftegaard Støckel (red.): Parallel leg eller integreret leg? – partnerskaber om børn, leg og bevægelse.
- 2008:1 Pernille Vibe Rasmussen og Kirsten Kaya Roessler: Stofmisbrug og fysisk aktivitet: Evaluering af "Krop og læring – Mere styr på eget liv".
- 2007:1 Bjarne Ibsen: Børns idrætsdeltagelse i Københavns Kommune 2007.